

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Sandra Zemljak

**VLOGA STARŠEV IN DRUŽINE PRI RAZVOJU ŠPORTNE
KARIERE ROKOMETNIH IGRALCEV**

Diplomsko delo

Ljubljana 2004

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Sandra Zemljak

Mentorica: doc. dr. Brina Malnar

Somentorica: izr. prof. dr. Mojca Doupona Topič

**VLOGA STARŠEV IN DRUŽINE PRI RAZVOJU ŠPORTNE
KARIERE ROKOMETNIH IGRALCEV**

Diplomsko delo

Ljubljana 2004

ZAHVALA

Svojima mentoricama doc. dr. Brini Malnar s Fakultete za družbene vede inizr. prof. dr. Mojci Doupona Topič s Fakultete za šport se zahvaljujem za komentarje, ideje in nasvete. Hvala tudi športnikom, ki so sodelovali v raziskavi. Ne nazadnje hvala tudi moji družini, ki me spodbuja in nudi podporo pri doseganju mojih življenjskih ciljev.

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Spodaj podpisani/-a _____, rojen/-a _____ v kraju _____, sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev/avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oziroma citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel/-a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev/avtoric navedena v seznamu virov; slednji je sestavni del predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo-predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata, bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja, bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne-kaznivo po zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, Ur. l. RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede.

Podpis avtorja/-ice:

Ljubljana, _____

KAZALO

<i>UVOD</i>	6
1 DRUŽINA	9
1.1 Opredelitev družine	9
1.2 Družbena funkcionalnost družine	10
2 SOCIALIZACIJA IN ŠPORT	12
2.1 Proces socializacije	12
2.2 Socializacija mladih športnikov	13
3 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ŠPORTNO AKTIVNOST OTROK	16
3.1 Klasifikacije poglavitnih dejavnikov	16
3.2 Vrstniška skupina	17
3.3 Okolje	18
3.4 Izobrazba in življenjski stil staršev	19
4 ŠPORTNO USMERJANJE OTROK V DRUŽINI	21
5 VLOGA STARŠEV PRI RAZVOJU KARIERE MLADEGA ŠPORTNIKA	22
5.1 Stopnje športne kariere	22
5.2 Podpora in vloga staršev v različnih starostnih obdobjih športnika	24
5.2.1 Bloomova študija o razvoju nadarjenosti	25
5.2.2 Vzorčna leta	26
5.2.3 Leta specializacije	27
5.2.4 Leta investiranja	28
5.3 Nasilje nad mladimi športniki	29
6 RAZVOJ ŠPORTNE KARIERE ROKOMETNIH IGRALCEV	31
6.1 Zgodovinski razvoj rokometu	31
6.2 Rokomet v Sloveniji nekoč in danes	32
6.3 Opredelitev problema in cilji analize	33
6.4 Metodologija raziskovanja	34
6.5 Udeleženci	35
6.6 Analiza intervjujev	37
POVZETEK IN SKLEP	54
LITERATURA IN VIRI	57
PRILOGA: intervjuji	62

UVOD

Sociologija športa se v skladu z vse večjo popularizacijo športa hitro razvija. Prva študija o športu kot socialnem fenomenu, "Šport in kultura", avtorja Steinzerja, je bila izdana leta 1910. Pravi razmah je sociologija športa, v kvantitativnem in kvalitativnem smislu, doživela šele v 60-tih letih 20. stoletja" (Žugić, 1996: 9).

"Šport je del splošne kulture, ki bogati kakovost posameznika. Športna aktivnost ima različne funkcije in cilje, kot so zmaga na tekmovanju, vzgoja, sprostitvev, ohranjanje zdravja, rehabilitacija, ustvarjanje dohodka in predvsem način življenja, ki v kaotičnem smislu vsebuje vsebine pojma kakovost življenja" (Bednarik in drugi, 2002: 148).

O športu, širini tega pomembnega družbenega fenomena, pozitivnih in morebitnih negativnih konotacijah na tem mestu ne bi več razpravljala, mogoče samo besede Kristana, ki pravi: "Dandanašnji šport oziroma športno kulturo z vsemi pojavnimi oblikami in spremljajočimi dejavnostmi štejejo za poseben svetovni kulturni pojav, za zaokroženo dejavnost velikih razsežnosti, za poseben družbeni podsistem, ki se na svoj način in s svojimi metodami vrašča v vsakodnevno življenje sodobne družbe in mnogih posameznikov" (Kristan, 2000: 38).

Šport posega v mnoga področja življenja ljudi, v veliki meri tudi na družinsko življenje. Odnos do športa otroci pridobivajo skozi proces primarne socializacije. Družine s športno tradicijo so običajno generator usmerjanja otrok v športno dejavnost. Starši lahko delujejo tudi kontradiktorno, v smislu udejanjanja starševskih ambicij, kar otroci verjetno čutijo kot pritisk in uničenje svojih lastnih sanj. Pomen vpliva staršev ni v zavestnem vplivu na otroke, temveč v splošnem pozitivnem odnosu do športa in v podpiranju ter spodbujanju otrok. Če so starši sami športno aktivni je to še dodaten zgled (Tušak in drugi, 2003: 75).

Osrednja tema diplomskega dela je vloga staršev pri razvoju športne kariere roketnih igralcev. Rokometni klubi so pri nas organizirani tako, da aktivna udeležba v njih ne zahteva večjih materialnih zmožnosti tekmovalcev oziroma staršev, kot pri nekaterih drugih športih, je pa verjetno res da so v končni posledici uspešni tisti, ki so in še živijo v ugodnejši socialni klimi in tako lahko v izdatnejši meri izrazijo svoje sposobnosti (Čotar, 1990: 35).

V teoretičnem delu diplomskega dela so predstavljeni osnovni pojmi in definicije ter dosedanja teoretska spoznanja s področja družine in z njo povezane športne aktivnosti otrok. Raziskala sem poglavitne dejavnike, ki vplivajo na otrokovo športno udejstvovanje, med katerimi je vloga družine nedvomno signifikantna. Obravnavam tudi prispevek staršev v posameznih obdobjih športne kariere otrok, teoretični del sem zaključila s temo nasilja nad mladimi športniki. Predstavila sem pomembnejše izsledke domačih in tujih študij. Empiričnih raziskav, ki bi se nanašale izključno na roket nistem našla.

"Vsako raziskovanje v športu zahteva poznavanje socialnega in kulturnega konteksta obravnavanega problema (Kremarik, 2000)". Rokomet je šport, ki ga spremljam od otroštva. Izhajam iz roketne družine in kraja z močno izraženo roketno tradicijo, zato mi je bilo delo precej olajšano, še posebej priprava, izvedba ter analiza poglobljenih intervjujev.

Posebno pozornost sem namenila športnim začetkom in skušala ugotoviti poglavitne dejavnike športne socializacije v otroštvu roketnih igralcev. "Vrhunski dosežki že dolgo niso več naključni, pač pa največkrat plod dolgotrajnega dela, odpovedovanj in nadpovprečne nadarjenosti športnika. V takem sistemu starši igrajo ključno vlogo" (Tušak in drugi, 2003: 143).

Vrhunski šport zahteva izredno veliko časa in odpovedovanja, zato sem v raziskavo vključila tudi obdobje izobraževanja. Zanimalo me je usklajevanje športnih in šolskih obveznosti ter pomen, ki ga športniki in starši pripisujejo izobrazbi.

Poklic profesionalnega športnika je dinamičen in atraktiven, ambicije mnogih športnikov so usmerjene v tujino. Zanimala me je predvsem vloga staršev pri pomembnejših odločitvah v športni karieri. Epilog raziskave predstavlja pogled na pošportno življenje, ki je v zadnjem času predmet številnih raziskav. "Od posameznika zahteva prilagoditev na psihološkem, socialnem in finančnem področju" (Cecić Erpič, 2002: 10).

Pri pripravi diplomskega dela me je omejevalo predvsem pomanjkanje ustrezne literature. Pri študijah, ki sem jih našla na medmrežju, sem bila pozorna na verodostojnost podatkov, predvsem na izvajalce raziskav, večina jih bila opravljenih pod okriljem tujih fakultet ali družboslovnih inštitutov. Vsebina diplomske naloge vključuje izsledke različnih znanstvenih področij, kar dodatno potrjuje, da je šport resnično socialni fenomen, ki posega na številna področja družbenega življenja.

1 DRUŽINA

"Družina je svet, življenje, človeštvo in družba v malem. Izjemno vlogo družine priznavajo vse družbe in kulture, danes in v preteklih obdobjih. Čeprav obstajajo mnoge razlike glede vloge in pojmovanja, pa tudi sestave družine med različnimi kulturami in v različnih zgodovinskih obdobjih, sta temeljni pomen in vloga družine nekaj univerzalnega" (Musek, 1995:19).

1.1 Opredelitev družine

"Družina je skupaj s svojo sorodstveno mrežo sociokulturna institucija, v kateri se na poseben način povezujejo individualna svoboda in socialna vezanost, normativnost in spontanost. Družina se razlikuje od vseh drugih institucij, v katerih človek živi in jim pripada, po tem, da je stalno prisiljena reagirati na potrebe drugih družinskih članov, članic. V drugih skupinah posameznica ali posameznik reagira časovno in vsebinsko omejeno" (Ule, 1995:16).

Kriza družinske institucije je predmet številnih družboslovnih razprav. "Družina je ogrožena, ni v krizi le tradicionalna oblika družine, temveč je resno prizadeto družinsko življenje nasploh" (Musek, 1995: 178). Izsledki številnih raziskav (Musek, 1995: 78; Rener, 1996: 56; Rener in Švab, 1998: 87) nam kažejo drugačno podobo; mladi na vrednotnih lestvicah pomen družine in družinskega okolja locirajo v sam vrh vrednotnih orientacij.

Strinjam se z Renerjevo in Švabovo (1996: 43), ki pravita, da "ne gre za krizo družinske institucije, pač pa za krizo določenega modela, določene predstave in ideologije družine". Podobno ugotavljajo Collins in sodelavci (1998: 59), ki prognoze o izginotju družinske institucije označujejo kot pretirane. Govorimo predvsem o spremembah družinskih vzorcev; kronološki pogled na družino nam to nedvomno potrjuje. "Spremembe so kompleksne in tesno povezane s siceršnjim družbenim spreminjanjem. Družina ni nedotakljivo in izolirano okolje, temveč je močno dovzetno za dogajanje v družbenem okolju" (Švab, 2002: 135).

1.2 Družbena funkcionalnost družine

Parsons moderni družini pripisuje mnogostranske koristi. V svoji analizi se osredotoča na ameriške družine, vendar so njegove ideje širše uporabne. Ugotavlja, da ima ameriška družina dve temeljni in nepogrešljivi funkciji, ki sta skupni družinam v vseh družbah: socializacijo v zgodnjem otroštvu (potrebne toplote, varnosti in vzajemne podpore ne more nadomestiti nobena druga institucija) in stabilizacijo odraslih osebnosti (Haralambos, 1999: 330).

Mnogi družboslovni teoretiki dokazujejo, da je družina v moderni družbi izgubila številne funkcije (Haralambos, 1999: 365). Institucije, kot na primer: podjetja, politične stranke, šole, socialne ustanove, ne nazadnje tudi šolska športna društva in športni klubi, so se specializirali za funkcije, ki jih je opravljala družina (Žugić, 1996: 141). Parsons pravi, da je družina na "makroskopski ravni" res ostala skoraj brez funkcij, na mnogih področjih je deprivirana, vendar to ne pomeni, da je vloga družine upadla. Družina je postala le bolj specializirana za strukturiranje mladih osebnosti in stabiliziranje odraslih (Haralambos, 1999: 365).

Družbena funkcionalnost družine v postmodernizmu je predmet diskusij številnih družboslovnih teoretikov. Postmodernost naj ne bi pomenila popolnega izginotja modernosti, govorili naj bi o kontinuiteti, ki je najbolj vidna prav v primeru družbene funkcionalnosti družine (Švab, 2001: 135). "Družina se čedalje bolj osredinja okrog tipično modernih funkcij, reproduktivne in terapevtske funkcije" (Švab, 2002: 80).

V moderni Parsonsovi družini, se je stabilizacija odraslih realizirala v ženski aktivnosti, kot nosilki emotivne funkcije in moški pasivnosti, kot prejemniku emotivne terapije. Za postmodernost je značilna večja aktivnost moških, predvsem v odnosu do otrok, kot pravi Švabova (2001: 137) je "mediator transformacije prav otroštvo". Potreba po višji stopnji osebnostne stabilizacije je torej sproducirala aktivnejšo vlogo moških, sicer ne v partnerskih odnosih, temveč le v razmerju do otrok.

Spreminjanje družinskega življenja v postmodernosti je dokaz naraščanja pomena zasebnosti, družinskega življenja in medosebnih odnosov. Družbeni pomen družine se ne zmanjšuje, ampak se večja (Švab, 2002: 81). "Družbena funkcionalnost družine, ki je tipična za moderni model, se lahko ohranja le, če se tudi pomembno spreminja, in sicer skozi proces, ki ga moderna družba ne predvideva in ki je nov oziroma označuje družino v postmodernosti. To je družinska pluralizacija. Če naj družina še naprej opravlja svoje temeljne funkcije, se mora spremeniti oziroma načelo spreminjanja in pluraliziranja sprejeti kot pogoj za svoj obstoj. To je novost družinskega življenja" (Švab, 2002: 92).

2 SOCIALIZACIJA IN ŠPORT

2.1 Proces socializacije

"Socializacija je proces socialne interakcije, s katero ljudje pridobijo znanja, stališča, vrednote in vedenja, ki so potrebna za učinkovito delovanje v družbi" (Zanden, 1993: 66); je "dinamičen, nikdar dovršen proces, ki traja vse življenje" (Žugić, 1996: 133). Giddens (2001: 101) loči primarno in sekundarno socializacijo. Socializacija v zgodnjem otroštvu je najpomembnejši aspekt socializacijskega procesa. Običajno se odvija v družini, vključuje dva temeljna procesa: ponotranjanje družbene kulture in strukturiranje osebnosti (Haralambos, 1999: 364).

Vlogo zgodnje socializacije številni teoretiki različno ocenjujejo, vendar ni mogoče zanikati dejstva, da se socializacijska obdobja, ki sledijo vežejo na osnove, ki so vzpostavljene v zgodnjem otroštvu (Barle, 1994: 60). "Družinsko okolje in družinski vplivi so bili in ostajajo za človeka glavni dejavnik socializacije in osebnostnega razvoja" (Musek, 1995: 55). Starši ali skrbniki so otroku zgled, vir informacij o svetu in načinu vedenja v družbi ter socialna opora v neznanih situacijah (Zanden, 1993: 85; Giddens, 2001: 102).

V postmodernosti postaja starševstvo vedno bolj odgovorna in zahtevna naloga, ni več dovolj sprejeti otroka takšnega kot je, z vsemi pomanjkljivostmi ter fizičnimi in mentalnimi posebnostmi, pomembno je korigirati pomanjkljivosti in spodbujati razvoj sposobnosti (Beck in Beck- Gernsheim v Švab, 2001: 85). Poudarek je na usmerjanju razvoja otrokove individualnosti, ni več dovolj učenje norm in vrednot (Verheyen v Švab, 2001: 85).

"Sekundarna socializacija nastopi v kasnejših letih, ko otrok začne obiskovati vrtec in kasneje šolo. Družina je vpletena v manjši meri, večji vpliv uveljavljajo drugi dejavniki" (Haralambos, 1999: 330) oziroma "agenti socializacije" (Giddens, 2001: 101) kot so vrstniki, šola, športni klubi, mediji... Med vrstniki najde prijatelje, po katerih se zgleduje in prevzema navade (Zanden, 1993: 70; Giddens, 2001: 105).

V vse faze socializacijskega procesa se vpleta šport, ki je za socializacijo mladih izjemnega pomena (Hurrelman, 1989: 15). Podobno kot se otrok uči norm in vrednot družbe v kateri živi, se uči tudi odnosa do gibanja in športnih aktivnosti, ki se najboljše in najhitreje oblikuje prav v družini (Tušak in drugi, 2003: 35).

2.2 Socializacija mladih športnikov

Učenje spretnosti in veščin ter osvajanje vrednot so neločljivi od oseb in insitucij pomembnih v procesu socializacije (Žugić 1996: 68), zato je kvaliteta otrokovih izkušenj s športom odvisna od kvalitete odnosov s starši, vrstniki, trenerji in ostalimi ljudmi povezanimi s športom (Tušak in drugi, 2003: 88). Starši se morajo zavedati pomena gibanja in športnih aktivnosti za otroka, saj zgodnje izkušnje pomembno vplivajo na posameznikov odnos do športa v nadaljnjem življenju (Videmšek in drugi, 2003: 76). O "socializaciji za šport" govorimo, ko otroka navdušimo za šport, ga uvedemo v športno dejavnost (Doupona in Petrović, 2000:17; Tušak in drugi, 2003: 85).

"Socializacija v šport" je proces sprejemanja pravil, navad, obnašanja, ki so značilni za določeno skupino (Doupona in Petrović, 2000: 66). Govorimo o procesu individualnega prevzemanja vlog, kot so športnik, trener ali gledalec (Tušak in drugi, 2003: 88). Otrok z učenjem, predvsem skozi igro in zabavo sprejema vloge v športu in celotni družbi. Socializacijske instance, kot so družina, šola, vrstniki lajšajo otrokovo vključevanje v športne aktivnosti (Žugić, 1996: 69).

"Socializacija preko športa" se nanaša na stališča, vrednote, veščine in dispozicije, ki jih mladi športnik pridobi v športnem okolju (Tušak in drugi, 2003: 88). Natančnih odgovorov o učinkih športa kot socializacijskega oziroma resocializacijskega dejavnika številne študije niso podale. Obstajajo samo indicije in predpostavke ter upanje in dobra vera, da šport "naredi ljudi boljše" (Žugić, 1996: 161).

Pomanjkanje natančnih empiričnih dokazov še ne dokazuje, da pozitivnih učinkov "socializacije preko športa" ni. Vsekakor so, vendar so vidni šele v združenem, sintetičnem opazovanju vseh dejavnikov socializacijskega procesa (Žugić, 1996: 163; Tušak in drugi, 2003: 163).

Vsekakor velja izpostaviti pozitivne aspekte športa in športne aktivnosti, ki nam ponujajo možnost: dinamičnega srečevanja ljudi in komunikacije med njimi, prevzemanja različnih vlog, učenja socialnih veščin, sprejemanja vedenjskih navad, ki niso prisotne na ostalih področjih življenja, sprejemanja nekaterih pozitivnih elementov življenjskega stila (prehranjevanje, počivanje), prilagajanje skupinskim zahtevam ter ne nazadnje osebni razvoj (Doupona in Petrović, 2000: 71).

"Socializacija v šport in preko športa" sta pravzaprav dve dimenziji procesa, kjer je športna aktivnost z različnimi strukuralnimi obeležji na prvem mestu. Skozi igro vse otrok uči "temeljnih obrazcev svoje družbe" (Doupona in Petrović, 2000: 65). Z odraščanjem igre postajajo vse bolj zapletene in kompleksne. Otroci se naučijo osebnih veščin in individualnih dosežkov, spolne delitve vlog, čustvenega izražanja in duševnih reakcij. Igre otroku omogočajo lažje spoznavanje in interakcijo z neposrednim socialnim okoljem; vključujejo norme in vloge institucij, ki sodelujejo v socializacijskem procesu (Žugić, 1996: 161).

Šport in še posebej igra služita kot učinkovito sredstvo socializacije, velja pa omeniti tudi pritisk odraslih na otrokovo športno udejstovanje, s čimer pogosto pretirano razvijajo tekmovalno obnašanje (Doupona in Petrović, 2000: 77). Mnogi avtorji ugotavljajo, da je šport mladih preveč tekmovalno usmerjen; povzroča stres, namesto da bi podpiral uresničevanje otrokovih osnovnih potreb (Tušak in drugi, 2003: 88). Nekateri teoretiki obravnavajo tekmovanja, kot nekaj naravnega, zdravega. Otroci se naučijo discipline, naučijo se zmagovati in izgubljati, kar je vse osnova za zdravo osebnost in pripravo na življenje. Drugi menijo, da so tekmovanja škodljiva, saj imajo negativen vpliv na otrokov moralni in socialni razvoj (Roberts, 1992: 53).

Socializacija športnikov zaradi dolgotrajnega ukvarjanja s športom poteka v športnem okolju, kar posledično pomeni, da se športniki praviloma naučijo prevzemati le tiste socialne vloge, ki so povezane s športom, prav tako se večji del interakcij dogaja znotraj ozkega, s športom povezanega okolja (Ogilvie in Taylor v Cecić Erpič, 2002: 68). Manjše število in manjša raznolikost socialnih vlog sta pogosto značilna za vrhunske športnike (Brewer v Cecić Erpič, 2002: 69). "Na podlagi podanega lahko domnevamo, da so vrhunski športniki inhibirani pri prevzemanju s športom nepovezanih socialnih vlog, kar še posebej pride do izraza v pošportnem življenju" (Murphy v Cecić Erpič 2002: 70).

3 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ŠPORTNO AKTIVNOST OTROK

Šport ima v življenju posameznika izjemen pomen, vse to nam nenehno potrjujejo izsledki številnih raziskav. Uporabila bom besede vrhunskih športnikov, sodelujočih v študiji Ceciće Erpičeve (2002: 196) ..."šport in aktivno športno udejstvovanje ima pozitiven vpliv na posameznikov razvoj in njegovo življenje, predvsem na pridobivanje življenjskih izkušenj, s tem pa tudi na boljše izhodišče za odraslo življenje". O pozitivnih vidikih športne aktivnosti bi lahko še veliko pisala, vendar me v tem kontekstu zanima predvsem, kateri so poglavni dejavniki, ki vplivajo na športno aktivnost posameznikov.

3.1 Klasifikacije poglavitnih dejavnikov

Večina med nami se nauči osnovnih fizičnih spretnosti in iger v okviru družine ali otroških vrstniških skupin. Prve izkušnje organiziranih športnih aktivnosti pridobimo na različne načine; v osnovnih šolah, športnih klubih. Ponavadi se vključujemo v športne aktivnosti že v času otroštva, lahko na katerikoli točki v življenju (Coakley in White, 2001: 83).

Žugić (1996: 56) meni, da so poglaviti dejavniki, ki vplivajo na športno udejstvovanje otrok: družina, skupina vrstnikov in šola. Tušak in sodelavci (2003:77) so izpostavili družino, izobrazbeno strukturo staršev ter okolje. Weigand (2000) in Higginson (v Greendorfer 1993: 9) govorita predvsem o vlogi staršev, učiteljev, vrstnikov ter športnih idolov oziroma zvezdnikov. Greendorferjeva (1993: 9) izpostavlja vpliv treh prepletajočih se dejavnikov: osebnosti individuuma, socializacijskih dejavnikov ter socializacijske situacije.

Otroci se vključujejo v športne aktivnosti predvsem zaradi zabave, kar je ena izmed primarnih determinant odločitve, vsekakor pa je vpliv družinskega okolja izjemno pomemben (Kremarik, 2000). Tudi Taylor (2003) meni, da imajo starši zelo pomembno vlogo pri vključevanju otrok v športne aktivnosti, podobno v svoji študiji ugotavlja Anderson (2001): "Otroci so prišli prvič v stik s športom v družini oziroma preko družinskih prijateljev, sledijo mladinske organizacije".

Družina ima posebno vlogo pri vključevanju otroka v šport že od malih nog. Tako kot je od statusa družine v socialni strukturi odvisno kakšne vzgoje in izobraževanja bo otrok deležen, tako je tudi vključevanje v športne aktivnosti pod omenjenim vplivom. Vključevanje otrok v športne aktivnosti ima tudi kontradiktoren učinek. Pomeni, da se preko športa ne socializirajo samo otroci temveč tudi starši, ko svoje otroke vodijo na športna igrišča in so tudi sami prvič na športnih terenih (Žugić, 1996: 59).

V nadaljevanju še bom veliko govora o vlogi družinskega okolja, na tem mestu se bom opredelila na ostale dejavnike vpliva, ki vsekakor niso zanemarljivi. Individualne in socialne relevantnosti fizične aktivnosti ne moremo razumeti, če ne poznamo socialnega in kulturnega konteksta v katerem se je izkušnja odvila (Kremerik, 2000).

3.2 Vrstniška skupina

Na športno udejstvovanje posameznikov pomembno vplivajo tudi vrstniki, prijatelji. Z vrstniško skupino, primarno na emocionalni osnovi formirano skupino, se otrok praviloma sreča, ko začne obiskovati vrtec, šolo. Vrstniki so pomembna referenčna točka za posameznikovo vedenje (Žugić, 1996: 60).

Skupine formirajo lastna pravila, katerim podrejanje zagotavlja sprejetost. Zlasti pomembne so pri vzorcih preživljanja prostega časa, saj se mladi medsebojno primerjajo in izmenjujejo izkušnje. Mladostniki se združujejo v prijateljske in vrstniške skupine na podlagi podobnih interesov in vrednot (Hurrelman, 1989: 23). Vrstniki pogosto vplivajo na izbiro športne discipline, ne glede na to ali se posameznik želi s športom seznaniti ali aktivno vključiti v treninge (Žugić, 1996: 60).

Študija, ki sta jo opravila Coakley in White (2001: 45) je pokazala, da udejstvovanje mladih v športnih aktivnostih ni neka ločena izkušnja v življenju mladih ljudi, pogosto je povezana prav s prijatelji.

Cecič Erpičeva (2002: 143) je raziskovala družabno življenje športnikov med aktivno športno kariero in ugotovila, da so slovenski vrhunski športniki med športno kariero imeli malo družabnega življenja, večina interakcij in prijateljskih odnosov je potekala v športnem okolju. Podobno ugotavlja Mihalović (v Cecič Erpič 2002: 84): "Večina športnikov je imela v času športne kariere socialne stike predvsem s prijatelji iz športnega kluba in reprezentance".

3.3 Okolje

Okolja v katerih živijo družine nudijo različne možnosti ukvarjanja s športom. Coakley (1987) ugotavlja, da priložnost za sodelovanje v športnih aktivnostih ter pristop do opreme in prostorov igrajo zelo pomembno vlogo pri športni socializaciji. Podobno trdijo Butcher (1983), Greddorfer in Ewing (1981); športna aktivnost otrok je odvisna predvsem od razpoložljive športne opreme (Tušak in drugi, 2003: 54).

Družine, ki živijo v mestih imajo na voljo večjo ponudbo športnih aktivnosti, več je športnih površin; ponudba je v porastu za vse starostne skupine. Ljudje, ki živijo v mestih imajo praviloma bolj pozitiven odnos do športa, kot ljudje na podeželju. Nedvomno kraj bivanja vpliva na odnos do športa, kar nam izsledki številnih študij potrjujejo (Doupona in Petrović, 2000: 76; Videmšek, 2002: 76).

Vedno višja izobrazbena struktura kmetov, manj težkega fizičnega dela, mnogo večja mobilnost z modernimi prevoznimi sredstvi in boljša športna ponudba z uspešnejšo propagando tudi na vasi, so verjetno bistveni razlogi, ki so pred leti ugotovljeno veliko razliko v športni aktivnosti med mestnim in kmečkim prebivalstvom, sedaj močno zmanjšali (Petrović, 1999: 15).

3.4 Izobrazba in življenjski stil staršev

Izobrazba in življenjski stil družine je izredno pomemben dejavnik za vključevanje v športne aktivnosti (Doupona in Petrović, 2000: 77). Černigoj-Sadarjeva (1990: 239) in Žugič (1996: 83) sta podobnega mnenja; športno udejstvovanje je neposredno povezano s pripadnostjo različnim skupinam.

Minimum prostega časa je zagotovljen vsem delovnim ljudem, medtem ko sta njegova vsebina in dostop do virov, ki so potrebni za osebno samorealizacijo, še vedno odvisna od socialnega in ekonomskega položaja, tudi športna aktivnost. Šport lahko ustvarja dodatne neenakosti in izključenosti (glej Černigoj-Sadar, 1991: 19).

"Bourdieu ugotavlja, da posameznikova pripadnost določenemu razredu zanj vzpostavlja določene pogoje eksistence, ki oblikujejo njegove individualne dispozicije, ki jih označi s svojim osrednjim pojmom "habitus"; posameznik ga pridobi v procesu socializacije. Pripadniki določenega razreda delijo skupen habitus Kot "sistem dispozicij" določa habitus posameznikovo vsakdanjo prakso, ki se v razslojenem družbenem prostoru kaže kot tipičen vzorec posameznikovega vedenja in delovanja, t.j. kot določen življenjski stil" (Škerlep, 1998: 31).

"Življenjski stil najdemo kot teoretsko ohlapen pojem že pri tako prominentnih klasikih teorije družbe, kot so Weber, Veblen in Simmel, vendar je v teoretsko najbolj izdelani obliki prav pri Bourdieuju", s čimer se strinjajo številni avtorji (Luthar, 2002: 105; glej Richter 2002; Hendry in drugi 1993: 23).

"Življenjski stili..." so tipične strukture in oblike subjektivnega, smiselnega, preizkušenega (tj. neizogibno prisvojenega, habitualiziranega ali preverjenega) konteksta organizacije življenja..., zasebnega gospodinjstva..., ki si ga delimo z neko kolektiviteto. Pripadnike te kolektivitete zato drugi dojemajo in ocenjujejo ko družbeno podobne" (Lüdtke v Luthar, 2002: 91).

Pri vključevanju v športne aktivnosti ne govorimo samo o materialni plati, temveč tudi o odnosu do športa, ki ga otroci pridobijo v zgodni socializaciji, ki je v največji meri odvisen od vzorca obnašanja v družini, življenjskega stila družine ter edukativnega statusa staršev (glej Tušak in drugi, 2003). Otroci, ki prihajajo iz družin z višjim dohodkom se pogosteje vključujejo v športne aktivnosti, kar potrjujejo izsledki številnih domačih in tujih študij (Kremarik, 2000; Tušak in drugi, 2003: 77; Videmšek, 2002: 176; Coakley inWhite, 2001: 38).

V primeru višje izobrazbe staršev, praviloma govorimo tudi o boljšem materialnem položaju. Družine z višjim standardom lahko otrokom priskrbijo športno opremo in pripomočke ter otroke dodatno motivirajo (Tušak in drugi, 2003: 77). Več kot polovica slovenski družin (vsi člani skupaj) se s športom sploh ne ukvarja, pri tem je odločilni restriktor izobrazba staršev, ki vpliva na potrebna materialna sredstva in ozaveščenost o pomenu športne aktivnosti (Doupona in Petrović, 2000: 82).

Številne športne prireditve po celotni Sloveniji dejansko kažejo, da se stanje, sicer zelo počasi izboljšuje, kar nam potrjujejo tudi številne raziskave. Strinjam se z Malnarjevo (Malnar v Završnik, 2003: 25), ki pravi, "da imamo lahko ob tem pomisleke, da je šport moderna in zato javno zaželen vrednota ali pa, da zdravje in telesna kondicija, nastopa kot pomembna (ponotranjena) družbena norma, ki prelaga odgovornost za nezdravje na posameznika in njegov življenjski slog". Vendar dokler to prinaša pozitivne posledice ni s tem prav nič narobe.

4 ŠPORTNO USMERJANJE OTROK V DRUŽINI

Družina otroka zaznamuje; je izredno pomembna pri oblikovanju motoričnih sposobnosti, stališč, odnosov, motivov, vrednot in "športno - kulturnih navad". Otrok naredi prve stike s svetom preko družine. Način življenja te enkratne socialne skupine odloča tudi o kakovosti življenja posameznika (Hawlina, 1997: 20). Starši imajo v predšolskem obdobju otroka zelo pomemben, če ne najpomembnejši vpliv na vključevanje otrok v športne aktivnosti.

V družinah, kjer spodbujajo športno udejstvovanje, se tudi več otrok odloča za športno aktivnost. Športno aktivni otroci pogosto prihajajo iz družin, kjer so tudi starši sami športno aktivni ali kako drugače vključeni v športne klube; navedeno potrjujejo izsledki številnih empiričnih raziskav (Kremarik 2000; Wald, 2003). Oče ima na športno aktivnost otrok večji vpliv kot preostali člani družine (Tušak in drugi, 2003: 87). Cecić Erpičeva (2002: 65) izpostavlja tudi vpliv starih strašev, ki so se v mladosti aktivno ukvarjali z določeno športno disciplino.

Mladi se vključujejo v organizirane športne aktivnosti zaradi zabave, učenja novih spretnosti in veščin, dobre telesne pripravljenosti, izziva, tekmovanj, sproščanja energije (McCullagn in drugi v Walt, 2003). Slovenski vrhunski športniki so izpostavili tudi družino, ki jih pomembno motivira za športno udejstvovanje (Tušek, 2001: 83). Vloga staršev je vidna tako v neposredni, kot tudi posredni podpori.

Neposredna podpora staršev; registracija otrok v športne organizacije, plačevanje članarine ter posredna podpora s prevozi na treninge in tekmovanja (Walt, 2003). Duncanova (1997; 163) in Walt (2003) sta raziskovala poglobitne razloge staršev za usmerjanje otrok v športne aktivnosti, najpogosteje so to: timsko delo, učenje novih veščin in spretnosti, mentalna stimulacija in pridobivanje samozavesti, kvalitetno preživljanje prostega časa, zabava, zdrav način življenja, disciplina ter učenje tekmovalnosti, ki je bilo na dnu motivov vključevanja v šport.

5 VLOGA STARŠEV PRI RAZVOJU KARIERE MLADEGA ŠPORTNIKA

Uspešnost mladega športnika ni več izključno odvisna od zmogljivosti, temveč od vrste odnosov, ki vplivajo na osebnost, na kognitivne in emocionalne procese, na motiviranost...Odvisna je od vrste dejavnikov, izmed katerih je družina bistvenega pomena za ustvarjanje uspešne športne kariere (Tušak in drugi, 2003: 55). "Športna kariera je večletna športna aktivnost posameznika, usmerjena k dosežkom na tekmovanjih najvišje ravni in k izboljševanju lastnih športnih sposobnosti" (European Federation of Sport Psychology v Cecić Erpič, 2002: 48).

5.1 Stopnje športne kariere

"Športna kariera ne poteka kontinuirano in gladko" (Wylleman; De Knap in Vanslembrechts; Wylleman in Lavalee v Cecić Erpič, 2002: 48). Športniki razvoj svoje kariere večinoma opisujejo z dogodki, ki so pomembno determinirali njen potek. Te dogodke lahko označimo kot prehode, saj od posameznika zahtevajo prilagajanje in spoprijemanje s specifičnimi spremembami. Prehodi v športni karieri so bili predmet številnih empiričnih raziskav (Cecić Erpič, 2002: 49), posledično se je pojavilo tudi veliko klasifikacij.

Stambulova (1994) ugotavlja, da športno kariero opredeljuje sedem prehodov, ki jih je poimenovala krize, saj gre za napovedljive, pričakovane težave, s katerimi se mora soočiti posameznik pri prehodu iz ene v drugo stopnjo športne kariere.

V obdobju športne specializacije se posameznik prilagaja zahtevam športa, trenerja, športne socialne skupine; sooči se z vplivom, ki ga imajo omenjeni vidiki na njegovo življenje. Začetek športne specializacije je značilen za obdobje otroštva, ko otrok začne sistematično trenirati izbrano športno disciplino. V tem obdobju začne tudi s tekmovanji, ki jih običajno spremlja strah pred neuspehom.

Specialni intenzivni trening je značilen za obdobje adolescence. V tem obdobju so treningi usmerjeni v doseganje tekmovalnih rezultatov; povečajo se športni cilji, število treningov in tekmovanj. Posameznik mora športu nameniti več časa, s tem se začnejo pojavljati težave pri usklajevanju šolskih, športnih in morebitnih drugih dejavnosti. Pozitivno vplivajo dobri športni rezultati, predvsem na motivacijo, katere pomanjkanje lahko botruje zaključku športne kariere, ki je za to obdobje kar pogosta (Cecić Erpič, 2002: 50).

"Gould (v Tušak 2003: 217) navaja, da mladi v športu vztrajajo tako dolgo, dokler lahko zadovoljujejo različne motive, ki jih visoko vrednotijo. Še posebej delikatna je adolescenca, ko mladostniki najdejo še mnoge druge aktivnosti, ki jih privlačijo. V tako širokem izboru mora biti športna aktivnost res motivacijsko bogata, če želimo da bo mladostnik vztrajal".

V naslednjem obdobju se športnik usmeri k vrhunskim dosežkom. Začne tekrovati v konkurenci odraslih; gre za obdobje adolescence in zgodnje odraslosti ter prvi vrhunec športnikove kariere. Šport ima v posameznikovi identiteti prioriteto vlogo. Preostali segmenti socialne mreže posameznika so prilagojeni športni aktivnosti, kot na primer: študij, poklic, partnerski in družinski odnosi, prijatelji.

Športnik se pri prehodu iz amaterskega v poklicni šport mora prilagoditi zahtevam in omejitvam poklicnega športa. Gre za tekmovanja z enako dobrimi tekmeci, samostojnost, neodvisnost... Pojavi se zahteva po visokih tekmovalnih dosežkih in njim sorazmernim plačilom.

Prehod od kulminacije do zaključka športne kariere se pojavi po približno petih do petnajstih letih sodelovanja v vrhunskem športu; značilno je upadanje športnih dosežkov. Sledi zaključek športne kariere. Posameznik se mora prilagoditi na nov življenjski slog in nove medosebne odnose, oblikovati si mora poklicno kariero (Cecić Erpič, 2002: 53). Vsekakor zelo težavno obdobje, ki je v zadnjem času predmet številnih empiričnih raziskav.

"Posebna interesna skupina - Prehodi v športni karieri je stopnje športne kariere definirala in opredelila ter s tem poenotila izsledke več avtorjev. Glede na definicijo interesne skupine (Wylleman in drugi, 1999) športno kariero opredeljujejo naslednji prehodi:

- začetek športne specializacije,
- prehod v šport, usmerjen k vrhunskim dosežkom,
- prehod iz amaterskega v poklicni šport,
- prehod od kulminacije do zaključka športne kariere in
- konec športne kariere.

Definicije in značilnosti prehodov so večinoma podobne tistim, ki jih navaja Stambulova" (Cecić Erpič, 2002: 52).

Na vsak prehod se mora športnik uspešno prilagoditi, saj so posamezne krize lahko za športno kariero usodne. Na posameznikovo prilagoditev kriznim situacijam vplivajo številni dejavniki, ki so v medsebojni interakciji, predvsem sistem socialno-emocionalne opore, sistem institucionalne opore, družina, socialna mreža prijateljev ter fizično okolje (Cecić Erpič 2002: 53).

5.2 Podpora in vloga staršev v različnih starostnih obdobjih športnika

"Znanstveniki opažajo premik modela etične in vzgojne družine k modelu čustvene in podporne družine. Renerjeva (2000: 210) ugotavlja, da se v "življenju mladih povečuje pomen staršev", ki je v karieri športnika vsekakor signifikanten. Predstavila bom Bloomovo študijo (1985) o razvoju nadarjenosti in nadaljevala z vlogo staršev v posameznih starostnih obdobjih športnika. Na omenjeno empirično raziskavo se sklicuje skoraj vsak avtor, ki raziskuje družino in šport, zato sem se odločila, da jo podrobneje predstavim.

5.2.1 Bloomova študija o razvoju nadarjenosti

Avtorji študije so raziskovali manifestacijo in razvoj nadarjenosti pri mladih ljudeh. Nadarjeni posamezniki so govorili o dejavnikih, ki so bili relevantni pri razvoju njihovega talenta, v raziskavo so bili vključeni tudi družinski člani. Starši in preostali družinski člani pomembno vplivajo na razvoj nadarjenosti pri otroku.

Otroka je potrebno podpirati in spodbujati, v razumnih mejah nagrajevati. Družina je najpomembnejša v obdobju od tretjega do sedmega leta. Za uspešen razvoj talenta pri posamezniku so pomembni tudi ostali dejavniki kot šola, trenerji, učitelji... (Subotnik in drugi, 2003).

Bloom in sodelavci so razvoj talenta pri otroku razdelili na tri stopnje: zgodnja, srednja in pozna leta (Baker in drugi, 2003). Whitehead (Whitehead v Taylor 2003) razvoj razdeli na romantično, tehnično in zrelo stopnjo. Salmela (Salmela v Cecić Erpič, 2002: 53) stopnje poimenuje inicializacija, razvoj in mojstrstvo. Navedeno poimenovanje se mi zdi za razumevanje najbolj primerno. Številna poimenovanja samo potrjujejo težo omenjene študije.

Prva stopnja, inicializacija, je značilna za obdobje otroštva. Najpomembnejši vidik otrokovega športnega udejstvovanja je zabava. Pogosto so v otrokovo učenje vključeni tudi starši (Baker in drugi, 2003). Otrokova motivacija se spreminja. Otrok je prvotno motiviran z zabavo, nato postane motiviran z izboljševanjem svojih sposobnosti. Na tej stopnji se že pokaže razlika med nadarjenimi in nenadarjenimi posamezniki (Cecić Erpič, 2002: 53). Na določeni točki nekdo, najpogosteje starši, trener ali učitelj zaznajo otrokov talent, kar vodi v naslednjo stopnjo (Taylor, 2003).

Stopnji inicializacije sledi stopnja razvoja. Starši se aktivneje vključijo v otrokovo dejavnost, otrokov talent dominira v družinski rutini. Potrebni so večji finančni vložki ter več časa (Baker in drugi, 2003). Proces je vse bolj usmerjen na dosežke, otrok je vključen v resnejše oblike učenja (Cecić Erpič, 2002: 53).

Pogosto otroci v tem obdobju opustijo svojo dejavnost, saj je potrebno resno delo in ne samo zabava (Taylor, 2003). Posameznik razvije nove oblike vedenja in nova pričakovanja, spremeni svoj vrednotni sistem, tako da je le-ta v čim večji meri skladen s pričakovanji in zahtevami discipline, za katero je nadarjen (Cecić Erpič, 2002: 54).

Tretja stopnja je stopnja mojstrstva. Otrok prevzame večjo kontrolo nad procesom odločanja glede svoje kariere (Baker in drugi, 2003). Starši se ne smejo preveč vključevati; otrokovo učenje morajo prepustiti strokovnjakom (Taylor, 2003). Starševska podpora se nadaljuje v ozadju, ne govorimo samo o finančni, temveč tudi o zelo pomembni čustveni podpori (Baker in drugi, 2003). Dejavnost, katero si je posameznik izbral, postane najpomembnejše področje v njegovem življenju, vsa druge dejavnosti so prilagojene in podrejene (Cecić Erpič, 2002: 54). Številni posamezniki stopnje mojstrstva ne dosežejo, bodisi zaradi pomanjkanja talenta bodisi zaradi izgube volje do dela in same dejavnosti (Taylor, 2003).

Izsledki Bloomove študije so uporabni tudi za področje nadarjenosti za šport. Avtorji so ugotovili, da se vloga staršev v posameznih starostnih obdobjih razlikuje. Posamezne faze participacije staršev so razdelili na leta vzorčenja, specializacije in investiranja (Cote, 1999: 401).

5.2.2 Vzorčna leta

V obdobju od 6. do 13. leta je potrebno otroku predstaviti različne športne discipline. Starši naj otroka spodbujajo; izbira športa v tem obdobju ni pomembna. Otrok mora pridobiti izkušnje in se zabavati (Baker in drugi, 2002). Večina športnikov se pred specializacijo v določeno športno disciplino ukvarja tudi z drugimi športi. Tako so se na podlagi izkušenj lahko sami odločijo za določeno disciplino, pa tudi starši lahko ugotovijo za katero športno panogo je otrok najbolj nadarjen (Cote, 1999: 401).

5.2.3 Leta specializacije

V letih specializacije, od 13. do 15. leta, so potrebni večji finančni vložki staršev. Potrebno je najti profesionalne trenerje, boljšo opremo in športne pripomočke. Mladostniki se ukvarjajo največ z dvema oziroma enim športom. Z razvijanjem sposobnosti in znanj se njihova angažiranost za izbirni šport še poveča, kljub temu je zabava še vedno zelo pomemben dejavnik (Baker in drugi, 2002).

Pri izbiri športne discipline imajo pomembno vlogo tudi preostali člani družine, mnoge k športu pritegnejo bratje in sestre, ki so se sami ukvarjali s tem športom. Podobno ugotavljajo tudi Tušak in sodelavci (2003: 57). Glavni razlog za specializacijo je v pozitivnih izkušnjah, ki so jih otroci pridobili v športu, kar naj bi jim omogočilo starši. Starši v obravnavanem obdobju še vedno v ospredje postavljajo izobraževanje; šport se obravnava kot pristočasna dejavnost.

Starši se finančno in časovno zavežejo športu svojega otroka. Visoki stroški močno vplivajo na rutino družinskega življenja. Kirk in sodelavci (1997) ugotavljajo, da je družinski prihodek ključni faktor pri otrokovem vključevanju v šport, Overman in Rao (1981) pa nasprotno, trdita da otrokovo vključevanje v šport in njegova motivacija nista odvisna od materialnega položaja družine.

Rezultati nekaterih drugih raziskav kažejo, da tisti starši, ki so predani športu svojega otroka, nekako že priskrbijo finančna sredstva, s tem pa pogosto žrtvujejo svoje interese. Starši se pogosto navdušijo nad športom, ki se mu otrok posveti. Zanimanje za otrokovo športno dejavnost se kaže v različnih stopnjah, ki variirajo od opazovalca do trenerja. Mnogi se vključijo v klub, sicer ne kot trenerji ali športniki, pač pa kot organizatorji, komercialisti in podobno (Cote, 1999: 401).

5.2.4 Leta investiranja

V tem obdobju posameznik razvije najvišji nivo svojih sposobnosti v določenem športu (Baker in drugi, 2002). Treningi so zahtevni in intenzivni. Starši pomagajo otrokom predvsem z nasveti, ki se navezujejo na njihovo prihodnost v športu. Niso vključeni direktno v trening, temveč je njihova vloga v ozadju izredno pomembna.

S tem, ko starši pokažejo zanimanje za otrokov šport, vplivajo na njegovo mišljenje in dejanja. Otroci lažje prebrodijo poškodbe, pritiske, neuspehe. Starši otrokom prepuščajo veliko svobode in nudijo čustveno oporo. Zagotovijo jim udobje in varnost v kritičnih trenutkih. S tem, ko jim pokažejo, da visoko cenijo dosežene športne spretnosti, jim dvigajo samozavest in motivacijo za nadaljevanje s športno dejavnostjo.

Pojavi se težava, ko starši zapostavljajo ostale otroke. Razloga za to sta predvsem dva, in sicer časovni in finančni. Starši se zavedajo, da so krivični do otroka, ki je športno neaktiven, pa ga kljub temu zapostavljajo, ker slepo verjamejo v uspeh prvega. Dominantna tema pogovorov je šport, kar lahko drugim članom družine (bratom in sestram) pogosto onemogoči da rešujejo svoje probleme v okviru družine. Tako svojo jezo prenašajo na otroke športnike (Cote, 1999: 415).

Starši ne izkoristijo dejstva, da je otrokovo ukvarjanje s športom možno izkoristiti za graditev zdrave, zrele osebnosti. Vrhunski športnik ima pogosto v družini privilegiran položaj na škodo otrok, ki se ne ukvarjajo s športom. Športnik v družini se ščiti in protežira. Ni mu potrebno opravljati vsakodnevnih družinskih obveznosti, ki jih posledično začne ocenjevati kot nepomembne, še huje, manjvredne. Mnenje takega otroka je vredno več tudi v diskusijah, ki nimajo nobene povezave s športom. Starši sami spodbujajo med svojimi otroki ljubosumnost (Tušak in drugi, 2003: 82).

Ko otrok zazna svoje napredovanje v športu, se pomembne spremembe pojavijo tudi pri starših in celotni družini. Vloga staršev se spreminja od vodenja otrok v zgodnjih letih do podpore v letih investiranja. Starševsko prepričanje o pomembnosti športne dejavnosti v zgodnjih letih se kaže v njihovem spodbujanju otroka k različnim športnim dejavnostim.

V letih specializacije starši zavzeto podpirajo odločitve otroka na vseh področjih. V družinah, ki so sodelovale v obravnavani raziskavi ni zaslediti pritiska glede izbire športne discipline. Podpora in spodbujanje se še povečajo v letih investiranja, ko se starši žrtvujejo osebno in družinskem življenju zato, da omogočijo otroku optimalne pogoje za trening.

Malo je znanega o vplivu družine na otrokovo zanimanje za šport in razvoj športnih talentov. Izsledki obravnavane študije so pomemben prispevek. Športni dosežki ne pridejo kar sami od sebe, zato je pomembno, da z raziskavami odkrijemo, kateri dejavniki v družini najbolj vplivajo na uspeh otrok v športu, saj je to pomemben korak k razumevanju in izboljšanju sposobnosti v športu (Cote, 1999: 416).

5.3 Nasilje nad mladimi športniki

Zanimive besede, ki so me spodbudile k pisanju tega dela besedila so besede italijanskega sociologa Williama A. Corsaro (1997: 276): "Otroci so naša prihodnost. Kako pogosto slišimo ta očiten, ampak resničen stavek. Otroci živijo svoje otroštvo samo enkrat. Odrasli smo imeli svoje otroštvo, za nekatere je bilo srečno, za druge manj srečno. Ne moremo se vrniti nazaj in ga doživeti na drug način, prav tako ne moremo živeti življenja svojih otrok".

V športu se pogosto srečamo z dejstvom, da mnogi starši preko otrok udejanjajo svoje neizživete ambicije. Otrokovo življenje je v današnjem svetu neredko natančno načrtovana storilnostna dejavnost, z določenimi cilji in pričakovanimi rezultati (Tušak, 2003: 95).

Doupona in Petrović (2000, : 72) ugotavljata, " da v nekaterih športnih panogah, zlasti v tistih, kjer je potrebna velika gmotna udeležba staršev, prepogosto srečujemo ambiciozne starše, ki želijo v svoji vnemi, da bi otroci dosegli čim hitrejše vrhunske rezultate, ne glede na pravila stroke, zdravja, moralne vrednote, vzgojne smotre, skratka ne glede na telesni in duševni razvoj ter njegovo ravnovesje pri odraščajočem otroku".

Znanstveniki so mnenja, da gre pri nekaterih starših za lastne neizživete ambicije oziroma sanje, lahko pa tudi za zaslužek, ki naj bi ga otroci v prihodnje kot vrhunski športniki prinesli (Doupona in Petrović, 2000: 73). Mladostnik, ki ima ambiciozne starše, se mora ukvarjati z določeno dejavnostjo, na primer z določeno športno disciplino, kar mu predstavlja predvsem obveznost do družine (glej Tomc, 1989) in ne zabave, na kar je opozoril Bloom (Baker in drugi, 2003).

Vloga staršev pri razvoju športne kariere otroka je zelo pomembna. V zgodnji fazi starši spodbujajo otrokov interes za šport, ga usmerjajo. Tisti starši, ki preživijo veliko časa v športni igri z otrokom, postavijo temelje, ki je zelo pomembno za razvoj športnika. Ko otrok izoblikuje veselje do določene športne panoge, se vloga staršev pogosto spremeni. Če se preveč zanimajo in vključujejo v šport otrok, jih začnejo dušiti (Tušak, 2001: 105).

"Pozitivna vloga staršev v športu se torej nanaša na starševsko podporo in spodbudo, pri čemer morata obe prihajati v zmerni oziroma primerni količini, saj je najpogostejša napaka staršev prav prevelika ali premajhna vpletenost v šport. Zavedati se je potrebno, da je ključnega pomena pravilna podpora, saj vsaka podpora ni že sama po sebi konstruktivna" (Tušek in drugi, 2003: 61).

6 RAZVOJ ŠPORTNE KARIERE ROKOMETNIH IGRALCEV

6.1 Zgodovinski razvoj rokometu

"Brez dvoma segajo začetki iger, katerih smisel je metanje žoge oziroma zadevanje cilja z roko in žogo, daleč v preteklost. Seveda te igre niso neposredne predhodnice rokometu. Kažejo pa, da so ljudje že v preteklosti iskali razvedrilo in sprostitve v igrah, kjer so metali žogo (predmet) z rokami" (Šibila, 2004: 8).

Igro z žogo, imenovano "Urania" v Odiseji omenja že Homer, izpričuje jo tudi relief nagrobne kamna na atenskih stenah iz leta 600 pr.n.št. Tudi Rimljani so se kratkočasili z žogo, igra "Harapaston" naj bi bila še najbolj podobna današnjemu rugby-u, kar potrjujejo tudi spisi zdravnika Galenusa, ki jo opisuje kot ekipni šport, kjer si igralci podajajo žogo, tako da nasprotnikom ne pride v roke.

V Franciji leta 1500 literat Rabelais piše o igri, pri kateri igralci igrajo z žogo in si pomagajo z dlanmi (<http://www.ihf.info>). Tudi ameriški športni zgodovinarji podrobno opisujejo igre še iz časa pred našim štetjem, ki naj bi bile predhodnice današnjega rokometu. Zdi se, da si vsaka država želi pridobiti naziv izumiteljice, tega danes izjemno populariziranega športa (<http://www.ushandball.org>).

V devetnajstem stoletju igre, ki jih danes uvrščamo med predhodnice rokometu doživijo velik razvoj. Nemci so igrali igro "Raftball", ki jo je uvedel nemški gimnastični inštruktor Konrad Koch leta 1846. Prva pravila in način igre so bili tudi objavljeni in določeni. Verjetno po zgledu nemške igre, se je na Danskem leta 1898 razvil "Handbold", idejni vodja igre Holger Nielsen. Štejemo jo za neposredno predhodnico rokometu (<http://www.ihf.info/indeks.jsp>). V tem času se pojavita še "Torball" in "Hazena", igri, ki sta prav tako podobni rokometu. Veliki rokomet, zasnovan po pravilih "Torballa", so začeli igrati leta 1915 v Nemčiji, dve leti kasneje so zapisali pravila in tako je veliki rokomet dobil končno obliko.

Leta 1928 je bila ustanovljena Mednarodna amaterska rokometna zveza (IAHF), ki je do leta 1936 pridobila 23 članic. Pomemben napredek je predstavljalo poenotenje rokometnih pravil v tem obdobju, saj so med državami nastajale velike razlike. Istega leta je bil rokomet prvič predstavljen na olimpijskih igrah v Berlinu. Dve leti kasneje je omenjeno že prvo svetovno dvoransko prvenstvo. Po drugi svetovni vojni je rokomet prodrl v skoraj vse evropske države. Ob Nemčiji so se najbolj uveljavile skandinavske in slovanske države, ki so več pozornosti namenjale dvoranskemu rokometu, ki je v nekaj letih povsem izrinil veliki rokomet (Šibila, 2004: 8).

6.2 Rokomet v Sloveniji nekoč in danes

V začetku dvajsetega stoletja je v Slovenijo, ki je bila takrat del Kraljevine SHS, iz Češke prodrla že omenjena igra "Hazena". Šlo je za igro z okroglim usnjem, sposojenim od nogometašev, ki so si jo igralci podajali z roko. Cilj igralcev je bil čim večkrat zadeti okvir nasprotnikovih vrat. Igrale so jo predvsem ženske na nogometnih igriščih. Po drugi svetovni vojni je "Hazeno" zamenjal veliki rokomet, ki se je prav tako igral na nogometnih igriščih (Bulc, 2003:27).

Rokometna zveza Slovenije je bila v okviru Rokometne zveze Jugoslavije, ustanovljena leta 1949. Prvi rokometni klubi pri nas so bili ustanovljeni v Celju, Mariboru, Ljubljani, Lendavi in Ptuj. Prvo republiško prvenstvo se je v konkurenci šestih ekip začelo istega leta. Zanimanje za veliki rokomet je tudi v Sloveniji začelo upadati, vse ekipe so se preusmerile k t.i. rokometu (prvi republiški turnir 1953), ki je zaradi dinamičnosti, atraktivnosti in zanimivosti postajal vedno bolj množičen. Zlast velik napredek je bil dosežen po letu 1958, ko je bil izdelan perspektiven načrt nadaljnjega razvoja slovenskega rokometu. Pridobil je vedno več privržencev in leta 1975 je bilo registriranih preko sto moških in ženskih klubov.

Po osamosvojitvi leta 1991 se je osamosvojila tudi Rokometna zveza ter naslednje leto postala enakopravni član evropske (EHF) in mednarodne (IHF) zveze.

Med mlajšimi se je uveljavil mali roket (http://www.rokometna-zveza.si). "Rokometni strokovnjaki so označili mali roket kot filozofijo in ne tekmovanje. Šlo naj bi za spodbudo in razvoj otrokove igre, za veselje, zabavo in izkušnje" (Šibila, 2004: 101).

Rokomet je v Sloveniji zelo populariziran, kar izpričuje letošnja organizacija evropskega rokometnega prvenstva. Slovenske reprezentance dosegajo vidne mednarodne tekmovalne uspehe, najodmevnejša je nedvomno moška srebrna medalja evropskega prvenstva (http://www.rokometna-zveza.si). Na ravni klubskega rokometna velja omeniti nedavno osvojitvev evropske lige prvakov, rokometnega kluba Celje Pivovarna Laško.

6.3 Opredelitev problema in cilji analize

V empiričnem delu diplomskega dela se bom opredelila na razvoj športne kariere rokometnih igralcev, predvsem na vlogo staršev in preostalih družinskih članov. Poskušala bom prepoznati poglavitne dejavnike, ki so vplivali na športno udejstovanje udeležencev. Predpostavljam, da so rokometni igralci v okviru svojih družin pridobili pozitiven odnos do športa. Raziskala bom dejavnike, ki so vplivali na športno specializacijo; teoretiki trdijo da na izbiro športne discipline vplivajo številni interakcijski dejavniki; vloga staršev naj bi bila signifikantna.

Popora staršev se v različnih starostnih obdobjih otroka pomembno spreminja. Ugotavljala bom ali so starši udeležencem nudili predvsem instrumentalno podporo ali so se aktivneje vključevali v rokometne klube, mogoče celo prestopili meje učinkovite podpore in otroke silili v nekaj, kar sami niso dosegli.

Posvetila se bom tudi izobraževanju med športno kariero, ki nedvomno zahteva voljo in samodisciplino, saj je potrebno uskladiti naporene treninge in prav tako zahtevno šolanje. V tem kontekstu želim pridobiti mnenje udeležencev o pomenu izobrazbe. Opredelila sem bom tudi na vlogo staršev v procesu izobraževanja.

Udeleženci so del svojega življenja posvetili profesionalnemu športu, ki nedvomno prinaša veliko obveznosti in odpovedovanja. Športniki se morajo soočiti s številnimi krizami; osredotočila se bom predvsem na vlogo staršev v prelomnih trenutkih športne karirere. Ambicije športnikov so pogosto usmerjene v tujino. Poskušala bom ugotoviti ali udeleženci odhod v tujino povezujejo tudi z alienacijo od staršev in družinskega okolja. Analizo bom zaključila s pošportnim življenjem, ki je težavno obdobje za vsakega športnika. Ob zaključku športne kariere so starši in družinsko okolje pomemben vir emocionalne podpore.

6.4 Metodologija raziskovanja

Podatke sem zbirala s poglobljenimi interjuji. "Kvalitativna analiza se odpoveduje statističnemu posploševanju na širšo populacijo v korist analitične indukcije, povedne vrednosti primerka za teorijo. To pomeni, da se na posameznem primeru proučuje, kako se posamezne lastnosti, procesi ali dogodki med seboj povezani. Posamezna enota predstavlja določeno strukturo spremenljivk in odnosov med njimi in bolj ko so ti odnosi jasni in izraziti, bolj učinkovita je kvalitativna analiza. Zato izbor analize ne poteka po merilu "tipičnih primerov", pač pa "povednih primerov", to so posamezniki ali skupine, ki čim bolj jasno izkazujejo lastnosti, ki nas zanimajo" (Ritchie in Lewis 2003: 279).

Pri izvedbi intervjujev so me ovirale predvsem obveznosti roketnih igralcev, saj je v tem času v Sloveniji potekalo evropsko prvenstvo. Rokometni igralci so imeli obveznosti tudi v evropski ligi prvakov, Pokalu pokalnih zmagovalcev in ne nazadnje prav tako pomembnem državnem prvenstvu.

Stik z udeleženci je bil neposreden. Vsi interjuji so potekali pri meni doma. Želela sem ustvariti sproščeno in prijateljsko ozračje, saj je za začetek intervjuja značilno ozračje napetosti in nesproščenosti (DePoy in Gitlin, 1998: 58). Pri izvedbi intervjujev nisem imela težav; pogovor se je ponavadi razvil tudi čez meje ciljev raziskave, v takih primerih sem pogovor usmerila v okvir problema diplomskega dela.

Navezavi prvega stika je sledila obrazložitev namena raziskave. Udeležencem sem zagotovila anonimnost, kar je vsekakor vplivalo na bolj sproščeno vzdušje. Intervjuji so bili (delno) strukturirani; imela sem pripravljene teme, ki jih je bilo potrebno obdelati in sem v okviru teh vprašanj usmerjala pogovore. "Vprašanja pri (delno) strukturiranem intervjuju niso preveč specifična in omogočajo širok razpon možnih odgovorov" (DePoy in Gitlin, 1998: 101). Nekateri udeleženci so že na začetku intervjuja na dolgo in široko začeli govoriti, nekaj jih je potrebovalo spodbudo, na splošno pa lahko zaključim, da so intervjuji potekali tekoče in brez težav, verjetno so udeleženci že navajeni tovrstnega spraševanja v medijih.

V vsakem klubu sem poznala rokometnega igralca ali strokovnega sodelavca, ki mi je priporočil udeležence za raziskavo. Intervjuji so povprečno trajali eno uro in pol. Podatke sem zbirala s pomočjo diktafona (tonsko snemanje) in jih takoj po intervjuju v dokaj avtentični obliki prepisala. Snemanja ni odklonil nihče. Med intervjujem sem si delala zapiske, saj sem na ta način lažje ohranila pregled nad potekom intervjuja in zastavljala dodatna vprašanja. Z udeleženci sem se dogovorila, da jih v primeru pomanjkanja podatkov ponovno pokličem. Z navedenim so se strinjali. Z dvema udeležencema sem se ponovno srečala in dopolnila manjkajoče podatke.

6.5 Udeleženci

Uporabila sem intenzivnostno vzorčenje. "Pri tem vzorčenju je cilj nabrati enote, ki izkazujejo najbolj intenzivno prisotnost pojava, ki nas zanima. Predpostavka je, da bomo na ta način lahko najbolj učinkovito pojasnjevali nek del pojava" (Ritchie in Lewis, 2003: 79). Pri pripravi in izvedbi intervjujev mi je bilo v veliko pomoč poznavanje obravnavane športne discipline. Rokomet spremljam že od otroštva; prihajam iz rokometne družine in okolja z močno izraženo tradicijo rokometa.

Izognila sem generacijski, mednarodni in spolni primerjavi, saj v teh primerih, upoštevajoč problematiko diplomske naloge, ne bi mogla vzorčiti intenzivnih primerkov. O tem bom podrobneje spregovorila v nadaljevanju.

V kvalitativni raziskavi je sodelovalo devet rokometnih igralcev, osem jih je iz Slovenije, en udeleženec je iz Hrvaške; z roketom se ukvarjajo profesionalno. "Profesionalizem je poklicna dejavnost, profesionallec v športu je poklicni športnik, ki se preživlja samo s športom in je v delovnem razmerju v neki športni organizaciji, za kar dobiva plačilo" (Šugman, 2002: 28, 114). Po hitrem vpogledu v intervjuje sem ugotovila, da je devet enot za analizo zadostuje. Kot sta se izrazila Ritchie in Lewis (2003:80) sem prišla "do točke, ko dodajanje novih enot (skoraj) ne prinaša kulmuliranja novih informacij".

Vsi udeleženci se v času raziskave še aktivno ukvarjajo z roketom in so pripadniki treh slovenskih moških rokometnih klubov: Prule 67, Gorenje Velenje ter Celje Pivovarna Laško. Štrije so aktivni člani slovenske rokometne reprezentance, ostali so bili člani kadetskih in mladinskih reprezentanc.

Intervjuje sem želela opraviti z rokometnimi igralci različnih držav, vendar sem se navedenemu odpovedala, saj je za analizo pomembno predvsem družinsko okolje, ki se mi zdi v Sloveniji specifično, podobno meni tudi Cecić Erpičeva, ki ugotavlja, da "ima družina v Sloveniji posebno vlogo, mladi v slovenskem okolju družini pripisujejo prednostno mesto v svoji življenjski strukturi, športnikom družina predstavlja vir opore in ne stresa, kot ugotavljajo nekatere tuje študije, predvsem pa pomemben občutek varnosti "(Cecić Erpić, 2002: 92).

Udeleženci so stari od 20 do 29 let. Odločila sem se, da intervjuvam aktivne igralce rokometu, saj bi se v primeru intervjujev s starejšimi igralci soočila s popolnoma drugačnim socialnim kontekstom, kar sem ugotovila s preliminarnim vpogledom v raziskovalni problem; pogovarjala sem se namreč s starejšimi igralci, ki so končali svojo športno kariero pred desetimi in več leti. Iz podobnega razloga sem se odpovedala tudi spolni primerjavi; "športna socializacija dečkov in deklic se razlikuje" (Tušak in drugi 2003, 85). Z omejitvijo na aktivne rokometne igralce, ki prihajajo iz podobnega okolja sem se lažje soočila z glavnim problemom diplomskega dela; vlogo staršev v športni karieri rokometnih igralcev.

Predstavila bom stopnje izobrazbe rokometnih igralcev; sicer statistično neuporaben podatek, saj gre za študijo primerov, ki ne dovoljuje nikakršnih statističnih analiz in generaliziranja. Šest udeležencev je doseglo srednješolsko izobrazbo, dva sta študenta dodiplomskega študija, eden študent podiplomskega študija.

6.6 Analiza intervjujev

Pri analizi sem najprej pregledala prepise intervjujev in se poglobljeno seznanila s celotno vsebino. Vprašanja v intervjujih sem postavljala v okviru vnaprej pripravljenih tematik, kar mi je precej olajšalo obdelavo podatkov. Tudi odgovori udeležencev so bili kvalitetni in izčrpni. Določila sem osnovne enote analize. Enota ocenjevanja je bila zaključena misel, beseda ali stavek udeleženca. Enote analize sem razporedila v tematske sklope.

Po tematskem razvrščanju podatkov sem podatke uvrstila v širša področja, in sicer:

- športni začetki,
- športna aktivnost staršev,
- odločitev za rokomet,
- izobraževanje med športno kariero,
- profesionalni športnik,
- tujina,
- prihodnost.

Posamezne teme sem smiselno povzela in jih ilustrirala s citati udeležencev, nekatere ugotovitve sem povezala s teoretskimi izsledki, ki so mi bili na voljo; pomanjkanje literature me je pri analizi precej oviralo. Poglavitne izsledke sem sistematično predstavila v povzetku raziskave.

Športni začetki

V okviru teme "športni začetki" bom predstavila poglavitne dejavnike, ki so vplivali na športno udejstvovanje udeležencev. Rokometni igralci so se že v otroštvu pričeli ukvarjali z različnimi športi, kot so košarka, nogomet, hokej, plavanje, smučanje, atletika... in pridobili veliko športnih izkušenj. *"Že od majhnega sem bil športno aktiven, ukvarjal sem se z veliko športi, resnično sem užival v športu, vse sem hotel poskusiti".*

"Oče me je usmerjal v šport, on je bil športni pedagog in je veliko delal z mladimi". Udeleženec je pridobil je izkušnje v vseh športnih disciplinah, ki jih je želel spoznati; športna aktivnost mu je predstavljala predvsem zabavo in druženje s prijatelji.

Pri udeležencih, ki niso neposredno omenjali vloge družine pri usmerjanju v športne aktivnosti, je kljub temu razviden pozitiven odnos do športa, ki so ga pridobili v družinskem okolju. Kot primer lahko predstavim udeleženca, katerega oče je aktivno igral nogomet. Na začetku je poudaril, da ga starši niso umerjali v športne aktivnosti in nadaljeval *"...oba s starejšim bratom sva se ukvarjala z različnimi športi, on me je učil, cele popoldneve sva preživela na igriščih, v bistvu smo vsi v družini imeli radi šport..."* Mislim, da v navedem primeru ni dvoma, da je na udeleženca vplivalo družinsko okolje in pozitivna naravnost do športa.

"Bolezen je vplivala na to, da sem se malo prej začel ukvarjati s športom, ni bilo zaradi samega športa, ampak zaradi zdravja. Kasneje smo s prijatelji hodili na treninge in se ukvarjali z različnimi športi, tudi izven šole in treningov". Tudi v tem primeru je razvidna vloga mame, pozneje vrstnikov.

"Starša sta me vključevala v različne športe, še pred rokometom sem plaval, smučal, ne vem kaj še vse, na telovadbe hodil, bil sem štorast in so me zato vključevali v športe, da bi dobil boljšo koordinacijo".

O primeru "nerodnih" otrok je govoril tudi Tušak (2003: 86), ki pravi, da imajo nespretni otroci močno potrebo po športni aktivnosti, vendar opozarja da morajo biti starši previdni pri vključevanju otrok v športne aktivnosti, da se jim ne bi zgodila premočna negativna povratna informacija o neuspešnosti v odnosu na bolj spretne vrstnike, kar bi jih čustveno prizadelo in poslabšalo njihovo samopodobo. V obravnavanem primeru negativnih vidikov ni zaznati, saj se je pri udeležencu športno udejstvovanje izkazalo kot zelo uspešno, predvsem v plavanju, smučanju, tenisu in ne nazadnje rokometu.

Športne začetke udeležencev bi lahko po klasifikaciji, ki jo je predlagal Cote (1999) uvrstili v "vzorčna leta"; otrok bi naj v tem obdobju pridobil čim več izkušenj in se pri tem predvsem zabaval". Navedeno nam potrjujejo besede enega izmed udeležencev: *"Rad sem se ukvarjal s športom, vsi športi so mi bili všeč, atletika, gimnastika, košarka..., vse sem poskusil, prav užival sem"*.

V teoretičnem delu sem ugotavljala, da na športno aktivnost otrok vpliva tudi okolje v katerem odraščajo. Tušak in drugi (2003: 75) ugotavljajo, da "je v mestih večja ponudbo različnih športnih aktivnosti". Športne možnosti udeleženca, ki je odraščal na vasi so bile dejansko omejene, kar je potrdil z naslednjimi besedami: *"V tem kraju kjer jaz živim je stanje tako, če nisi rokometas se ne ukvarjaš z nobenim športom, rokomet ima dolgo tradicijo, tudi financira se izključno rokomet, drugi športi sploh niso obstajali. Mogoče sem v začetku bil bolj navdušen za nogomet, samo..."*.

Udeležencem, ki so odraščali v mestu vse športne discipline niso bile enako dostopne. *"V mestu, kjer sem odraščal si lahko treniral, kar si hotel, je pa res, da je bil rokomet brezplačen, to je bilo za mene zelo pomembno. Moji niso imeli denarja"*. Nekateri udeleženci so povedali, da jih starši ne bi mogli finančno podpirati, če bi se odločili za športe kot sta tenis, smučanje, saj so ekonomski vložki v navedenih športih resnično visoki. *"Finančnih ovir ni bilo, ker je bil rokomet praktično zastonj, če bi nadaljeval s smučanjem ali tenisom, bi me starši prej ali slej morali vzeti ven, ker ne bi imeli dovolj denarja, še posebej, ko bi se začeli treningi v tujini"*.

Športna aktivnost staršev

Avtorji številnih empiričnih raziskav ugotavljajo, da se otroci, ki izhajajo iz družin s športno tradicijo pogosteje vključujejo v športne aktivnosti (Kremarik, 2000; Wald, 2003; Cencić Erpič 2002: 67).

Raziskala sem ali so bili družinski člani udeležencev športno aktivni ali kako drugače vključeni v športne klube. Ugotavljala sem tudi ali so v družini spremljali športne dogodke v medijih in obiskovali športne prireditve. Rezultati longitudinalne študije "Športnorekreativna dejavnost v Sloveniji 1999" so pokazali, da "smo Slovenci predvsem gledalci športa na televiziji in manj obiskovalci športnih prireditev" (Petrović, 2000: 50).

Ugotovila sem, da sta očeta dveh udeležencev aktivno igrala rokomet. *"Moj oče je v mlajših letih igral rokomet, spremljal sem ga na vseh tekmah in on me je pravzaprav navdušil za ta šport".* Oče enega izmed udeležencev je bil nogometni igralec. *Želela sem ugotoviti zakaj se tudi on ni odločil za nogomet.. "Bil sem na enem treningu nogometa. Vsi, ko na televiziji gledajo nogomet, vidijo tiste lepe zelene travnike. Ko sem jaz prišel na trening sem videl samo blato naokoli, bil sem do kolen v blatu . Ne vem, ni mi bilo. Bil sem enkrat in nisem se več vrnil. Je pa res, mogoče se bo slišalo malo prepotentno, mislim da bi bil dober nogometaš; moja konstitucija je bolj primerna za nogomet."* Udeleženec je povedal, da se oče ni nikdar zanimal za dejavnosti s katerimi se je ukvarjal. V družini mu niso nudili ekonomske in emocionalne podpore. *"Če dobro igram sem rad pohvaljen, ampak moj oče ve govoriti samo v slabih trenutkih, pa še to danes, včasih se sploh ni nič zanimal".*

Veliko časa je prebil s starejšim bratom, ki se je ukvarjal z rokometom. Verjetno si je udeleženec rokomet izbral predvsem zaradi bratove pozornosti. Na koncu pogovora sva ugotovila, da je dokazovanje očetu bil eden glavnih motivov vztrajanja v rokometu. Brez podpore staršev se mladi športnik izredno težko razvija, potrebna je izjemna volja in motivacija, da premosti vse ovire s katerimi se sreča v športni karieri.

Čeprav starši udeležencu niso namenili pozornosti ne morem govoriti o odsotnosti vloge staršev, saj je udeleženec s športnimi uspehi dokazoval očetu. Na začetku raziskave sem pričakovala več športno aktivnih očetov oziroma aktivnih rokometnih igralcev. Schlasenhauf (v Tušak in drugi, 2003: 69) je v svoji študiji ugotovil, "da je 43 % udeležencev otrok športno aktivnih staršev izbralo isti šport". Omenjene podatke bi verjetno lažje pridobili s kvantitativno analizo kar pa kljub interesu, presega okvire mojega diplomskega dela.

Ugotavljam, da športna aktivnost staršev, bodisi tekomvalna bodisi rekreativna ni pogoj, da se otroci ukvarjajo s športom. Veliko pomembnejša je podpora staršev. Podobno razumejo svojo vlogo tudi starši vrhunskih športnikov sodelujoči v raziskavi Duncanove (1997: 160): "Ugotavljajo, da otrokovo vpletenost v šport pogojuje predvsem njihovo zanimanje za otrokovo početje ter zagotavljanje spodbud in praktične podpore v smislu finančnih vložkov, prevozov, opreme. Pri tem pa ni pomembno, da so tudi sami športniki".

Starševsko zanimanje za otrokovo športno dejavnost se kaže v različnih stopnjah, ki variirajo od opazovalca do trenerja. "Mnogi starši se vključijo v klub, sicer ne kot trenerji ali športniki, pač pa na primer kot organizatorji, komercialisti"(Cote 1999: 393). Eden izmed udeležencev je omenil, da je njegov oče bil trener v rokometnem klubu: *"Oče me je vedno podpiral in spodbujal, nekaj časa je bil tudi moj trener, saj je športni pedagog, pa bivši rokometas, vendar zaradi njegove prisotnosti nisem čutil takega pritiska, bil sem zadovoljen, vedel sem da lahko vedno računam na njegovo pomoč"*.

Naslednji udeleženec je omenil očeta, ki se je zelo aktivno angažiral v organizacijo tekmovanj. Gre za pozitiven način vključevanja staršev v športno aktivnost otrok; oče se ni vključeval v delo trenerja, kljub temu je bil prisoten in pokazal zanimanje za otrokovo športno dejavnost. Zaznala sem tudi primer očeta, aktivnega člana na športnem področju tega mesta, tudi v rokometnem klubu svojega sina.

V družinah udeležencev so različne športne dogodke spremljali po televiziji in v časopisih, ponekod so obiskovali športne prireditve. Opazno je zanimanje za aktualne športe, kot je povedal eden izmed udeležencev: *"Ko je bilo kaj aktualnega, na primer smučanje, smo vsi sedeli pred televizijo". Športne prireditve so obiskovali predvsem v družinah, kjer so očetje bili športno aktivni. "Jaz, mama in sestra smo vedno hodili na očetove tekme."*

Odločitev za roket

Pri specializaciji v določeno športno disciplino igrajo zelo pomembno vlogo starši, mnoge k športu pritegnejo tudi bratje in sestre, ki so se ukvarjali s tem športom (Tušak in drugi, 2003: 70). Pri obravnavi dejavnikov, ki so vplivali na izbiro športne discipline, je potrebno upoštevati tudi kraje oziroma mesta, kjer so odraščali roketni igralci. *"Okolje, razširjena in intenzivna praksa določenega športa motivira mlade za vključitev v šport. Na izbiro športne discipline vpliva okolje v katerem živijo"* (Muller, 2004).

Za nekatera slovenska mesta in kraje je značilna roketna tradicija; organizirane so roketne šole, v klubih dosegajo dobre rezultate in skrbijo za podmladek, organizirane so navijaške skupine, vse navedeno mlade dodatno motivira za izbiro športne discipline. *"Roket je v mojem mestu zelo popularen, roketni strokovnjaki so me videli na šolskem tekmovanju, povabili so me v klub. Roket ima dolgo tradicijo, poskrbljeno je za treninge in te stvari, tako da smo lahko normalno tekmovali in tudi dosegali dobre rezultate, kar je za motivacijo zelo pomembno. Ni fajn, če te premagajo kamorkoli prideš"*.

Družina (predvsem oče in starejši brat), tradicija rokometna, okolje ter prijatelji so bili poglobljeni dejavniki, ki so vplivali na odločitev za rokomet.

- starejši brat

"Na mojo izbiro je vplival starejši brat, z njim sem šel nekajkrat na trening, ko sva bila doma me je učil preigravanja, skok šus...tako, da sem že nekaj vedel, ko sem prišel v pravo rokometno dvorano na trening." Udeleženec je odraščal v večjem mestu, kjer so različne športne aktivnosti razpršene in zato ne moremo govoriti o dominantnosti ene športne panoge; vpliva rokometne tradicije in okolja v njegovem primeru ni zaznati. Omenil je osnovne šole. Rokomet si je namreč brat izbral v osnovni šoli v okviru izbirnega predmeta, vendar treningi niso potekali v šoli, temveč v rokometnem klubu, kjer je bila rokometna šola zelo dobro organizirana, dosegali so zavirljive rezultate tako v konkurenci šolskih, kot tudi članskih tekmovanj.

"Opazoval sem športnike na televiziji, v časopisu in si to želel. Vedem sem, da hočem lepo živeti. Hotel sem biti znan". Mladi se pogosto navdušujejo in identificirajo z znanimi športniki, verjetno so "rokometni zvezdniki" udeleženca dodatno motivirali. Tvrsten vpliv omenjajo tudi teoretiki, ki opozarjajo, da mladi ponavadi vidijo samo dobrine, slavo in denar. "Vloga športnih idolov ni usmerjanje v vrhunski šport, temveč spodbujanje v rekreativno ukvarjanje s športom. Da bi športniki na tak način učinkovali na mlade morajo starši, trenerji, športni klubi, kot socializacijski dejavniki, izpostaviti pozitivne lastnosti športa in športnikov" (Tušak, 2000: 56). Udeleženec se je zavedal zahtevnosti profesionalnega športa. *"Vsi otroci si želijo biti slavni, samo malo je takih, ki bi se potrudili in žrtvovali čas, kri in znoj za to. Veliko jih v puberteti potegne družba in se raje prepustijo užitku. Saj sem jaz dal vse te stvari skozi, ampak pri meni je bilo močnejše to, da postanem dober rokometnaš."*

- prijatelji

"Otroci se vključujejo v šport tudi iz socialnih vidikov; pogosto jih v klub pripeljejo njihovi prijatelji, sošolci in drugi, ki so že vključeni v šport. Šport daje otrokom možnost druženja in sklepanja novih prijateljstev" (Tušak in drugi, 2003: 76). *"Ko so v moji soseski organizirali rokometno šolo, so me prijatelji, ki so že trenirali, povlekli na trening in sem ostal."* Udeleženec je omenil, da so ga k treningom spodbudili prijatelji, čeprav v tem primeru ne moremo izključiti tudi vpliva okolja. *"Želel sem trenirati nogomet. Nogometno igrišče je bilo precej oddaljeno od mojega doma, zato bi bile težave s prevozi, rokomet pa je bil v moji soseski"*. Starši se z vožnjo niso strinjali, zato se je takrat, ko so organizirali rokomet v neposredni okolici na pobudo prijateljev pridružil rokometni šoli. Njegova izbira ob ponovnem odločanju ne bi bila rokomet

- starši

Tudi starši, predvsem očetje so vplivali na odločitev za rokomet. V družinah, kjer sta se očeta aktivno ukvarjala z rokometom, sta udeleženca že od rane mladosti bila prisotna na rokometnih tekmah in sta tudi prepričana, da je največji vpliv na njuno izbiro imel prav oče. *"Moj oče je bil rokometaš, kasneje tudi trener rokometu, jemal me je s seboj na tekme, zato jaz igram rokomet, če ne ga ziher ne bi."* Zanimivo se mi zdi, kako nadaljuje. *"Potem smo bili ful dobri na šolskih prvenstvih, res smo bili dobra ekipa, potem me je začel rokomet ful privlačiti"*. Cecić Erpičeva (2002: 53) trdi, da je otrok prvotno motiviran z zabavo, nato postane motiviran z izboljševanjem svojih sposobnosti, kar je tudi jasno razvidno iz navedenega primera udeleženca. Pri udeležencu, ki je na materino pobudo pričel s treningi rokometu se vloga staršev prepleta z rokometno tradicijo. *"Treniral sem košarko, ki so jo ukinili, potem se je mama v šoli dogovorila za rokomet, ki je bil perspektivnejši, mi predlagala, jaz sem se strinjal, vpisala me je v rokometno šolo in od takrat sem v klubu"*.

- tradicija rokometa

Odločila sem se za ločeno obravnavo dejavnikov okolja ter tradicije rokometa (razširjene in intenzivne prakse športa v določenih mestih in krajih). Pri udeležencih, ki so odraščali v mestih z rokometne tradicije se navedeni dejavnik prepleta tudi z vlogo staršev in prijateljev. *Organizirana je bila šola rokometa, prijatelj me je povabil na trening, pa tudi oče me je usmerjal v rokomet, perspektiva kluba je bila dobra, videlo se je da se bo rokomet obdržal, da bo vedno za mlade, delo je dobro, strokovnjaki so dobri.*" V tem primeru vidimo prepletanje treh dejavnikov očeta, tradicije in prijateljev.

- okolje

"Rokometni klub je v moji soseski, ob moji osnovni šoli je bilo igrišče, pa me je začelo zanimati in sem očeta prosil, da je vprašal trenerja...tako sem se pridružil. Tu v moji soseski je bil organiziran samo rokomet. "Pri vseh udeležencih se prepletajo različni dejavniki, ki so vplivali na odločitve udeležencev. Moji izsledki se skladajo z ugotovitvijo Greendorferjeve (1993: 9): "Na izbiro določene športne discipline vplivajo številni interakcijski dejavniki, zato je tudi pri razumevanju športa potrebno dobro poznati socialni in kulturni kontekst obravnavanega problema".

Udeleženci so se že v otroštvu ukvarjali z različnimi športi. Povprašala sem jih tudi ali bi se ob ponovnem odločanju odločili za rokomet. *"Če bi se ponovno odločal, bi izbral nogomet, samo takrat ni bilo nobenega nogometnega kluba v bližini, pa mi ni preostalo drugega ko rokomet"* Zanimalo me je, če je zaradi napačne odločitve zanemarjal treninge. *"Mogoče sem se včasih rokometa naveličal, potem sem začel malo razmišljat, škoda bi se bilo odpovedati vsemu trudu, ki sem ga vložil. Nisem pa zaradi tega nikdar manjkal na treningih, na primer ob petkih, ko so nekateri igralci manjkali, da so lahko šli ven".* Preostali udeleženci svoje odločitve ne bi spremenili in so odgovarjali: *"Danes rokometa ne bi zamenjal za nič na svetu"*

Rokomet pa ni bil vsem udeležencem prioriteten šport. *"Tenis in atletika sta bila tista športa, kjer sem se videl"*. Udeleženec je istočasno treniral: tenis, atletiko in rokomet. Vendar, kot je sam povedal, se je z atletiko in tenisom zasičil, se naveličil in opustil oba športa. To je bilo konec osmega razreda, takrat *"...sem se začel na nek način profesionalno vesti do rokometu"*. Svoje odločitve sploh ne obžaluje, pravi da je vesel, da mu oče pri odločitvi ni nasprotoval, čeprav so v njegove treninge tenisa in atletike morali vložiti ogromno časa in nenazadnje tudi denarja.

Izobraževanje med športno kariero

Udeleženci so osnovno in srednješolsko izobraževanje redno in uspešno zaključili, razen posameznika ki se je odločil, da bo srednjo šolo končal izredno. Glavni razlog je bila preobremenjenost; *"Šola sigurno vpliva na šport in moral sem se odpovedati ali eni ali drugi stvari. Če sem hotel resno trenirati dvakrat na dan, hodit na priprave, turnirje, tako da je bilo za šolo tudi zelo malo časa, tako da sem se odločil, da bom šel srednjo šolo delat po izpiti. Končal sem jo dokaj uspešno, čeprav bi lahko bilo boljše"*. Udeleženec je poudaril, da "šola vpliva na šport" in ne obratno. Prepričan je, da mu bo rokometna kariera zagotovila socialno varnost tudi po zaključku tekmovalnega športnega udejstovanja; mnenje, ki se ne sklada z odgovori preostalih udeležencev.

V tem kontekstu bi rada predstavila udeleženca, katerega pogled na izobrazbo prav tako izstopa od ostalih. Trenutno je študent podiplomskega študij *"Vedno sem bil mnenja, da mora biti šola osnova za vse. Ne moreš biti dober športnik, če nisi dober v šoli. Nerazgledan pa tako."* V srednji šoli ni koristil ugodnosti statusa športnika saj, pravi: *"čim imaš kakšne ugodnosti, to hitro začneš izkoriščati, potem pa je lahko slabše."*

V Sloveniji imajo športniki možnost pridobiti "status športnika", kar jim prinaša določene ugodnosti; vnaprej dogovorjeni termini ustnega spraševanja, opravičena udeležba priprav in tekmovanj.

Preostali udeleženci so uporabljali status športnika. *"V tretjem letniku sem en mesec manjkal, ker sem bil na sredozemskih igrah. Niti en dan me ni bilo v šoli. Učitelji so moje obveznosti čez celo leto porazdelili, tako da sem lahko v miru delal, predstavljali so mi teste, spraševanje, maksimalno so se mi prilagajali".* V veliko pomoč so mu bili tudi starši. *"Starši so mi pomagali tako pri športu kot pri šoli. V bistvu sploh nisem imel težav v šoli, če pa je že bilo kaj so mi starši plačali inštrukcije. Saj normalno, če sem veliko manjkal, da nekaterih stvari nisem razumel. Udeleženec prihaja iz relativno majhnega mesta z močno izraženo rokometno tradicijo, verjetno je prilagajanje učiteljev povezana tudi s tem. "Učitelji so me poznali, vedeli so, da se ukvarjam z roketom, da sem perspektiven in so mi pomagali, da sem naredil šolo".*

"Starši so dajali prednost šoli, vendar mi niso prepovedali treningov, če je bilo slučajno kaj narobe". Eden izmed udeležencev je povedal, da je bila njegova športna aktivnost pogost vzrok preprirov med starši. *"Oče mi je vedno potuho dajal, pač tekmo ima, ne more se učiti, utrujen je, pusti ga pri miru.."* Podobno je omenil udeleženec, kateremu so starši morebitne majhne neuspehe v šoli opravičili zaradi napornih treningov. *"Starši so mi rekli, da če ne bi bilo športa, da bi se potem moral bolj potruditi...če pa se že na treningih trudiš, potem ne bomo tako strogi".*

Športna kariera pogosto vplivala tudi na prekinitev izobraževanja. Ugotovila sem, da so nekateri udeleženci zaradi zahtev profesionalnega športa izobraževanje prekinili in se za nadaljevanje zaradi preobremenjenosti niso odločili. Različne raziskave potrjujejo, da vrhunska športna kariera zahteva od posameznika popolno osredotočenost in številni posamezniki športu prilagodijo vse druge dejavnosti, tudi šolanje in izobraževanje (Olgvie, in Howe v Cecić Erpič, 2002: 85). Na podlagi lastnih izsledkov bi lahko pritrdila, da so udeleženci prilagodili svoje izobraževanje športu, vendar ne srednješolsko izobraževanje, temveč študij. Vsekakor je z določeno mero samodiscipline, volje in truda mogoče med aktivno športno kariero tudi dokončati študij, kar dokazuje tudi nekaj mojih udeležencev. Verjetno izobraževanje zaradi športnih obveznosti traja dlje časa, ni pa nujno.

Udeleženci se zavedajo pomena izobrazbe, še posebej je to mnenje prevladovalo pri posameznikih, ki so vpisani na fakultetne študije. Vedo, da se bodo po koncu kariere morali zaposliti, pa tudi sama športna kariera tvegana, predvsem zaradi športnih poškodb: "*Odločil sem se, da se bolj posvetim športu, čeprav sem vedel, da je izobrazba na prvem mestu. Športna kariera se lahko hitro konča, na primer s kako poškodbo in potem si odvisen od svoje izobrazbe. Rokomet ti ne nudi preživetja.*"

Podpora staršev

"Pomembnost vloge staršev ni v trudu po aktivnem vplivu, ampak v podpori otrokom in zagotavljanju okolja, ki vzpodbuja športno aktivnost (npr. denar za članarino, prevoz na teren" (Tušak in drugi 2003:53).

"Če pogledava te tehnične stvari, prevozi na treninge, prevozi na tekme, prilagajanje prostega časa doma....ne vem npr. smo iz izleta prišli domov tako hitro, da sem lahko še jaz šel na tekmo, pa tako. Sigurno ne. Vedno sem imel doma podporo, tako da je nisem izrazito čutil, mogoče če bi mi jo naenkrat odrezali, bi se zavedal kakšna je razlika in kako je to pomembno". Podobno vlogo staršev predstavi drug udeleženec: "*Starši so me vedno spremljali in spodbujali. Na vsako mojo tekmo se s svojim avtom peljeta oba . Vozili so me na treninge in priskrbeli opremo. Res so mi stali ob strani in to še danes".*

Starši svoje otroke pogosto usmerijo v šport s katerim so se sami ukvarjali; zanimal me je odnos med očetom in udeležencem: "*Moj oče je bil rokometaš. Marsikaj je dosegel, čeprav je bila takrat popolnoma druga situacija, tako da občutka, da udejanjam očetove sanje nisem imel nikdar, mislim, da se mu lahko zahvalim za vso spodbudo, ker je marsikaj njegova zasluga".*

V družinah, kjer udeležencev niso spodbujali so bili rokometni treningi obravnavani kot prostočasna dejavnost otrok. Starši tekem niso obiskovali. Na humoren način je situacijo ponazoril eden izmed udeležencev: *"..če sem jaz hodi na treninge sem hodil ali nisem hodil, mama ni nikoli kaj na tekme hodila ali treninge, to mogoče šele zadnja leta, ko je vse bolj na višji ravni, včasih je bilo to bolj v smislu... koliko je treba prat, pa spet bo treba trenirko in superge kupit..."* Starši bi naj bili po njihovem mnenju tisti, ki te spoznajo z različnimi športi, pa še to ni nujno, za nadaljevanje kariere pa je pomembna samoiniciativnost.

Udeleženci, ki ekonomske podpore staršev niso bili deležni so za prevoze na treninge in tekme uporabljali kolesa, motorje, brezplačne vozovnice. *"Vozil sem se sam, takrat sta bila v igri kolo in motor, ponavadi smo s soiigralci šli skupaj na trening, opremo superge in trenirke pa mi je mama kupila, drugo ni bilo potrebno"*. Posebna športna oprema za rokomet ni potrebna, zato tudi doma niso bili potrebni kaki visoki finančni vložki staršev, ki bi jim onemogočali športno udejstovanje.

Glede prevozov Tušak in sodelavci predlagajo (Tušak in drugi, 2003: 79) :*"Starši otroka naj ne vozijo na treninge in tekme vsak dan, naj otrok gre tudi sam, kadar to ni nevarno početje, saj se na ta način uči samostojnosti. Odsotnost naj ne pomeni nezainteresiranosti, starši morajo dobiti občutek kdaj otrok potrebuje podporo, tako ekonomsko v smislu prevozov, kot tudi čustveno. Na ta način se bodo izognili marsikateremu konfliktu"*.

"Športnik ima pogosto v družini privilegiran položaj, na škodo otrok, ki se ne ukvarjajo s športom. Športnik v družini se ščiti in protežira. Ni mu potrebno opravljati vsakodnevnih stvari. Mnenje takega otroka je vredno več tudi v diskusijah, ki nimajo nobene povezave s športom. Starši spodbujajo med svojimi otroki ljubosumnost"(Tušak in drugi, 2003: 56).

Priviligiranega položaja v primerjav z brati in sestrami udeleženci niso imeli, družinske obveznosti so morali opravljati, razen udeleženca, ki je svoj položaj opisal: *"Ja, po resnici povedano mi doma ni bilo treba nič kaj pomagati. Šola, da je šla, pa treningi in to je to. Mama je vse naredila. Pa, ko se je bilo treba učiti, se je včasih tudi z mano učila."* Menim, da bi bilo v tej družini situacija podobna, tudi če udeleženec ne bi bil športnik.

Vsekakor ne moremo govoriti o primerih, ko otrokova športna aktivnost postane del družinske rutine. To so predvsem subjektivna mnenja udeležencev, morebiti bi pridobila popolnoma drugačne odgovore, če bi v raziskavo vključila tudi starše udeležencev.

"Fajn je, da otrok od malega poskusi čim več športov, čeprav šola mora biti na prvem mestu, če pa se že odloči za kak šport ga je potrebno spodbujati, ne pa siliti. Poznami ogromno primerov prisile s strani staršev, kar pa se ponavadi ne obnese". Poskušala sem pridobiti mnenje udeležencev o podpori staršev v karieri mladega športnika. Strinjajo se, da je v začetku starševska podpora pomembna, vendar kot je povedal eden izmed njih: *"Sigurno je starševska podpora izredno pomembna, vendar če sam nimaš volje, samoiniciative, ni pravega efekta in slej ko prej svojo kariero zaključiš".*

Slovenski vrhunski športniki so mnenja, da so starši najpomembnejši vir socialno-emocionalne opore (Cecić Erpič, 2002: 54). Udeležencem so vir čustvene podpore predstavljali predvsem sotekmovalci in trener. *"Mislim, da pri kolektivnih športih ni toliko potrebna emocionalna podpora staršev kot pri individualnih. Pri kolektivnih športih imaš vseeno okrog sebe igralce, ki te spodbujajo".* Udeleženec je odsotnost starševske vloge nadomestil s trenerjem. *"Naš trener je vedel, kaj se dogaja v mladih glavah, vsakega je spravil na pravo pot, pomagal nam je tako strokovno kot osebno. Nasvet in podpora, še posebej v pubertetniških letih vedno prav pride. Mene je imel zelo rad."* Neposredno pomoč očeta je omenil samo en udeleženec: *"Tudi, če zapadem v psihično krizo se pogovorim z očetom, on je zame dober psiholog."*

V zadnjem času tudi v skupinskih športih v svoje delo uspešno vključujejo športne psihologe. *"Mislim, da so psihologi potrebni. Vsako sezono si pod določenim stresom, vedno hočeš nekaj več narediti. Če pa nisi pod stresom, ga spet rabiš, ker nisi motiviran. Potrebni so tako na individualni, kot na skupinski ravni".* Ugotavljala sem kakšne izkušnje imajo udeleženci s športnimi psihologi, ki se v svetu vedno bolj uveljavljajo, v določenih športnih disciplinah tudi pri nas. Po njihovem mnenju bi jim psiholog lahko pomagal pri tremi, dvigu motivacije, stresu in psihičnih krizah ter sproščanju.

Profesionalni športnik

"Pozitivne strani profesionalnega športa so prav gotovo veliko obširnejše kot negativne, vsaj kar se mene tiče. Na prvem mestu je tkanje tisočernih prijateljstev, ki te spremljajo skozi vse življenje. Naučiš se tudi prilagajati soljudem, odpovedovati stvarjem in znati zmagovati ter prenašati poraze – vse to je šola za življenje. Zdrav način življenja je tudi pomemben; poudarjam način, ne poškodbe. Potem pa so tu še potovanja in odkrivanje novih krajev in ne nazadnje tudi finančne ugodnosti v obliki solidne štipendije".

Športne poškodbe, pomanjkanje prostega časa ter odnos navijačev so udeleženci izpostavili kot negativne vidike profesionalnega športa. *"Vsak športnik pride enkrat na mino, taka je pač publika. Enkrat te bodo dvignili, drugič pa potlačili"*. Doupona Topič (2004) ugotavlja *"da so ljudje o določenem športniku pripravljene čez noč spremeniti svoje mnenje, če jim bodo tako narekovali mediji; tu gre predvsem za medijske zgodbe, ljudje pripisujejo večji pomen tistim športnim dogodkom, ki so časovno bližje, četudi so objektivno morebiti manj uspešni"*. V omenjenih primerih je športniku v veliko pomoč tudi družina oziroma partnerke. *"Živim s punco in mi ona stoji ob strani in mi nudi čustveno podporo, če potrebujem... prej pa je bila mama, mame zdaj ne vidim tako pogosto"*.

Zanimalo me je kaj igralci menijo o vlogi staršev v prelomnih trenutkih oziroma krizah: *"Če ti doma ne pomagajo moraš biti sam izredno močan, moraš imeti srečo, da se ti vse poklapa. Lahko padeš v nemilost pri publiku, potem se nimaš na koga obrnit. Osebno moraš biti izredno močan, imeti voljo, da ovire prebrodiš, ker številne ovire vsekakor so"*.

"Moj brat se na račun rokometu ni bil pripravljen odpovedovati, bil je izredno kvaliteten igralec, vendar so prevladale druge dejavnosti". Udeleženci zaradi odpovedovanja niso razmišljali o prekinitvi športne kariere. *"Jaz nisem nikdar razmišljal, da bi nehal trenirati zato, ker nisem imel druge možnosti, moji starši niso imeli dosti denarja, da bi me poslali na fakulteto, želel pa sem lepo živeti, v šoli se po resnici povedano tudi nisem videl"*

Eden izmed udeležencev je športno kariero na določeni stopnji prekinil in se kasneje vrnil. *"Moj oče, ki je športni pedagog mi je skušal pomagati, poiskal mi je klub kjer sem lahko igral, vendar sem se jaz kljub temu odločil, da prekinem"*. Udeleženec je športno kariero prekinil, ker ni dobil priložnosti za igranje. V družini so ga usmerjali v šport in mu nudila podporo, vendar na njegovo odločitev niso mogli vplivati.

Tujina

V okviru pričujoče teme sem ugotavljala, če udeleženci ambicije po tujini povezujejo z odtujenostjo od družinskega okolja. Udeleženci se v tujini želijo uveljaviti, odšli bi predvsem zaradi kvalitetnejših klubov in igralcev ter hitrejšega napredovanja. Radi bi se naučili jezikov in spoznali različne kulture. Tudi monotonost igranja v slovenski rokometni ligi je eden izmed razlogov za odhod. *"Tujina me zanima, ampak zgolj oziroma iz tega vidika, da bi končno enkrat spoznal še kaj drugega, kot te naše...vsako leto igram z istimi nasprotniki, isti sodniki mi sodijo, v iste gole mečem...počasi se prenaješ, po desetih letih. "*

Igranje v tujini prinaša tudi višje prihodke. *"Prednost vidim le v zaslužku. Slabosti pa so odmaknjenost od družine in domačega okolja. Tudi domači ljudje gledajo na domačega igralca bolj pozitivno kot na tujca"*. Udeleženca je poudaril, da ga starši spodbujajo in spremljajo vso športno kariero. Verjetno bi mu odtujenost od družinskega okolja predstavljala pomembo oviro. Podobno meni drug udeleženec: *"Mama najbrž z mojim odhodom v tujino ne bi bila zadovoljna, saj je zelo navezana na vse nas, po vsej verjetnosti bi me na začetku vsak dan klicala. Tudi meni ne bi bilo lahko, ker bi bil brez družine in prijateljev"*.

Prihodnost

Z udeleženci sem se pogovarjala tudi o zaključku tekmovalnega športnega udejstovanja in pošportnem življenju. *"Od rokometu v Sloveniji ne moreš živeti, no za sproti sigurno imaš, ampak ne moraš računat, da boš prekrbljen celo življenje, treba je razmišljati naprej. Skušal bom najti zaposlitev, kjer bom užival tako kot v rokometu"*.

"Poklicna vloga je ena pomembnih vlog mladega odraslega. Športniki zaradi aktivnega športnega udejstovanja vstopajo v poklicni svet kasneje kot njihovi vrstniki nešportniki. Posamezniki, ki imajo poklic ali izobrazbo lažje prebrodijo krizo konca športne kariere" (Cecič Erpič, 2002: 102).

"Jaz bi v bistvu ostal v športu. Rad bi pomagal mladim, ker sam dobro vem, da si v mlajših letih še nekako izgubljen in ti nasvet in podpora veliko pomenita". Udeleženca starši niso spodbujali, podporo je našel pri trenerju, ki ga je usmerjal in mu pomagal v prelomnih trenutkih.

"V prvi vrsti sem športnik, sem pa še marsikaj drugega. Vedno sem bil mnenja, da se moraš poleg rokometu ukvarjati tudi z drugimi dejavnostmi." "Posamezniki, ki vlagajo le v športno vlogo, na druga področja pa se ne osredotočajo, so pogosto izpostavljeni težavam ob prilagajanju na konec športne kariere in pošportno življenje" (Cecič Erpič, 2002: 188).

"V Sloveniji ni veliko denarja v rokometu, če nastopaš za vrhunski klub, ki nastopa v Evropi, se da kar lepo živeti, da pa bi si nabiral denar in ustvaril eksistenco pa je težko" Udeleženci se zavedajo, da jim športna kariera ne zagotavlja socialne varnosti, prav tako se zavedajo tveganja zaradi športnih poškodb. "Športne poškodbe, ja riziko je. Po resnici povedano o tem ne razmišljam veliko, mogoče tudi zaradi strahu pred poškodbami. Da pa bi se obremenjeval s tem kaj se bo zgodilo, če se poškodujem... potem lahko že kar zdaj neham trenirat".

Socialno-emocionalna opora ob koncu športne kariere je pomemben dejavnik prilagajanja na pošportno življenje. Največ opore dobijo športniki od najbližjih oseb (staršev, prijateljev), najmanj opore od trenerjev, sotekmovalcev in drugih pomembnih v športnem okolju (Cecič Erpič, 2002: 156). V tekmovalnim obdobju športne kariere so rezultati kontradiktorni. *"Če imam kake težave jih razrešim v okviru ekipe. Rokomet je ekipni šport, s soigralci in trenerjem rešimo marsikatero težavo".*

POVZETEK IN SKLEPI

V diplomskem delu sem proučevala vlogo družine pri razvoju športne kariere roketnih igralcev. Uporabila sem tehniko globinskih intervjujev, saj sem želela poglobljeno spoznati obravnavano tematiko. Menim, da bi bilo pridobljene podatke smiselno dopolniti s kvantitativno analizo, saj bi lahko pojasnila tudi nekatere druge vidike obravnavanega problema.

Udeleženci so se že v zgodnjem otroštvu ukvarjali z različnimi športi; pridobili so številne športne izkušnje. V družinah, kjer so se starši aktivno ukvarjali s športom ali se poklicno vključevali v športne klube so otroke izraziteje usmerjali v športne aktivnosti, vendar tudi pri preostalih udeležencih, vloge staršev ne moremo izključiti. S tem lahko potrdim začetno predpostavko, da so udeleženci pozitiven odnos do športa pridobili že v zgodnjem otroštvu znotraj družinskega okolja.

Ugotovila sem, da se ponudba športnih aktivnosti na podeželju in v mestih razlikuje. Športne možnosti udeležencev, ki so odraščali na vasi so bile dejansko omejene, vendar tudi posameznikom ki so odraščali v mestih vse športne discipline niso bile enako dostopne, bodisi zaradi materialnega položaja staršev bodisi oddaljenosti klubov in s tem povezanih prevozov.

Izsledki številnih empiričnih raziskav kažejo, da so družine s športno tradicijo običajno generator usmerjanja v športno dejavnost. V družinah, kjer so očetje bili aktivni športniki ali športni delavci so udeležence v večji meri usmerjali in spodbujali k športu. Menim pa, da športna aktivnost staršev ni odločilna za športno udejstovanje otrok, veliko pomembnejši je odnos do športa, ki ga otrok pridobi v družini. Starši so športne dogodke pogosteje spremljali v medijih, kot pa se dejansko športno udejstvovali.

Udeleženci so se odločili za roket na pobudo družine, prijateljev; opazno vloga ima tudi okolje ter tradicije rokometu.

Rokomet je športna disciplina, kjer niso potrebni večji finančni vložki staršev, osnovno opremo, ki so jo potrebovali za treninge so starši priskrbeli vsem udeležencem. Nekaterim udeležencem so starši nudili tudi prevoze na treninge in tekme, drugi so uporabljali kolesa, motorje ali pridobili brezplačne vozovnice. Ugotovila sem, da razvoj uspešne rokometne kariere ni pogojen s podporo staršev. Vsekakor je težko, če ti starši ne nudijo zadostne podpore, bodisi ekonomske bodisi emocionalne, vendar je rokomet skupinski šport, kjer lahko odsotnost družinske podpore kompenziraš s sotekmovalci, trenerjem. Gre za pomembno razliko med skupinskimi in individualnimi športi, kjer je podpora družine neizbežna.

Športniki menijo, da so starši pomembni pri usmerjanju otrok v šport, vendar je za nadaljevanje kariere odločilna predvsem samoiniciativnost. Na podlagi analize odgovorov predpostavljam, da okolica do določene mere lahko vpliva na mladega športnika, še posebej na začetku kariere, nadaljevanje pa je predvsem odločitev posameznika.

Ugotovila sem, da športniki emocionalno podporo potrebujejo predvsem v smislu motivacije, premagovanja psihičnih težav, stresa ter treme, vendar težave razrešujejo sami ali v okviru ekipe. Športni klubi v svoje delo vedno pogosteje vključujejo športne psihologe. Po mnenju športnikov je v vsaki športni ekipi psiholog nujno potreben, konkretnih izkušenj pa nimajo.

Srednje šolo so vsi udeleženci uspešno zaključili. Šolske obveznosti so brez težav uskladili s športno aktivnostjo. Starši so v času šolanja izobrazbi pripisovali pomembnejšo vlogo kot športni aktivnosti, le-ta je bila obravnavana predvsem kot prostočasna dejavnost. Športniki so bili v šoli uspešni, zato jim starši treningov niso preprečevali. Udeleženci, ki so danes vpisani na fakultete so študijske obveznosti prilagodili športu, vendar kljub temu uspešno študirajo.

Udeleženci se v času aktivne športne kariere morajo prilagajati številnim zahtevam poklicnega športa, soočati s številnimi ovirami, kljub temu o predčasnem zaključku športne kariere ne razmišljajo. Po mnenju udeležencev je emocionalna podpora staršev v kriznih trenutkih športne kariere izjemno pomembna. Športne poškodbe, pomanjkanje prostega časa ter odnos navijačev ob neuspehih so udeleženci uvrstili med negativne vidike profesionalnega športa.

Udeleženci se želijo uveljaviti tudi v tujini predvsem zaradi kvalitetnejših klubov in igralcev ter hitrejšega napredovanja; radi bi se naučili jezikov in spoznali različne kulture. Tujina predstavlja odtujenost od družinskega okolja predvsem tistim udeleženci, ki so jih starši intenzivno spodbujali in spremljali skozi celotno športno kariero

Zaljuček športne kariere je neizogiben; udeleženci pošportno življenje že danes načrtujejo, saj se zavedajo, da nimajo zagotavljene socialne varnosti. Imajo močno izraženo športno identiteto; večina socialnih interakcij in prijateljskih odnosov poteka v športnem okolju, kar je eden izmed dejavnikov tveganja za težavni konec športne kariere. Danes jim emocionalno oporo nudijo predvsem sotekmovalci in trener; nasprotno pa empirične raziskave kažejo, da so prav navedeni dejavniki najmanj prisotni v pošportnem življenju in da največ opore lahko pričakuješ v ožjem družinskem okolju.

Med pripravo diplomskega dela so se mi porajala mnoga vprašanja, ki bi jih bilo potrebno raziskati, vendar narava diplomskega dela tega ne dopušča. Moram priznati, da na Fakulteti za družbene vede pogrešam predmet sociologije športa, prav tako podiplomski študij. Šport je družbeni fenomen prisoten v različnih segmentih družbe in življenju mnogih posameznikov, pa kljub temu v znanstvenih krogih še vedno vlada nekoliko indiferenten odnos do omenjene znanstvene discipline.

LITERATURA IN VIRI

- Anderson, Andy (1999): Participation in outdoor sports activity. Sportscotland, Sport recreation services, Edingburgh (<http://www.sportscotland.org/uk/pdffdocuments/outdoorsports/pdf,11.02.2004>).
- Baker, Joseph, Sean Horton, Jennifer Robertson-Wilson, Michael Wall (2003): Nurturing sport expertise: factors influencing the development of elite athlete. School of physical and health education, Queen's University, Canada (<http://www.jssrn.org/10.01.2004>).
- Barle, Andreja (ur.) (1994): Sociologija: gradivo za srednje šole. Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana.
- Bednarik, Jakob, Martina Ferenčak, Nataša Turšič (2002): "Nekatere socialno ekonomske značilnosti slovenskih športnikov in športnic". V (ur.): Matej Tušak, Jakob Bednarik (ur.): Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji. Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo, Ljubljana, str. 141- 165.
- Bulc, Rok (2003): Slovenski rokomet in njegova odmevnost v slovenskem časopisju. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- Cecić Erpič, Saša (2002): Konec športne kariere: razvojno psihološki in športno psihološki vidiki. Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Coakley, Jay, Anita White (2001): "Making decisions: how young people become involved and stay involved in sports." V: Jay Coakley, Peter Donnelly (ur.): Inside sports. Routledge, London and New York.
- Collins, Randall, Scott Coltrane (1998): Sociology of marriage and the family: gender, love, and property. Nelson-Hall Publishers, Chicago.
- Corsaro, A. William (1997): The sociology of childhood. Pine Forge Press, Thousand Oaks, California, London, New Delhi.
- Cote, J. (1999): "The influence of the family in the development of talent in sport". The sport psychologist, 13, 4, str. 395-418.
- Černigoj-Sadar, Nevenka (1990): "Različnost s priokusom enotnosti". Družboslovne razprave, 7, 10, str. 236-240.

- Černigoj-Sadar, Nevenka (1991): Moški in ženske v prostem času: socialne in psihološke dimenzije preživljanja prostega časa. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Čotar, Sonja (1990): Nekatere socialne in demografske značilnosti mladih rokometišev v Sloveniji. Diplomsko delo, Fakulteta za šport, Ljubljana.
- DePoy, Elizabeth, Laura N. Gitlin (1998): Introduction to research: understanding and applying multiple strategies. Mosby, Inc.
- Doupona, Mojca, Krešimir Petrović (2000): Šport in družba: sociološki vidiki. Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana.
- Duncan, Janthia (1997): "Focus group interviews with elite young athletes, coaches and parents". V: John Kremer, Karen Trew, Shaun Ogle (ur.): Young people's involvement in sport. Routledge, London, str. 152-177.
- Fox, J. Bonnie (1993): Family patterns, gender relations. Oxford University Press, Canada.
- Giddens, Anthony (2001): Sociology, Polity, Cambridge.
- Haralambos, Michael, Martin Holborn (1999): Sociologija: teme in pogledi. Državna založba Slovenije, Ljubljana.
- Hawlina, J. (1997): "Družina in njeno športno življenje". Šport, 45, 2, str. 20-21.
- Hendry, Leo B., Janet Scucksmith, John G. Love, Anthony Glendinning (1993): Young people's leisure and lifestyles. Routledge, London and New York.
- Hurrelmann, Klaus (1989): "The social world of adolescents, a sociological perspective". V: Klaus Hurrelmann (ur.): The social world of adolescents. Walter de Gruyter, Berlin in New York, str. 3-27.
- <http://www.ihf.info/index.jsp> (02.02.2004).
- <http://www.rokometna-zveza.si> (17.01.2004).
- <http://ushandball.org> (15.01.2004).
- Južnič, Stane (1992): Diplomaska naloga: napotki za izdelavo. Amalietti, Ljubljana.
- Kremarik, Franeces (2000): A family affair children's participation in sports. Canadian Social Trends, 20-24, Hull, Quebec: Statistics Canada (<http://www.statcan.ca/english/kids/social/sport1.htm>, 07.02. 2004).

- Kristan, Silvo (2000): Športoslovje na Slovenskem danes. Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana.
- Luthar, Breda (2002): "Boj za okus in moralno odličnost: tipologija vrednotnih habitusov". Družbene razprave, 18, 39, str. 87-108.
- Musek, Janek (1995): Ljubezen, družina, vrednote. Educy, Ljubljana.
- Muller, J. Antonio (2004): "Soccer culture in Brazil". The Sport Journal, 7, 2 (<http://www.thesportjournal.org/2004Journal/Vol7No1/AntonioMullerSoccerCultureinBrazil/.asp>, 10.02.2004).
- Petrović, Krešimir (2000): Športno rekreativna dejavnost v Sloveniji 1999: temeljni izsledki. Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo, Ljubljana.
- Pišot, Rado, Mojca Juriševič, Jernej Završnik (2002): "Gibalno/športna aktivnost za zdravje ter samopodoba otrok in mladine ter njihov vpliv na spremembe vedenjskega sloga". V: (Herman Berčič): Slovenski kongres športne rekreacije, Olimpijski Komite Slovenije, Ljubljana, str. 48-53.
- Rener, Tanja, Alenka Švab (1996): "Družinski status". V: Mirjana Nastran Ule (ur.): Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, str. 41-69.
- Rener, Tanja (2000): "Adolescentke". Družboslovne razprave, 16, 34-35, str. 207-217.
- Richter, Rudolf (2002): Lifestyle and social structure processes of individualization in eastern european countries. Institute for Sociology, University of Vienna (<http://www.hsd.hr/revija/pdf>, 15.03.2004).
- Ritchie, Jane, Jane Lewis (2003): Qualitative research practice: a guide for social science students and researchers. Sage publications, London.
- Roberts, C.Glyn (1992): "Children in competition: a theoretical perspective and recommendations for practice". V: Greendorfer, L. Susan, Andrew Yiannakis (ur.): Applied sociology of sport. Human Kinetics Books Champaign, Illinois.
- Robinson, Lisa, Mark Florence, John Sadler (2001): Sport and recreation participation by primary school students (http://www.evertectnology.com.au/.../Parks/web%20site/KeynotePapers/monday/MarkFlorence_SportParticipateschool.pdf, 04.02.2004).

- Subotnik, F. Rena, Paula Olszewski-Kubilius, Karen D. Arnold (2003): Beyond Bloom: environmental factors that enhance or impede talent development. American psychpsychological foundation Center for Gifted Policy, Washington (<http://www.apa.org/edu/beyond.bloom.pdf> , 20.02.2004).
- Šibila, Marko (2004): Rokomet: izbrana poglavja. Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana.
- Škerlep, Andrej (1989): "Razred in okus – Bourdieujev pojem habitusa". V: Andrej A. Lukšič (ur.). Časopis za kritiko znanosti, Ljubljana, 26, 189, str. 31-45.
- Šugman, Rajko, Jakob Bednarik, Borut Kolarič (2002): Športni menedžment. Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana.
- Švab, Alenka (2001): Družina: od modernosti k postmodernosti. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
- Švab, Alenka (2002): "Nove družine-nove in stare ideologije". Časopis za kritiko znanosti, 30, 207-208 , str. 75-79.
- Taylor, Michael A. (2003): The role of gymnastic parents (<http://www.ahperd.org> 20.03.2004).
- Tomc, Gregor (1989): Druga Slovenija. Krt, Ljubljana.
- Tušak, Matej (2000): "Vloga športnih idolov" V: Turk Josip (ur.): Lepota gibanja. Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije, Ljubljana, str. 18-23.
- Tušak, Matej, Maks Tušak (2001): Psihologija športa. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana.
- Tušak, Matej, Maksimiljana Tušak, Maks Tušak (2003): Vloga družin in staršev v športu. Klub MT, Zalog.
- Tušak, Matej (2003): Strategije motiviranja v športu. Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana.
- Ule, Mirjana (1995): Družine različne, enakopravne. Vitrum, Ljubljana.
- Ule, Mirjana (2002): "Razlike, ki delajo razlike, Življenski stili, individualizacija in spremembe identitetnih struktur". Družboslovne razprave, 18,39, str. 75-86.
- Videmšek, Mateja (2002): "Starši in športno rekreativna dejavnost otrok". V: (Herman Berčič): Slovenski kongres športne rekreacije, Olimpijski Komite Slovenije, Ljubljana, str.175-180.

- Videmšek, Mateja, Petra Berdajs, Damir Karpljuk (2003): Mali športnik: gibalne dejavnosti otrok do tretjega leta starosti v okviru družine. Fakulteta za šport, Inštitut za šport, Ljubljana.
- Wald, Jenny (2003): Parental motivations for enrolling their children in a private gymnastic program *The sport journal*, 6, 3 (<http://www.thesportjournal.org/2003Journal/Vol6-No3/index.asp>, 12.03.2004).
- Weigand, J. (2000): Social influence on youth sport motivation: relative influence of significant others. De Montfort University, Bedford (<http://www.unicaen.fr/unicaen/sfps/pdf/congres2000-symp50.pdf>, 14.02.2004).
- Zanden, James W. Vander(1993): *Sociology: the care*. McGraw-Hill, New York.
- Završnik, Jernej (2003): "Gibalno športna dejavnost Slovencev danes". V: Herman Berčič (ur.): Slovenski kongres športne rekreacije. Olimpijski komite Slovenije, Ljubljana, str. 22-28.
- Žugić, Zoran (1996): *Uvod u sociologiju sporta: Sport kao znanstveni i društveni fenomen*. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb.

PRILOGA : intervjuji

Intervju: 1

Predstavi mi prosim svojo družino!

Imam sestro dvojčico, jaz sem pet minut starejši, brata, pet let starejšega in pa mamu in očeta. Brat se je odselil in ima svojo družino, dva otroka. Jaz se vračam občasno. Sestra pa živi doma.

Živite v bloku ali hiši?

Živimo v bloku v mestu.

Kako si odraščal?

Odraščal sem v naselju, soseski, ki je dokaj surova, nevarna soseska, recimo podobna ljubljanskim Fužinam, ne čisto, ampak približno. V tej soseski je bilo vsega...kriminala, droge, športa, vsega. Precejšen vpliv je imela tudi vojna, ljudje so bili brez denarja. Situacija je bila popolnoma drugačna, še posebej zame, ki sem bil star trinajst let in še marsičesa nisem razumel. Vsega si se lahko naučil, od kriminala do športa. Non stop sem bil na ulici, na igriščih, res bolj malo sem bil doma, cel čas sem bil v športu. V naši družbi nas je bilo šestnajst, sedemnajst, okrog ene zgradbe kjer smo vedno igrali nogomet. Ko smo odraščali sem jaz non stop treniral, jaz in še dva prijatelja, ki sta zdaj pri dveh zelo kvalitetnih rokometnih klubih, ostali prijatelji pa so hodili ven ob petkih in sobotah in pač počeli stvari, ki jih mladi počnejo; pili, lovili punce in podobne stvari.

Kje si začel trenirati?

Trenirati sem začel v rokometnem klubu.....(op. ime kluba) v tretjem razredu osnovne šole; mislim, da sem bil star tam okrog devet let.

A že v tretjem razredu si treniral v okviru rokometnega kluba?

Ja, ja, seveda. Pred tem sem z bratom nekajkrat šel na trening. On je starejši in je treniral pred mano v osnovni šoli.

On me je naučil par fint: skok šus, preigravanje in take stvari, tako da sem že nekaj vedel, ko sem prišel prvič na trening. Moj brat je najprej treniral pri rokometnem klubu.....(op. ime kluba) kasneje je prestopil v drug klub, jaz sem ostal v tem klubu.

Kako se je nadaljevalo? Tvoji treningi, življenje s prijatelji...

Nadaljeval sem s treningi. Nisem bil na maturantskem izletu, ne na maturantskem plesu, niti en petek nisem šel ven, ker sem imel v soboto tekmo. Včasih smo imeli tekme tudi ob nedeljah. Vsi moji prijatelji so hodili ven. Jaz pa res nič, non stop sem treniral. Tudi oni bi lahko bili na mojem mestu in danes bi bili radi na mojem mmestu, ampak so se mi takrat smejali, me vabili ven, jaz sem rekel ne morem. Dosti je bilo droge okrog in vsega, jaz nisem nikoli prižgal niti cigarete. Razen mene in ostalih dveh, ki sem jih omenil, od teh šestnajstih prijateljev, je imelo oziroma ima še vedno ima težave z drogo. Mi trije nismo poskusili nobene droge. Naj ti povem eno zgodbo. Moj prvi sosed v bloku. Takoj naslednja vrata od mene... Njegova mama je prišla do nas in kričala na mojo mamo, zakaj nisem nič povedal, da je njen sin zapleten v drogo. Razumeš! Moja mama se je skregala s to sosedo, prej sta bili dobri prijateljici, samo zato, ker jaz nisem nič povedal. Ne vem, zdi se mi, da sem bil takrat, ko se je to dogajalo na nekih pripravah. Sama pa veš, da je to dvorezen meč.

Kakšna je danes situacija v tvoji soseski?

Zdaj...danes, ko pridem domov v to sosesko, vsi me gledajo nekako z višine, zato ker sem oziroma jaz mislim, da še moram uspeti v športu. Ampak na nek način sem se oddaljil od te soseske. Prav tako ta dva moja prijatelja, ki profesionalno igrata rokomet. Vsi ostali so ostali in bolj ko ne propadli. Zato sem zelo vesel, da mi je uspelo. Vse zasluge dajem temu oziroma je povezano s tem, da sem od malega, v otroštvu začel trenirat. Dvakrat na dan. Da smo imeli zelo dobro ekipo. Že od tretjega razreda smo vsak dan in to vedno, trenirali dvakrat na dan. Velike zasluge ima tudi trener, ki je bil kot Hitler nad nami. Nič nismo smeli, nič ni bilo dovoljeno. Vedno je kričal nad nami, tako je bilo sedem let. Nismo izgubili niti ene tekme prvenstva države.

Se je kdo izmed ostalih družinskih članov ukvarjal s kakim športom?

Ja, oče je treniral nogomet.

Je vplivalo na tebe dejstvo, da je bil oče športno aktiven? V kakšnih odnosih si bil s starši?

Ma ja, je bil športno aktiven, ja. Ampak meni... Glej mene nikoli ni nihče niti silil na trening, nikdar mi nihče ni rekel, daj pojdi na trening. Nihče me ni nikdar zbudil, ko bi moral na trening. Nikdar mi niso preprečevali, da bi šel ven in se moral doma učiti, čeprav nisem bil najboljši učenec. Moja sestra dvojčica mi je zelo dosti pomagala v osnovni šoli. Tako, da nekega pozitivnega odnosa... , na splošno do mene, ne bi rekel... Kaj pomeni pozitiven odnos? Meni pomeni pozitiven odnos, da si človek sam ukaže, da mora biti tako. Da te mama mora zjutraj buditi in te siliti na trening, za mene to ni to. Pozitiven odnos, to meni ne pomeni tega, da te mama sili na violino, da to pomeni, da ti hoče dobro, ampak ti veš, da to nisi ti. Jaz mislim, da noben športnik oziroma da je redko kateri uspel zato, ker so ga mama in oče silili in je rekel pač ok pa naj bo, bom treniral njim na ljubo. Ne, tega ni. Edino tako, da sam vidiš, da je to to, da to želiš v življenju delati, da boš to postal. Pozitiven odnos staršev pa je po mojem samo v tem, da ti niso preprečevali treniranja.

Poznaš kako tako zgodbo, situacijo?

Naj pomislim.... Ja, jaz sem imel prijatelja. Ta moj prijatelj je treniral namizni tenis, imel je očala. Njegovi starši so bili zelo strogi. On si je želel na rokomet, vendar so mu starši non-stop govorili, da naj ne gre na rokomet, ker bo mu kdo zlomil očala; takrat je bila vojna, ni bilo denarja in očala so predstavljala velik strošek, ki si ga ne bi mogli privoščiti. Zato je šel na namizni tenis. Zdaj, danes mu je zelo žal. Mi ostali trije smo uspeli, smo v reprezentanci, on je zaposlen v podjetju in mu je žal, da so mu takrat starši to preprečevali. Saj njegovi starši so se samo bali, da se mu ne bi kaj zgodilo, kar ni negativno, ampak so mu v bistvu preprečili tisto, kar si je sam najbolj želel. Recimo jaz svojih otrok, po vsej verjetnosti jih bom imel, ne bom nikdar silil. Ne vem....Daj mali igray nogomet, ej mala daj igray klavir ali violino. Jaz mislim, da to mora otrok, ne vem...sam videti. Kaj jaz vem kako to poteka. Ampak, če bi me starši silili...ne vem kako bi bilo. Mene niso nikdar prišli niti gledat na tekme! Do danes.

Ste doma spremljali šport, v medijih in podobno?

Smo spremljali šport, ne vem po televiziji, v časopisih. Šport je bil prisoten v družini. Sicer se vsega tega dobro ne spomnim, ne vem koliko sem bil star, ko sem začel trenirat, tam devet let. Ja, oče je...ja. Vsi smo imeli radi šport.

Kako to, da si se odločil za rokomet in ne na primer nogomet?

Da ti povem po resnici, bil sem na enem treningu nogometa. Vsi, ko na televiziji gledajo nogomet vidijo tiste lepe zelene travnike...Ko sem jaz prišel na trening sem videl vse v blatu naokoli, bil sem do kolen v blatu. Ne vem, ni mi bilo. Bil sem enkrat in nisem se več vrnil. Je pa res, no mogoče se bo to slišalo malo prepotentno, mislim, da bi bil dober nogometaš.

Katere športe si imel možnost trenirati? A je bila rokometna dvorana blizu?

Niti ni bila, ne ne. Tam ni bilo rokometne dvorane. Manjše dimenzije so bile. Niti ni bil klub. Rokomet je bil edino v sklopu izbirnega predmeta v osnovni šoli. Že moj brat je izbral rokomet, potem sem še jaz. V tistem času so bila šolska tekmovanja zelo močna, danes več ni tega oziroma ni tako močno, kot je bilo takrat v Jugoslaviji. Drugače v mojem kraju si lahko treniral, kar si hotel. Od košarke naprej vse. Je pa res, da je bil rokomet brezplačen in to je bilo za mene zelo pomembno. Jaz niti ne bi mogel trenirati česa drugega, ker mi starši ne bi mogli tega omogočiti. Največ vpliva pa je imel sigurno brat. Ker je on treniral. Vedel sem kaj je rokomet. Ko sva bila doma me je učil. On me je naučil par fint, kot sem že povedal, tako da sem jaz že nekaj vedel, ko sem prišel na trening v pravo dvorano.

Kako podporo so ti nudili starši, mogoče finančno, prevoz?

Finančno mio starši niso pomagali, nismo imeli denarja. Ko smo šli na Švedsko na tekmovanje, jaz sem bil edini, ki nisem plačal. To je trener, ta, ki sem ti govoril, da je bil kot Hitler, on je plačal za mene. Ja bilo je hudo, ampak na koncu se ti vse povrne. Ne ne, mi res nismo imeli denarja. Oče je zaradi vojne ostal brez službe, delala je samo mama. Nismo imeli avta, nikdar prej. Nisem imel nobene podpore in prav to me je sililo, da grem naprej, če pogledam malo... jaz o tem danes ne razmišljam, ampak če pomislim...res je bilo tako.

Se pravi, kot sva rekla treningi so bili brezplačni, drugič karta za avtobus pa se takrat ni plačevala. Prevoz je bil zastoj. Nobene podpore. Edino to, da mi niso branili, preprečevali rokometa.

Kako je danes z bratom in sestro?

Jaz imam, kot sem rekel, sestro dvojčico, ki vodi na televiziji oddajo, je uspešna in znana v.....(op. ime kraja) Oba sva uspela. Brat je starejši, odšel je od doma, ima ženo, dva otroka. Brat ne igra več profesionalno, rokomet je opustil.

A so se kdaj starši vpletali v delo trenerja?

Veš kako je. Prej se oče nič ni vpletal, ker tudi rokomet kot igre ni poznal in razumel, saj je rokomet kar kompliciran. Danes pa so vsi pametni, veš kako je to, ampak jaz ne pustim, da se kdo kaj meša v to. Ko jaz slabo igram reče, danes si bil slab, ampak nima veze, saj bo boljše, ko pa dobro igram imam rad, da me pohvalijo, vseč mi je to, da mi reče npr. bil si dober..., ampak moj oče ve samo kritizirati, ko pa sem dober ne reče nič.

Mama pa je tako, ima konjske živce, vedno je bilo vse na njenih ramenih in tako je tudi zdaj. Ko sem slab, me zna potolažiti, saj bo boljše in tako, ko pa sem dober me mama zna pohvaliti, mama ve...

Kako pa reagiraš ob slabi predstavi?

Prej, ko sem bil mlajši, sem se v trenutkih slabe igre ali kaj podobnega spraševal ali mi je to sploh potrebno, a ni boljše, da grem v šolo in se učim... Ampak to je bilo res včasih in na trenutke. Danes ob slabih tekmah si rečem, za teden dni oziroma za tri dni bomo to mi popravili. Tako danes razmišljam. Prej sem bil bolj žalosten, spraševal sem se, zakaj se jaz sploh živciram zaradi te tekme. Ampak sem se živciral...sem, priznam. Kako pa sem točno razmišljal takrat pa bi ti težko povedal, ker se ne spomnim natančno.

Kaj pa šola?

Ne bom rekel, da sem bil zelo slab učenec, ne to ne, nisem delal nobenih problemov, ampak sem vedno razmišljal o rokometu, ne pa o šoli. V osnovni šoli mi je veliko podpore dala sestra. Srednjo šolo sem izbral tako, ki je bila bližje treningom oziroma športni dvorani.

V bistvu sploh nisem razmišljal kaj je to za srednja šola, saj sem vedel, da bom športnik in je to samo stopnica v moji karieri.

Kako si uskladiš šolo in treninge?

Ponavadi sem imel trening ob pol dveh, šolo pa sem imel recimo zadnjo uro do enih. Potem sem odšel zadnji dve uri, recimo okrog enajstih domov, nekaj pojedst, za pol ure sem se ulegel in šel na trening. Domov negativne ocene nisem smel prinesiti, to nisem smel nikdar, to pa res ne. Veš v čem je problem. Problem je v tem, da je moj oče bil zelo strog, vedel sem, da on meni ne bo rekel nič, ampak vedel sem, da bo kričal na mamo in to je mene najbolj bolelo. Zakaj on kriči na njo in to zaradi mene. Dobro, naj kriči nad mano, naj me udari... Saj me ni pretepal. Dobro mogoče par krat, čisto tako nič v bistvu.... Potem se mi je mama najbolj smilila, ker sem vedel, da ona, ki ostane doma, ona vse trpi. No, zato nisem hotel delati problemov že zaradi mame in potem sem bil tako v redu v šoli. Včasih sem se zlagal in potem oceno popravil. Oče na koncu niti nič ni vprašal. Mama je vse vedela, ona je vedno hodila v šolo na roditeljske sestanke in te govorilne ure, oče pa nikdar ni prišel v šolo. Tako pač je. Strog je, ampak dober po srcu, ampak pohvale res nikoli ne izreče. Tako trmast je. Pa saj vem, da je ponosen, ampak žal mi je, da mi nikoli ni rekel, bravo sin! To te zna motiti včasih. Ampak konec koncev, mogoče je zato tako kot je, mogoče sem se zato boril. Ej mislim, da je res zato, mogoče sem se res zaradi tega boril. Mogoče je bilo tako boljše. Očetu sem dokazoval koliko sem sposoben. Poglej. Jaz to gledam tako. Imaš otroke, ki imajo vse v življenju, na koncu pa nič ni z njih, malo koke in tako in nič, malo travice. Imajo dobre avte, bog ne daj da se kdo ubije. Dosti se jih ubije z avtomobili. Jaz mislim, da je najboljše, da si sam narediš neko linijo, da si sam določiš kaj je dobro, da sam pogledaš naprej in ugotoviš, kaj bi ti bilo dobro v življenju in potem boš nekako normalno živel.

Misliš, da so petnajstletni otroci sposobni tega?

Veš kaj, jaz sem imel ta cilj, rokomet, vedno v glavi, tudi pri petnajstih, jaz nisem nikoli rekel, da ne bom uspel v rokometu, nisem pa vedel kako bom prišel do tega, jaz zdaj ne vem na primer kako bom prišel na olimpijado, ampak grem v septembru.

Ne vem kako dobro moram zdaj igrati, ne smem se poškodovati, tako pri petnajstih nisem vedel kje bom igral. Kako bi jaz vedel, da bom igral v (op. kraj). Da bom igral nekje zunaj. Nisem vedel. To nihče ne ve. Ti ne veš kje boš po tej fakulteti delala, kje se boš zaposlila, ampak delaš zato, da to bo. Jaz imam rokomet najrajši na svetu, od vseh športov, ampak mislim, da bi bil nogometaš s svojo konstitucijo mogoče lahko boljši. Včasih razmišljam kako bi bilo, če bi jaz bil nogometaš. V enem letu igranja nogometa, bi bil finančno miren, preskrbljen in bi igral iz ljubezni. A rokomet moraš igrati deset, petnajst let na vrhunskem nivoju, da lahko živiš od tega. Po končani karieri si invalid. Ampak odločil sem se za rokomet in to delam zdaj z največjim veseljem.

Kako je bilo z bratom in njegovim igranjem rokometu?

Dober primer! Poglej, moj brat je imel drugačne prioritete. On je v bistvu izstopil iz tega kluba kjer sva skupaj trenirala in treniral pri klubu, ki je bil bistveno slabše kvalitete. Vendar je na tak način imel možnost hoditi na fakulteto. Vpisal se je na Fakulteto za šport. Hodil je na treninge, na fakulteto in še vsak dan k puncu, kar se je izkazalo za preveč obremenjujoče in je kasneje opustil treninge. Ne vem kako bi bilo, če bi ostal, ampak on je imel očitno druge cilje.

Ti si kdaj razmišljal o zaključku oziroma prekinitvi športne kariere?

Jaz nisem nikdar razmišljal, da bi nehal trenirati. Nisem imel druge možnosti, moji starši niso imeli dosti denarja, da bi me poslali na fakulteto. Že brat... Ker, če bi jaz bil v(op. kraj) in bi lahko šel peš do fakultete bi lahko naredil fakulteto. Je pa tudi to, da moji starši ne vem kako visoko izobraženi, mama je vzgojiteljica v vrtcu, oče je strojni inženir, in to ne na visoki, pač na višji šoli. Nobeden ni fakultetno izobražen in tudi jaz nisem bil kaj posebej dober v šoli. Moram priznati. V šoli se nisem videl. Ampak sem vedel, da hočem lepo živeti. Ne tako kot takrat, ko smo bili brez denarja. Hotel sem biti slaven oziroma ne slaven, pač znan. Gledal sem te športnike na televiziji, v časopisu in to sem si pravzaprav

želel, to mi je bilo všeč. Tako kot so zdaj nas čakali, ko smo prišli iz.....(ime države). Koliko ljudi nas je čakalo! Vsi otroci si to želijo, samo malo je takih, ki bi se potrudili in dali čas, kri in znoj za to.

Marsikaterega potem v puberteti potegne družba in se raje prepustijo užitku. Saj sem jaz dal vse te stvari skozi, ampak pri meni je bilo močnejša želja, da postanem dober, vrhunski rokometas.

Ali bi svojim otrokom priporočal življenje vrhunškega, profesionalnega športnika?

Sam vrhunski šport...ogromno je odpovedovanja. Na koncu kariere si v bistvu invalid. Že prej moraš poskrbeti, da boš po končani karieri lahko preživel. Ne vem, mogoče se začneš ukvarjati s kako dejavnostjo. Jaz včasih že razmišljam v tej smeri. No v glavnem, če bom imel sina bi želel, da je športnik, čeprav ga ne bom silil v noben šport. Naj se sam odloči. Če pa bi imel hčerko, ne vem, mislim, da je ne bi želel videti v vrhunskem športu. Še posebej ne v ženskem rokometu, ker se mi enostavno zdi da ni nekih dobrih perspektiv. Bom pa jih vsekakor spodbujal k športu. Mislim pa, da bo moja športa kariera močno vplivala na otroke.

Kako pa v prihodnje?

Glede na to, da zdaj igram tri leta pri tem klubu v.....(op. ime države), bi mogoče šel še kam drugam v tujino, k še kvalitetnejšemu klubu. Rad bi se učil jezikov, spoznaval ljudi, kulturo in predvsem izboljšal kvaliteto svojega igranja.

Športni psiholog!

Jaz mislim, da je športni psiholog v ekipi nujno potrebno. Tega me ni sram povedati. Jaz ga potrebujem in tudi moji soigralci ga potrebujejo. Nekateri pred pomembnimi tekmami bruhajo, nekateri imajo neverjetno tremo, ki jim onemogoča kvalitetno igranje, pade jim motivacija. Normalno vsak ga potrebuje, vsaka ekipa ga potrebuje. Na žalost pa za psihologe zmanjka denarja, včasih ga ni niti za osnovne stvari.

Intervju: 2

Najprej mi predstavi svojo družino!

Vedno sem živel samo z mamom. Očeta sem videl trikrat v življenju, ko je prišel na obisk. V bistvu sva sama z mamom, to je pač moja družina. Dobro strici, tete, stari starši... sem pa edinec, nimam bratov in sester.

Kje si začel trenirati?

V bistvu je bilo tako. Pred rokometom sem se navduševal nad večimi športi, poskusil več športov. Ko sem bil majhen sem imel kronični bronhitis, takrat so zdravniki rekli, da bi bilo zelo dobro, da se ukvarjam s športom. Pošiljali so me na morje, v kolonije...zaradi morskega zraka. Potem sem hodil na plavanje, judo, nogomet, košarko, tenis...v vsakem športu sem se poskusil. Nekaj časa sem bil nogometni vratar. No, potem pa sem šel braniti tudi k rokometu, ker sem pač že pri nogometu bil v голу. Veliko mladih igralcev se je balo biti v голу, mene ni bilo strah. Na občinskih tekmovanjih so me videli ti rokometni strokovnjaki, to je bilo v osnovni šoli, pa so me vprašali, če bi prišel trenirati in od takrat sem bil v klubu rokometni vratar. To je bilo nekje v šestem razredu, od takrat sem v klubu. Nekako se je tehtnica obrnila na stran rokometu. Je pa res, da je bil v.....(op. ime kluba) rokomet zelo popularen. Tudi danes rokometu ne bi zamenjal za nič drugega.

Kaj pa tvoja mama? Je bila športno aktivna?

Ne, nikoli nič kaj posebnega, da bi se ukvarjala s športom ali kaj podobnega.

Od kod pa potem tako navdušenje za šport? Ima kaj pri tem tvoje zdravstveno stanje, bronhitis?

Ne, sam bronhitis je mogoče vplival samo na to, da sem se malo prej začel ukvarjati s športom, pa s temi zadevami. To ni bilo zaradi samega športa, ampak predvsem zaradi zdravja. To je po moje v redu za vsakega otroka, če se ukvarja z različnimi športi. Drugače pa ni bilo nekega posebnega navdušenja oziroma ni bilo nikogar, da bi me navduševal, spodbujal, vse je bilo čisto samoiniciativno.

Če sem jaz imel voljo, sem hodil ali nisem hodil..., mama ni nikoli nekaj hodila na tekme ali treninge, to mogoče šele zadnja leta, ko se je to nekako dvignilo na višjo raven, je na višji stopnji. Zdaj rada pride na tekmo. Ampak včasih pa je bilo to bolj v smislu...koliko je treba prat (smeh...)... veš. Pa kdaj bo treba teniske in trenirko kupit. Saj veš včasih še smo trenirali zunaj in se je vse še hitreje uničilo in raztrgalo.

Kako pogosto si treniral v osnovni šoli?

Včasih, tam v osnovni šoli je bil trening enkrat na dan, pa še to mogoče ne čisto vsak dan, ne vem zdaj natančno, se ne spomnim. No, v srednji šoli sem se najprej vpisal kar nekam drugam, potem se je ustanovil športni oddelek oziroma športni razred v.....(op. ime kraja), takrat sem se vpisal v športno gimnazijo. Tam smo imeli v športnem razredu zjutraj pač neko telovadbo, različne športe, ne zdaj točno rokomet. Popoldne pa smo imeli v srednji šoli vsak dan trening, v soboto pa tekme, včasih tudi v nedeljo.

A se ti je mogoče zdelo, da si preobremenjen?

Mogoče samo zaradi tega, ker je šola malo dlje trajala, malo več časa je šlo. Glej, zjutraj smo imeli tisti tening, telovadbo, to je trajalo kaki dve uri, tako da se je potem šola zavlekla tam do treh, če se normalno nekje do enih konča, smo mi bili tam do treh, pol štirih. Potem pa še seveda vsak dan trening.

Kaj pa mama, čemu je dajala prednost šoli ali športu?

Jaz nikoli nisem imel težav v šoli. V šoli mi je v redu šlo, tako da ni nič rekla. Imel sem popolnoma proste roke. Dokler je v šoli bilo vse v redu, ni nikoli nič rekla glede ostalih aktivnosti, pa karkoli sem si zmišljeval. Meni se zdi, da če starši od tebe zahtevajo, da je v šoli vse v redu, je to čisto prav. Če je v šoli vse v redu, se lahko ukvarjaš z drugimi aktivnostmi. Fajn je, da otrok od malega, že v otroštvu poskusi čim več športov, šola mora biti na prvem mestu. Če pa se otrok potem odloči za kak šport, pa ga je treba spodbujati. Tudi, ko bom jaz imel otroke. Čisto tako bo, kot se bo sam odločil, če bo umetnostni drsalec pa pač bo, ne.

Te je spodbujala?

Jaaaa. Ne vem. V bistvu, ni bila zdaj neka navdušenka, ni pa imela nič proti. Vedela je, da treniram in vse.

Kaj pa kaki prevozi, ekonomska podpora?

Ja, takrat sem se vozil bolj sam. Takrat sta bila v igri kolo in motor. Nisem bil prav daleč od dvorane in igrišča. Živel sem v mestu, tako da smo se kar sami peljali do tja. Ponavadi smo s soigralci šli kar skupaj na trening. Ja superge, trenirke, to pa mi je seveda kupovala mama, dokler še nismo dobivali v klubu.

Glede na to, da si odraščal v mestu, si imel možnost trenirati različne športe?

Ja, ja. Najprej sem, kot sem omenil, treniral nogomet, pred rokometom. Košarka ne vem, če je bila takrat, mislim, da je bila bolj v.....(op. ime kraja). Kaj je še bilo? Ja judo, plavanje, tenis. Ja vse, v bistvu.

Zakaj prav rokomet?

Ne vem, na šolskem tekomovanju so me videli, me povabili, sem šel v klub in kar tam ostal, ni bilo zdaj... Naključje! Tako je bilo! Ima pa rokomet v.....(op. ime kraja) tradicijo. V bistvu je bilo poskrbljeno za vse treninge in te stvari, tako da smo lahko normalno tekmovali, pa rokometna šola je bila dobra, tako da smo v bistvu dosti zmagoval, veselje si imel verjetno prav zaradi tega, ker če te vsepovsod namahajo, potem nimaš ne vem kakega veselja in ti ni fajn hodit na treninge in trenirat.

Kaj pa vpliv športne gimnazije?

Sama športnaa gimnazija je vplivala na to, da sem bil fizično, motorično malo boljše pripravljen. Ni pa bilo nekega neposrednega vpliva na rokomet. Tam je bil trening enkrat na dan, ni bil rokomet, no mogoče smo imeli kdaj rokomet, vse športe smo imeli, malo smo plavali, košarka, mogoče še je bilo največ atletike. Tako vsega je bilo, v dobri kondiciji sem bil. Lahko si dodatno potreniral.

Si izobraževanje nadaljeval?

Ja. Manjka še mi diploma. Veš kako je bilo, šel sem v.....(op. ime kraja) študirat matematiko, dve leti sem vztrajal, potem sem videl, da ne bo šlo, treningi pa faks. Potem sem se vrnil nazaj v.....(op. ime kraja) trenirat in sem se vpisal na ekonomijo. Zdaj še imam za pripraviti eno seminarsko, pa diplomu. Od rokometu ne moreš živeti, no za sproti sigurno imaš, ampak ne moreš računati, da bo to zdaleka za celo življenje, da boš celo življenje preskrbljen. Treba je razmišljati naprej.

Prej sva govorila o podpori. Kje pa danes iščeš podporo, npr. če imaš za sabo slabo tekmo...?

Nimam nekih takih težav, vsak ima pač kdaj slab ali dober dan. Ne moreš biti non stop dober. Če je bila slaba tekma, si pač malo slabe volje, ampak to mine, saj so nove tekme. Greš na trening in rešiš. Drugače, pa živim s punco skupaj in ona mi zdaj nudi neko čustveno podporo. Zdaj se z mamo ne vidim več toliko, tako enkrat na teden. Tako priložnostno se vidiva. Drugače pa so mi v veliko podporo tudi soigralci v klubu. S punco se bolj malo vidiva, ona gre v službo, jaz na treninge. Včasih se več vidiš s soigralci, kot pa s tistimi s katerimi živiš. V bistvi je ful odrekanja, odpoveš se prostemu času, dopustom, pa kot sem rekel časa za prijatelje in punco, je manj kot bi si želel.

Kako pogosto zdaj trenirate?

Ja, odvisno. Ponavadi dvakrat na dan, tam približno dve uri traja trening. Potem pa še imaš na primer kako terapijo, gledaš kaseto...pa mogoče še kaj drugega. Potem greš skupaj jest s soigralci. V glavnem zelo veliko smo skupaj. Tekme; ne vem, doma in v tujini...priprave...

Kako pa je kaj s poškodbami ?

Jaz tistih večjih, moram potrpati nisem imel, da bi bilo kaj hujšega. Dobro enkrat sem imel meniskus operiran na kolenu, to je bilo v srednji šoli, samo to sem si na atletskem treningu v šoli poškodoval.

Drugače pa pri rokometu; gležnje sem imel nekajkrat zvite, ne vem štirikrat, petkrat. Drugače so bolj take stvari, kot komolci te bolijo, so zelo na udaru, pa tudi udarci žoge v glavo. Srečen si lahko, če ti niso zlomili nosa.

Zdaj v primeru, da je kaka pomembna tekma, te kljub bolečinam usposobijo?

Odvisno od poškodbe. Zdaj, če so samo bolečine, ti že dajo injekcijo in pa tableto, če pa je poškodba huda, npr. da bi si lahko zaradi tega natrgal mišico, potem pa seveda ne greš na tekmo. Saj imamo zamenjave. Vsaka ekipa mora imeti menjavo.

Kaj pa po koncu kariere?

Ja upam, da bom dobil kako solidno službo s svojo izobrazbo.

V okviru športa?

Ne, ne, ker to je pri nas zelo neurejeno. Denarja ni. Država ima glede na to koliko vlaga prevelike rezultate. Mislim, da bo vedno manj športov. Ja v nogomet na primer se več vlaga, ker je ta šport že v svetu bolj popularen. Potem vsi to gledajo...in tako napre, saj več kako to gre.

Pozitivne in negativne strani življenja profesionalnega športnika!

Zdaj, če te šport veseli je življenje vrhunskega športnika sigurno pozitivno. Ni to neki monotoni poklic, je razgibano, ne kot večina običajnih služb. V okviru tega poklica bolj skrbiš za zdravje, za telo. Vidiš dosti sveta, ko potuješ na tekme ali greš trenirat v tujino.

Kaj pa slava?

Eh, to si lahko slaven, čeprav nisi športnik. Saj ne vem mogoče je včasih fajn, jaz osebno nimam nič od tega, to mi ne pomeni veliko. Ne vem, recimo v.....(op. kraj) res nismo neki zvezdniki, tu pa tam res kdo ve da si rokometas, drugače pa ne.(op. kraj) je kar velika pa nisi tako opazen. No recimo v manjših krajih pa bolj, recimo v.....(op. kraj) so rokometasi dosti bolj prepoznavni, pa vsi vedo kdo so. Tu pa redko kdo ve, tu pa tam kak otrok pomaha ali kaj podobnega...ne vem...prosi za avtogram. Ni zdaj to, da bi te nekaj prepoznavali in ogovarjali ter podobne stvari.

Kaj pa negativne plati?

Kaj profesionalnega športnika? To, kako je vse to organizirano na klubskem področju, izplačila... To jaz zdaj govorim za rokomet....sponzorji, sama organizacija, urejenost vsega tega... Ne moreš se zanesti, da boš lahko celo življenje živel kot profesionalni športnik, v Sloveniji mislim. Zdaj, če prideš v tujino je to malo drugače. Tu pa lahko, da boš, lahko, da ne boš. To je loterija. Lahko zdaj recimo misliš o super zdaj pa bo, potem pa se ti čez dva meseca že vse sesuje. Pri nas ni veliko denarja v tem športu, če igraš za vrhunski klub, ki nastopa tudi v Evropi, se da kar dobro živeti, da pa bi si ustvaril eksistenco ali pa nabiral denar, je v Sloveniji zelo težko. Ko se odločiš za rokomet, na to da boš bogat, v naši državi ne moreš računati. Veliki denarji se obračajo predvsem v večjih, tujih državah. Negativno še mogoče odrekanje; to sem že omenil.

Razmišljaš že kaj o tujini?

Ja, zdaj sem prišel že tako daleč. Včasih sem si rekel, da bom treniral tako zaradi rekreacije, bilo je kot neka dodatna zaposlitev, potem mi je bilo fajn, ker sem lahko študiral in zraven zaslužil nekaj denarja, zdaj pa vidim, da bi lahko nekaj dosegel in bom pač poskusil koliko se bo iz tega dalo iztržiti in priti na kako olimpijado ali pa kaj. Dokler bo to šlo, dokler bo še kaj denarja, potem pa si bo treba pač neko službo najdit. Seveda je moja želja igrati tudi v tujini, najraje bi sodeloval v nemški ligi, kjer so izjemni igralci, poleg tega pa je tam privlačen že sam spektakel.

No, saj vratarji so v športu kar dolgo, če pogledava kot primer.....(op. ime vratarja).

Koliko je on star?

On je star 42 let. Joj jaz upam, da mi ne bo treba branit do štiridesetega leta. (ha-ha) Jaz res upam, da mi ne bo treba. Potem se mi zdi, da je to že mučenje, potem se mi zdi, da to ni več veselje. Regeneracija ti traja sigurno enkrat dlje, prej si utrujen, manj si sposoben.

Kdaj misliš, da je športnik, rokometaš na vrhuncu?

Jaz mislim, da je telo na vrhuncu okrog 25 leta, samo ponavadi še takrat nisi zadosti zrel in izkušen. Sigurno pa je, če si do takrat pametno treniral, si v tej starosti fizično najbolj sposoben.

Lahko si seveda potem boljši igralec, samo v kolektivnem športu je tako, da ni absolutnega rezultata, vse je relativno. Odvisno v kaki ekipi si, ne moreš sam dosegat nekih dobrih rezultatov, če jih celotna ekipa ne. V atletiki, tam sam tečeš ali kaj podobnega, tu pa če nisi v pravi ekipi, če si npr. naboljši v slabi ekipi te nobeden ne bo cenil, pa si lahko npr. petkrat boljši kot tisti iz ene cenjene ekipe. Še vedno je on bolj cenjen, čeprav je njegovo igranje slabše kvalitete.

Kaj pa prehodi? Se sam odločaš?

Slovenija je tako majhna, v bistvu čisto sam. Čeprav v mojem prvem klubu, nekaj časa, ko si mlad imaš pogodbe za dlje časa, pa te oni malo pošiljajo pa posojajo v druge klube, se oni odločajo zate. To je bilo nekaj let nazaj. Zdaj se odločam čisto sam. Tam pa je bilo tako, ko si mlad neke velike priložnosti nismo dobili, nisi se mogel izkazati. Potem te dajo v drug klub in tisti pogoji dela še so vseeno boljši, kot pa da bi ne vem kam šel. Danes se glede prehodov posvetujem z bivšimi soigralci oziroma kakimi starejšimi igralci, ki so te stvari že dali skozi. Oni malo več vedo o teh prestopih in imajo več izkušenj. Ponavadi se med sabo posvetujemo in pomagamo.

Kako pa je s športnimi psihologi? Ga imate? Misliš, da je potreben?

Ja mi ga nimamo, ker je ponavadi za igralce premalo denarja, kaj šele... Vem pa, da ga nekatere ekipe imajo, tudi pri nogometu, košarki. Mislim, da so potrebni. Mogoče ne vedno, sigurno pa v določenih trenutkih. Vsako sezono si pod določenim stresom, vedno hočeš nekaj več narediti. Ja, če pa nisi pod stresom, ga spet rabiš, ker nisi motiviran. Če nisi motiviran, pa spet ni v redu.

Tako za zaključek, da strneva najin pogovor mi povej tako na splošno kaj meniš o podpori staršev pri športnikih?

Mislim, da pri kolektivnih športih ni toliko potrebna podpora staršev, kot pri individualnih. Pri kolektivnih športih imaš vseeno okrog sebe igralce, ki te spodbujajo. To je v bistvu tvoja družba, vsaj ko si mlad. Jaz nisem treniral tam v mladosti zdaj z nekim ciljem po vrhunskem športu, to mi je bilo bolj ko ne druženje, kasneje ko pa sem videl, da mi lahko iz tega nekaj pridobil, pa si postaviš cilje in treniraš.

Intervju: 3

Začela bova s tvojo družino. Predstavi mi prosim družino, kdo so člani, kje si odraščal?

Ja, najprej smo živeli s pet let starejšo sestro in starši v majhnem mestu.....(op. ime kraja), potem smo se preselili na vas. Jaz sem bil takrat star devet let, če se ne motim.

Zakaj ste se preselili?

V mestu smo živeli v majhnem stanovanju v bloku, potem smo si začeli graditi hišo. Ni pa daleč, to je šlo v bistvu za nekaj kilometrov razlike.

Kakšen odnos so imeli tvoji starši do športa?

Lahko rečem zelo pozitiven. Moj oče je treniral rokomet, jaz sem že od malega hodil z njim na tekme in treninge, mama in sestra pa tudi. Sam sem se na začetku ukvarjal z mnogimi šport, pa še danes tako rekreativno, na primer nogomet, košarka, tenis, plavanje, atletika, šprinti, pa met žogice..., vse no.

Kje pa si se rekreiral?

Tako s prijatelji smo se zbirali na igrišču, pa sošolci. Jaz sem že od malega bil navdušen nad vsemi športi. Igre z žogo, so mi najbolj pri srcu. Ja, pa v šoli, osnovni.

Kdaj si začel trenirati?

Igrati sem začel v tretjem razredu osnovne šole. To je bil izbirni predmet ali kako se že reče, krožek ja. To je bila edina športna možnost, samo rokomet.

Kdo te je navdušil za rokomet?

Ja mislim da najbolj oče, potem pa tudi v šoli. No, pa tudi v tem kraju kjer jaz živim je tako, da če nisi rokometiš, se pač ne ukvarjaš z nobenim športom, rokomet ima dolgo tradicijo. Pa tudi financira se samo rokomet. Drugi športi sploh niso in še danes ne obstajajo. Mogoče sem bil v začetku bolj navdušen za nogomet, samo...

V primeru, da bi se še enkrat odločal?

Ja, bi se odločil za nogomet, samo takrat ni bilo nobenega nogometnega kluba v bližini, pa mi ni drugo preostalo kot rokomet. Ker, če bi se odločil za nogomet bi se moral kam preseliti, rokomet pa sem imel pred nosom. Športna dvorana je dvesto metrov od moje hiše. *Ali si hodil s starši na tekme, pa tako preko medijev (televizije, časopisov) ste spremljali športne dogodke?*

Ja, seveda. Jaz sem recimo očeta že od malega, spremljal v njegovi športni karieri. To je bilo vse skupaj povezano. Potem smo tudi doma, ko je bil kaki šport skupaj gledali, pa tako, tudi druge športe, ne samo rokomet.

Pa mama?

Ja, isto. Ona je tudi hodila na očetove tekme, drugače pa se ni posebej ukvarjala z nobenim športom. Starša sta mene v bistvu oba navdušila, da sem se začel ukvarjati z rokometom. Oče mi je vedno govoril, da se moraš v športu potruditi, če hočeš kaj doseči. Marsičemu pa se je treba tudi odpovedati.

Čemu si se moral odpovedatii?

Glej, marsikdaj bi šel s kolegi ven žurat, pa tako...pa sem vedel, da bo drugi dan prišel čas za trening ali pa tekmo in ne bom mogel dati maksimalno vsega od sebe. Če se tega ne zavedaš, se ne moreš resno ukvarjati z nekim športom. Ja v bistvu se moraš odreči tudi prijateljem, ker nimaš časa zanje. Prostemu času na splošno.

Kako pogosto si treniral prej v osnovni šoli, pa danes?

Hmmm, kaj jaz vem. Ja mislim, da smo imeli na začetku v osnovni šoli dvakrat do trikrat na teden treninge po eno do dve uri, da smo prišli v stik z žogo, potem pa se je stopnjevalo. Iz osnovne šole sem potem prestopil v klub.....(op. ime kluba) Zdaj pa so treningi po šest, sedemkrat na teden. Pa še tekme.

Kako pa si uskladil izobraževanje, se pravi šolo in šport?

Moram priznati, da sem v srednji šoli malo zanemaril šolo. Odločil sem se, da se bolj posvetim športu, čeprav sem vedel, da je izobrazba na prvem mestu.

Športna kariera se lahko hitro konča, na primer s kako poškodbo in si potem odvisen od svoje izobrazbe. V glavnem delno sem zanemarjal šolo, ampak sem kasneje zaključil srednjo šolo, se je nekako dalo uskladiti.

So v srednji šoli učitelji tolerirali tvoje treninge?

Ja, v bistvu sem moral vedet toliko kot vsi ostali. Nisem bil v kakem športnem oddelku, je pa res, da sem imel vsa leta status športnika, kar je pomenilo, da sem pri meni ni bilo nenapovedanega spraševanja, pa takih stvari. Ko sem bil pripravljen sem odgovarjal.

Čemu pa so dajali starši prednost, športu ali izobrazbi?

Ja na prvem mestu je bila šola. No mogoče so tudi kdaj postavili ultimat, npr. če ne bo popravljenih ocen, ne boš šel na treninge. Na trening so me seveda pustili, sam pa sem videl, da se moram šoli tudi malo posvetiti, ne samo športu.

Daj mi povej, nekaj sva sicer že govorila o tem, kakšno podporo so ti nudili starši v tvoji športni karieri, v otroštvu in danes?

Hmmm, več vrst podpore.

No, dajva najprej pogledat ekonomsko?(prevozi, oprema...)

Ja, nekih velikih finančnih vložkov tu ni bilo potrebnih, superge, trenirka, kratke hlače, to ja, to je hitro šlo, se je hitro obrabilo. V začetku smo si to sami financirali, na tekmah smo nosili ne vem koliko let stare drese, definitivno prestare, no kasneje smo vse to že dobili. Prevozi pa.. Glede na to, da stanujem zraven športne dvorane, to ni bilo potrebno. Če pa se je že zgodilo, da je bil potreben kak prevoz, pa sta vedno bila pripravljena pomagati.

Kako podporo so ti nudili oziroma nudijo v primeru slabe tekme, ko igraš slabo?

Če sem slabo igral ali igram, so bile pač kritike. Potem je največkrat oče povedal, katere stvari so bile v redu, kaj treba popraviti, da naj na treningu gledam tudi na to... Če pa sem igral dobro, pa sta rekla, da je bilo v redu, da pa bi lahko bilo boljše, to pa vedno. Pač dala sta mi vedet, da bi lahko bilo vedno boljše. V bistvu pa sta mi vedno dala vedet, da mi vedno stojita ob strani, da mi bosta vedno pomagala, pač kolikor bo v njuni moči.

Sta obiskovala tekme?

Ja vedno, že prej, pa tudi danes.

Pa sestra?

Ja ona tudi.

Se ona tudi ukvarja s kakim športom?

Ne, ona se nikdar ni nekaj posebej ukvarjala s športom, v šoli pri telovadbi, to pa je tudi vse. Zanima se za rokomet, rada hodi na tekme. Ona se je bolj posvetila šoli, ni videla niti nobene prihodnosti v športu, tako pasivno se vključi, drugo pa ne.

Zanimivo, ker sta oba bila deležna podobne vzgoje, sta iz športne družine.

Jaz mislim, da če sam nimaš neke volje, samoiniciative... Lahko te okolica do neke mere uvede v šport, samo ni tistega pravega efekta. Saj če pogledaš.....(ime športnikov), oba sta preforsirana, vsaki mesec na operacijah. Mislim, da ni dobro, da te starši v nekaj silijo, moraš si sam želeli.

Ali so starši sodelovali s trenerjem, se vpletali v njegovo delo?

Ja dobro, nekaj časa že sigurno, saj ko si mlajši starši sodelujejo s trenerjem, se oni dogovarjajo, ne vem saj, ko si mladoleten za razne pogodbe potrebuješ soglasje staršev. No, kasneje pa je prišlo tudi do kakih manjših konfliktov, recimo med mano in trenerjem, potem so se starši zavzeli zame... No, kasneje, danes, sam rešujem težave, konflikte, do katerih morebiti pride

Si imel občutek, da se starši preveč vpletajo?

Ne, niti ne. Recimo, če pa sem ocenil, da mogoče oče kdaj presega meje... sem se obrnil in odšel stran ter rešil po svoje. Mislim, da se ni preveč vpletal... Ne.

Si imel kdaj občutek, da udejanjaš očetove sanje, da te je v bistvu silil v rokomet?

Ne, to ne. Mislim, da bi mi starša stala ob starni, ne glede na šport, za katerega bi se odločil.

On sam je marsikaj dosegel, čeprav je bila popolnoma druga situacija, saj smo bili še v Jugoslaviji. Takrat je bilo veliko več dobrih rokometnih igralcev, država je bila večja. Redko kateri Slovenec si je pridobil mesto v reprezentanci. On je igral tukaj v Sloveniji in mislim, da je bil zadovoljen s tem kar je dosegel. Mislim, da se mu lahko zahvalim za vso spodbudo in mojo kariero, ker je marsikaj njegova zasluga.

Kako pa se je podpora staršev spreminjala v letih, ko si bil mlajši pa danes?

Ko si mlajši ti sigurno oni bolj govorijo, kako je boljše, kako je slabše, pa take stvari, ko še ne veš določenih stvari.

Zdaj recimo, ko sem jaz videl vse kako poteka, kako potekajo stvari, ne poslušam več vsega. Jaz vem kako je bilo, ko so oni igrali. Jaz očetu rečem, takrat se je igralo tako, danes pa se igra tako..., zdaj so drugi časi.

Po tem, kar sva do zdaj povedala, kaj misliš kdo je imel največji vpliv na to, da si se začel ukvarjati z rokometom?

Jaz mislim, da največ oče in pa ta kraj, kjer ima rokomet tradicijo oziroma nimaš druge možnosti izbire. Ker tudi moji vrstniki, pa kolegi vsi smo začeli z rokometom, zdaj pa eni smo ostali v tem, drugi so pustili.

Kdo so tvoji prijatelji, športniki?

Ja večina so to športniki ali pa ljudje, ki so posredno povezani s športom.

Kako se razumete v klubu, glede na to da veliko časa preživite skupaj?

Dobro, seveda pa kdaj pa kdaj pride tudi do konfliktov.

Zakaj prihaja do konfliktov?

Ja, ne vem. Lahko te iz tira vrže kaki soigralec, na primer kake provokacije, lahko s strani trenerja, ne vem, ti očita kako zadevo, ki ni v resnici tako kot on misli...Tu v tem klubu je res taka specifična situacija...

Kako pa kaj športne poškodbe? Kako vplivajo na športno kariero?

Tako kot sem ti prej povedal, ti lahko poškodba prekine kariero, zato pač moraš malo gledati tudi vnaprej, se mogoče ukvarjati tudi z drugimi dejavnostmi, ne samo s športom. Jaz nekih posebnih problemov nisem imel. Imam sicer poškodbo rame, obrabljeni hrustanec, to se več ne da rešiti, to je trajna poškodba. Vem, da ni rešitve, ampak shajam nekako s tem. Lahko rečem, da si na koncu kariere invalid. Kakršnokoli poškodbo dobiš, nimaš časa za sanacijo te poškodbe, ker je vse natrpano. Če pa želiš do konca sanirati, pa moraš treninge opustiti, potem pa spet potrebuješ preveč časa, da prideš v formo. Če samo pogledamo reprezentlačne tekme, urnik je preveč natrpan, igralce se forsira, pride do poškodb, ki pa so lahko trajne.

Kako mnenje imaš o športnih psihologih, misliš, da so potrebni v ekipah?

Ja, seveda so potrebni, samo jih je premalo, ker ni denarja. Večkrat pride do kakih psihičnih kriz igralcev, pa tudi cele ekipe.

V tistem trenutku jih rabiš, ker te lahko ne vem, ...prepričajo, da je nek cilj uresničljiv, pa take stvari...,nujno so potrebni. Denar pa se vedno vlaga v čisto druge stvari, za to pa zmanjka.

Za konec pa mi prosim povej kaj so negativne in pozitivne stvari profesionalnega športa?

Dobro če najprej pogledama finance. Je dober finančni vir, no pride pa do poškodbe in potem si v bistvu brez finančnih virov, pa druge službe nimaš. Ni ziher. Ne moreš biti stoprocenten, da pa boš zdaj ne vem, npr. do 35 leta preskrbljen. Pa za naprej je negotovo, zato pa je fajn, da imaš končano šolo. So pa tudi pozitivne stvari tako na splošno za življenje, šport je pozitiven, na primer nekdo, ki se ne ukvarja z nobenim športom, nima razvitih določenih sposobnosti, ki jih lahko razviješ med športom, pa take zadeve. Fit si. Ja pa ljudje te poznajo, pridobiš poznanstva. Negativno.... ja odrekaš se tudi.

No zdaj pa na koncu, ko sva že veliko povedala o podpori staršev, še epilog na to.

V začetku je brez starševske podpore težko, sigurno je potrebna tudi določena finančna podpora, starši ti dajejo navdih. Ti stojijo ob strani. Mislim, da tudi nimaš takega veselja do športa, če ti nekdo, no starši, ne dajejo nekih nasvetov, te spodbujajo in podpirajo.

Intervju: 4

Najprej mi predstavi svojo družino, kje živiš, kje si odraščal?

Ja doma smo štirje; mama, oči in mlajši brat. Brat je dve leti mlajši. Živimo v(op. kraj) v več stanovanjski hiši. V taki starinski, meščanski hiši. Sta dve stanovanji; v enem živita starša, v drugem pa midva z bratom. Dol hodiva jest, gori pa imava svoje stanovanje.

Kje in kdaj si začel trenirati?

Pri (op. ime kluba), ko sem bil še mali paglavec, dobrih sedem let sem imel . Klub je v moji soseski. Ob moji osnovni šoli je igrišče, tam so igrali roket, ko sem jaz v šolo in iz šole hodil...pa me je začelo zanimati. Očeta sem prosil naj vpraša trenerja, potem sem začel. Vrstniki takrat še niso igrali roketa, je pa kar nekaj mojih najboljših prijateljev prišlo nekoliko za mano, ampak noben od njih ni vztrajal dlje kot do konca osnovne šole. Potem sem kar v tem klubu ostal, do danes. No ja, kot mladenič sem igral tudi za(op.klub), ki se je potem združil s tem klubom kjer zdaj igram in kjer sem začel.

A nisi v tem obdobju igral tudi v (op. kraj)?

Ja pred letom in pol sem bil posojen v drug klub, zdaj sem spet v matičnem klubu. Takrat v tem klubu nisem dobil kaj dosti priložnosti...bilo je veliko dobrih igralcev. Tako sem igral vedno manj, vedno manj priložnosti... Pa sem rekel, mogoče bo treba eno stopničko navzdol, da lahko greš potem spet navzgor. Odločil sem se, da grem za eno leto in pol v(op. kraj).

Spomniva se zdaj malo tvojega otroštva. Tvoji starši. So bili športno aktivni?

Pri meni nobeden ni bil športnik, sta pa oba bolj športna tipa. Jaz sem zelo hitro zrastel in sta me zato vključevala v različne športe.Še pred roketom sem plaval, smučal, ne vem kaj še vse...na telovadbe hodil. Bil sem štorast in so me zato vključevali v športe...da bi dobil boljšo koordinacijo. Potem sem v bistvu ful hitro nehal rasti. Na nesrečo.

So pa me vedno podpirali pri športu. Najprej je bila šola; tam je več ali manj bilo vedno vse v redu, tako da sem imel podporo tudi pri športu.

Ukvarjal si se z različnimi športi. Zakaj si se odločil prav za rokomet?

To pa verjetno zato, ker je bil tam, (op. kraj), to edini šport. Smučarski klub je propadel. Plavanje; bil sem toliko večji od svojih vrstnikov, da sem bil kar dober in so hoteli, da bi dvakrat na dan treniral, vsak dan, pa v soboto tekme, star pa sem bil šest let.

Pa so starši rekli, da je to malo preveč za tako majhnega otroka. Zato sem se odločil za rokomet, ki je bil trikrat na teden... na začetku. To pa je bilo v redu...za začetek. Ker sem tudi tu bil dober, sem vztrajal, vztrajal, vztrajal... do šestega razreda. Potem je ta klub razpadel. Potem smo vsi šli v drug klub, v istem mestu. Tam sem igral eno leto. Potem sem nehal in igral eno leto tenis. Tu pa sem že bil prestar. Ostali so bili tretji, četrti razred, jaz pa sem bil tri leta starejši...pa so me tako...dajali bolj na stran. Nekaj sem se naučil, niso pa imeli nekih tekmovalnih namenov z mano. V sedmem razredu sem se vrnil nazaj k rokometu.

Rokomet je bil v osnovni šoli v okviru kakega krožka?

Ne, to je bil prav klub, ki je(op.kraj) deloval že dvajset let, so pa imeli prostore na naši osnovni šoli in trenirali smo tudi na tem igrišču.

Kateri šport pa je bil v osnovni šoli ...tako prioriteten?

Ja fuzbal najbolj. Se mi zdi, da smo več ali manj samo fuzbal igrali. Moj tovariš za telovadbo je bil nogometni trener v (op. ime kluba) in je tiste ta boljše tja potegnil... če so hoteli. Nekaj malega smo igrali tudi košarko, rokomet pa praktično nikoli.

Kako to, da se nisi odločil za fuzbal?

Fuzbal pa se mi je vedno zdel...tako...čefurski šport. Takrat, ko sem bil majhen. Sami taki...prijatelji, ki jih nisem imel preveč rad, so tja hodili. Nisem pa bil ne vem kako dober v fuzbalu.

Torej je vpliv vrstnikov bil posredno tudi prisoten?

Ja, sigurno.

Odraščal si v mestu, dostopni so ti bili različni športi?

Tu v moji sooseski je bil samo rokomet...od vrhunskih športov. Drugače pa je bilo v ostalih delih mesta vse... ja. Vse, kar si želiš, praktično.

Ni bilo kakih ovir... npr. finančne?

Finančnih ovir ni bilo samo zato, ker je rokomet praktično zastoj. Če bi nadaljeval s smučanjem ali tenisom, bi me starši prej ali slej morali vzeti ven, ker za ne bi imel dovolj denarja. Še posebej, ko bi se začeli treningi v tujini.

Pa se vrniva k rokometu. So starši sodelovali s trenerjem?

Zelo v bistvu, ja. Moj oče je turistični novinar in ima ogromno poznanstev... v turističnih krajih, pozna te turistične osebe in športne ljudi. Ko sem jaz hodil... tam nekje v prvi letnik, smo se udeleževali velikih turnirjev za mlade. Enkrat smo bili v Italiji, na Češkem, v Pragi... Potem smo začeli hoditi na Švedsko. Jaz sem bil štirikrat s klubom in enkrat z reprezentanco. Potem so starši stopili skupaj v okviru sveta staršev, ki je takrat deloval v okviru kluba in je vodil ta mladinski pogon. Moj oče in še dva, trije, so bili bolj aktivni. Videli so, kaki dobri turnirji se odvijajo v tujini, pa so se odločili pri nas organizirati kaj podobnega. Pa so tudi naredili dva Eurofesta, to je bil mednarodni rokometni festival v (op.kraj). Predvidevali so udeležbo par sto ali pa vsaj sto mladih ekip, tako kot se danes hodi v Izolo na Eurofest-e. Rokomet (finalne tekme) bi se igral natrgu. To je bilo že vse dogovorjeno, potem pa v klubu, predvsem tisti starejši člani uprave, ki niso nič delali, razen vlekli koristi, začeli metati polena pod noge in tako so se moj oče in ostali odločili umaknit. Drugače pa so bili dve leti resnično aktivni.

Si imel kdaj občutek, da se starši preveč vključujejo v delo trenerja oziroma v sam klub?

Hmmm...niti ne. Mislim... mami sploh ne, ona je prišla sem ter tja kako tekmo pogledat, oče pa je mogoče potem z mano malo debatiral, malo kritiziral trenerja, da pa bi se prav v njegovo delo vtikal, to pa ne.

Ali si ob morebitni slabi predstavi na tekmi iskal podoro pri starših?

Jaz se nisem nikoli kaj preveč sekiral. Meni je bil rokomet igra. Če sem dobro igral sem bil vesel, če pa sem slabo igral, pa da smo izgubili, sem bil pol ure jezen, potem sem pozabil in šel naprej. Sploh na začetku sem imel rokomet za igro, saj sploh nisem sanjal o tem, da bi bil dober, vrhunski rokometiš. To sem imel za eno rekreacijo zraven, pa čeprav sem bil velikokrat najboljši igralec..., pa ne vem kaj. Vsi ti mladinski turnirji, na katerih sem bil nešteto krat proglašen za najboljšega igralca in strelca, ko bi lahko sanjal o ne vem kakih mega karierah...sem imel še vedno kaj zraven. Na primer tabornike. Takrat sem imel vsako soboto rokometno tekmo, vendar sem hodil eno soboto s taborniki na izlet, naslednjo soboto pa na rokomet. Kar pa jim v klubu ni bilo všeč, saj sem bil tudi kapetan. Potem je zadeva postajala vedno bolj resna, taborniki so počasi razpadli, starejši si, vedno jih je manj. Tako, da sem čisto spontano prilezel do članske ekipe, še celo eno leto prej bi naj prestopil v člansko ekipo, pa nisem hotel, ker sem imel pri mladincih najboljše prijatelje.

Aktivno si se ukvarjal s športom oziroma športi, hodil v šolo. Si imel privilegiran položaj v primerjavi z bratom? (npr. razne družinske obveznosti)

Ne, sploh ne. Če je že bilo treba kaj narediti, sem prej bil jaz tisti, kot pa brat. Šport se sploh ni prenašal v družinsko rutino. Sploh ne. Če sem imel v soboto še ne vem kako težko tekmo, sem na primer v nedeljo moral (ni mi bilo treba, ampak je blo samo po sebi umevno in mi je tako tudi odgovarjalo) zraven na izlet ali pa smučat... Edino kar je bilo, da so mi pomagali s prevozi. Vozili so me na treninge, kadar so bili prepozno, da ne bi hodil z avtobusom ob takih urah. Drugače pa ni bilo nobenih takih...«ja si utrujen od treninga»...

Kaj pa brat, se je ukvarjal oziroma se ukvarja s kakim športom?

Ja, on je bil res izredno dober, perspektiven rokometiš, še kvalitetnejši od fantov njegove generacije, ki so danes člani rokometne reprezentance. Je pa ostal majhen, torej višina...pa tudi karakter... on se je vedno nekaj kregal z igralci. Bil je dober in je to izkoriščal. Čisto nasprotje mene, ki sem bolj skromen. On se je nehal ukvarjati z rokometom, se pa je bolj usmeril v smučanje. Danes je učitelj 2 smučanja in učitelj 1 bordanja. Tako, da je letos celo zimo na Voglu in uči.

Kaj misliš, zakaj se je brat odločil za opustitev rokometu, ti za profesionalno kariero... ob podobni kvaliteti igranja, perspektivah in vzgoji?

Ja, mislim, da so delno vplivale njegove karakterne značilnosti. Ja, pa tudi to...npr. midva sva se o tem pogovarjala in on mi je rekel, da si ne predstavlja, da ne bi šel ob petkih s prijatelji ven, ker ima trening oziroma v soboto tekmo. Na račun rokometu se ni bil pripravljen odpovedovati.

Čemu si se moral ti odpovedati?

Predvsem zdravju, to me najbolj boli. Trajno poškodovana kolena, to je edina stvar, ki si jo pri vsem tem očitam. Drugače pa sem doživel toliko lepih stvari, da v bistvu to odpovedovanje, imam že od majhnega priučeno, ker v bistvu tako dolgo igram. Ne vem...odpovedal sem se recimo marsikateremu žuru s prijatelji, izletu, izhodom ob sobotah...

Povej mi kakšen pomen daješ starševski podpori. Bi zmogel brez njih?

Ne, sigurno ne. Že, če pogledava te tehnične stvari, prevozi na treninge, prevozi na tekme, prilagajanje prostega časa doma...ne vem.

Na primer smo iz izleta prišli domov tako hitro, da sem lahko še jaz šel na tekmo, pa tako. Sigurno ne. Vedno sem imel doma podporo, tako da je nisem izrazito čutil, mogoče če bi mi jo naenkrat odrezali, bi se zavedal kakšna je razlika in kako je to pomembno.

Kaj misliš zakaj veliko talentiranih športnikov opusti športno kariero tam okrog petnajste let, ko se pravzaprav njihov talent dodobra začne razvijati?

Mislim, da iz podobnega razloga kot moj brat. Te fore, da začneš zvečer okrog hodit, da ni samo šola in treningi.

Kakšno vlogo imajo v takem obdobju starši?

Mislim, da veliko, samo starši ponavadi ne vztrajajo pri tem. Je pa res, da če te silijo, ni enakega učinka, prisila nikakor nima takega učinka kot samoiniciativnost, kvečjemu slabšega.

Zdaj pa poglejva malo tvoje izobraževanje, si npr. imel kake bonitete, status športnika..., kaj je bilo za starše pomembnejše šola ali šport?

Definitivno šola. Vedno sem imel status športnika, ki pa ga nisem nikoli izrabljaj. Razen tega, da mi ni bilo treba hodit na kake predure telovadbe ali kaj podobnega. Ja, pa na faksu mi ni bilo treba na telovadbo hodit. Drugače pa sem status športnika uporabil samo enkrat, ali pa dvakrat za pogojni vpis. V srednjo šolo sem hodil na..... (op. naziv šole) gimnazijo. Tam so mi že prvi dan povedali, ko sem prišel s statusom, da to ni športna gimnazija in če mi kaj ni všeč, lahko grem na športno. Rekli so mi; imamo napovedano spraševanje, imamo napovedane teste...toliko časa si boš pač moral najti, da boš se pripravil. Tako sem praktično brez kakršnekoli tolerance končal gimnazijo in mi tudi ni žal, saj čim imaš kake ugodnosti, to hitro začneš izkoriščati, potem pa je lahko samo slabše. Tudi na fakulteti nisem imel težav, vse sem naredil v roku in vpisal magisterij.

Kako to, da se nisi odločil za športno gimnazijo?

Ne vem, nikdar nisem imel želje. Vedno sem bil mnenja, da mora biti šola osnova za vse. Ne moreš biti dober športnik, če si slab v šoli. Nerazgledan pa tako. Pa ne, da bi me doma kaj silili, sam sem imel tako vizijo, da moram imeti čim boljšo izobrazbo. Na koncu se je izkazalo, da sem se dobro odločil glede omenjene gimnazije. Maturó sem zelo dobro opravil, ne da bi se kar koli učil. Tako da šola ja, je bila vedno na prvem mestu in še je zdaj, konc koncev.

Dajva še malo pogledat športne poškodbe, za sanacije ni veliko časa?

Ja v bistvi te nihče ne sili, da bi ti moral začeti polomljen pa tako, to ne. Samo... toliko časa smo že v tem, da v bistvu sam težiš k temu, da bi čimprej začel igrat. Dolgočasno je, da se vsi ostali tam igrajo z žogo, ti pa tam ob starni sklece delaš, pa trebušnjake.

Daj mi komentiraj naslednj stavek: Nna koncu kariere si praktično invalid«!

Jaz bom kar pritrdil temu s svojim lastnim primerom. Upam, da bo zdravstvo opravilo svoje. Zato pa je v redu, da imaš izobrazbo, saj v primeru, da zaradi poškodb moraš predčasno končati kariero, se lahko v naslednjem trenutku zaposliš.

Kaj pa prijatelji? Se družiš bolj s soigralci, z ljudmi iz športnega okoljai...ali...?

Ne, ne. Jaz imam zelo širok krog prijateljev. Jaz imam prijatelje in znance iz športa, iz šole..., nekateri sošolci so tudi na zelo visokih položajih v raznih podjetjih. Ne to ne, da bi bil tako ozko usmerjen. Pa da bi se s prijatelji samo o športu pogovarjali. Ne. Praktično imam take prijatelje, s katerimi se o športu oziroma o rokometu sploh ne pogovarjam, razen če ni kakšna aktualna tema.

Identiteta športnika torej ni, samo in edina?

Ne, ne, daleč od tega. Sigurno sem v prvi vrsti športnik, sem pa tudi marsikaj drugega.

Kaj so bile glavne ovire pri vzponu tvoje športne kariere... si kdaj razmišljal o opustitvi rokometu?

Za zdaj ne. Kakšnih hudih ovir praktično nisem imel, razen poškodb. Pa tudi rokometu še se nisem naveličal. Še vedno ga zelo rad igram, drugače bi že nehal. Vedno sem bil mnenja, da moraš zraven rokometu delati še čim več drugih stvari, drugače se ti lahko zmeša. Na primer v času študija sem imel tako natrpan urnik! Dvakrat na dan sem treniral, na faks sem hodil, za časopis sem pisal...bil sem res obremenjen. Ampak sem zmogel sem vse, saj če si želiš, se kar da. Da pa bi imel kako tako oviro...pa ne, ne.

Zdaj pa pogledva malo v prihodnost,...ko boš imel svojo družino... kako boš svoje otroke spoznaval s športom ?

Definitivno bi jih najprej naučil smučati, saj je to zame najlepši šport na svetu, ne bi jih silil, bi pa jih usmerjal v šport. Mogoče tudi v kaki ekipni šport zato, ker pridobiš npr. tovarštvo, kolegialnost, naučis se pomagat prijatelju kadar mu ne gre in obratno. Če pa bi ga kak šport posebej zanimal bi mu pomagal pač kakor bi mu finančno lahko. Ne bi pa ga silil v rokomet.

Pa v primeru, da postane umetnik? (klavir, violina, balet)

Ja ok. Samo vzrajal bi, da... počne zraven še nekaj motoričnega. Da te sposobnosti razvije.

To te sprašujem prav zaradi primerov, ko otroci udejanjajo starševske sanje.

Ne to pri meni ne bo, jaz sem svoje ambicije tisočkrat presegel, tako da zaradi mene...

Daj mi, prosim, opredeli pozitivne plati profesionalnega športa.

Pozitivne strani so prav gotovo veliko obširnejše kot negativne, vsaj kar se mene tiče. Na prvem mestu je tkanje tisočerih prijateljstev, ki te spremljajo skozi vse življenje. Naučiš se tudi prilagajati soljudem, odpovedovati stvarem in znati zmagovati ter prenašati poraze – vse to je šola za življenje. Zdrav način življenja je tudi pomemben; poudarjam način, ne poškodbe. Potem pa so tu še potovanja in odkrivanje novih krajev in ne nazadnje tudi finančne ugodnosti v obliki solidne štipendije.

Kaj pa slava ozroma dejstvo, da te ljudje prepoznavajo na cesti?

Slava....Meni to nič ne pomeni, tudi nisem tako znan. Mogoče se ti dobro zdi, da te kdo na cesti prepozna, da vidiš, ja, eni pa še le spremljajo na ta naš šport in nekaj vedo o tem. Drugače pa želja, da bi bil slaven, poznan, mi čisto nič ne pomeni. Meni še je vedno pomembno, da se jaz dobro imam, da se malo okoli vozimo po svetu, da mogoče tudi nekaj dosežemo.

Kaj pa negativne?

Tukaj pa spet poškodbe, poškodbe, poškodbe. To, pa mogoče premalo fleksibilen prosti čas. V bistvu...takrat pa takrat imaš trening, takrat, če je še tako pomembno, ne moreš nikamor drugam. Sicer pa je pri nas še kar demokratično in se še da kaj dogovoriti, marsikje pa tudi to ne. Tako, da je mogoče to ena negativna stvar profesionalnega športa. Pa na splošno, mogoče to, da so ljudje tako preveč ozko usmerjeni.

Igralci ali stroka?

Oboji, oboji. Marsikateri igralec živi samo s tem in samo za to. Pri nas v našem klubu je to še super, imamo to srečo, da smo tako...prijatelji, družba. V bistvu smo daleč od tega klasičnega pomena profesionalizma. V tujini recimo, ko ljudje pridejo na trening, trenirajo, mogoče se po dva družita med sabo...drugače pa ne. Vsak gre svojo pot...mogoče k družini, k punc, domov. Sploh za fuzbal je to značilno.

Pridejo, odtrenirajo sto procentno profesionalno, so tam tudi prijatelji, sodelavci in se razkropijo vsak na svojo stran. Pri nas je tako, da skupaj hodimo smučat. Letos je sploh , kako bi se to reklo, ljudska iniciativa ful močna, vsakič en neki organizira. Pri nas je teh negativnih stvari ful malo čutit. Razen tega, da nimaš prostega časa takrat, ko bi si ga želel.

Kaj pa igranje v tujini, te zanima?

Ja, me, ampak zgolj oziroma iz tega vidika, da bi končno enkrat spoznal še kaj drugega, kot te naše...vsako leto igram z istimi nasprotniki, isti sodniki mi sodijo, v iste gole mečem...počasi se prenaješ, po desetih letih. To, to je ena stvar zakaj bi šel še kam drugam igrat, druga stvar pa je zaradi jezika, ki bi se ga lahko naučil, zaslužek pa je potem v drugi vrsti .

A bi se še enkrat odločil za rokomet?

Večkrat si rečem, da mi moral fuzbal igrat, pa bi tale intervju delala na moji 20-metrski jahti. Ampak če resno pogledam nazaj, koliko res dobrih prijateljev in lepih trenutkov sem dobil pri rokometu, bi se takoj še enkrat odločil za rokomet.

Poleg tega mi je pisan na kožo, ker imam rad v športu kontakt z nasprotnikom, tako da, ja, po moje bi res še enkrat zavrtil isti film in se kot majhnen pobalinček še enkrat podal na(op. kraj) asfaltno igrišče in začel nabijat rokometno žogo. Edino, kar bi spremenil: (op. ime nogometaša), ki je praktično moj sosed in sva skupaj kakšno leto trenirala rokomet, bi takoj napodil brcat žogo, ker tam je pa res car !

Kot zadnje še mi povej tvoje mnenje o športni psihologih!

Po moje je to stvar, ki jo nekateri bolj rabijo kot drugi, nikomur pa ne more škodovati. Za tiste, ki so čustveno bolj labilni, je to zagotovo dobra rešitev. Na splošno se mi zdi, da mogoče v rokometu niso tako zelo potrebni, kot v individualnih športih, kjer se mora vsak posameznik znati sam motivirati in umiriti pred tekmo. Pri nas je tako, da te že kdo drug potreplja po ramah ali te v rit sune, če se ti ne lub, posamezniki pa so sami seb prepuščeni in od svoje psihe odvisni.

Bi pa vsekakor enkrat poskusil s psihologom delat, če bi mi kdo ponudil. Čisto iz radovednosti in iz splošne razgledanosti Bi pa vsekakor enkrat poskusu delat s psihologom, če bi mi to kdo nudu.

Na koga se obrneš v slabih trenutkih?

Moji psihologi so soigralci in prijatelji od drugje. Pri njih se lahko spiham in povem, kar mi leži na duši.

Intervju: 5

Najprej mi prosim na kratko predstavi svojo družino!

Smo štiri članska družina. Imam še starejšega brata. Družina je v.....(op.kraj), jaz trenutno prebivam v(op.kraj), ker tu treniram. V tem mestu se je rodil in odraščal moj oče, zato mi je mesto že od prej poznano, počutim se domače. Ni problema. Brat je ravnokar končal fakulteto; farmacijo. Tudi oba starša sta fakultetno izobražena, oba zaposlena.

Odraščal si torej v mestu?

Ja, ja.

Opiši mi tvoje športne začetke!

Že od majhnega sem bil zelo športno aktiven, ukvarjal sem se z veliko športi.

Katerimi?

Malo atletiko, gimnastiko, košarko, rokomet...celo osnovno šolo. Vsi športi so mi bili všeč. Bil sem tako nemiren, bi rekel temu, zelo aktiven, rad sem se ukvarjal s športom. Potem pa ne vem kako sem se odločil za rokomet, zaradi prijateljev, ki so me povabili na trening, tudi en trener me je poklical na trening. Metal sem žogico za osnovno šolo, bil sem državni prvak, pa me je rokometni trener povabil, da pridem malo pogledat. Sem rekel, da se bom oglasil, tako da vidim kako in kaj. No, potem sem se začel nekje pri devetih, desetih letih z rokometom ukvarjat. Bil sem zelo dober. V mlajših letih sem igral že pri starejših generacijah. Že takrat sem kar dobro igral. Tam po osnovni šoli, mislim, da v prvem letniku, tam mislim, da pri štirinajstih, petnajstih letih sem se priključil članom, kar je bil zame zelo velik prestop. Poklical me je trener članske ekipe. To je bil relativno hiter prestop k članom. Takrat sem se moral odločiti ali bom resno ta šport zagrabil, bom resno začel tako dvakrat na dan trenirat, tako kot je treba. Se odpovedat dostim stvarjem. Pogovarjal sem se s trenerjem, s starši. Takrat se je moja kariera začela počasi vzpenjati. Klub takrat ni bil na taki ravni, kot je danes, no potem pred približno tremi leti, štirimi, so..... (op. ime kluba) začele graditi ekipo, ki bi igrala v Evropi oziroma špici evropskega rokometu. Trener me je imel, lahko bi rekel zelo rad.

Celo mojo kariero, pet, šest let me je vedno spodbujal in potiskal naprej, dajal v igro. Jaz sem pač izkoriščal to njegovo zaupanje, počasi sem potem prišel v člansko reprezentanco, zelo zgodaj, pri sedemnajstih letih sem že debitiral. Tako, da...počasi ti to vse pride v kri in se navadiš na ta težki ritem treningov.

Kakšno podporo so ti nudili starši prej v tvojih začetkih in danes?

V bistvu na začetku je bilo staršem malo težje zaradi šole, ker šola sigurno vpliva na šport in moral sem se odpovedovati eni ali drugi stvari. Če sem hotel resno trenirati dvakrat na dan, hodit na priprave, turnirje... Za šolo je bilo zelo malo časa, tako da sem se odločil, da bom šel srednjo šolo delat po izpitih. Sigurno je bil malo problem glede tega. Starši so bili pač na začetku bolj za šolo, kot za roket. Sčasoma so videli, da mi je uspelo oziroma, da lahko postanem vrhunski igralec oziroma dober igralec rokomet, tako da...in se na ta način tudi finančno preživim. Tako so počasi začeli verjeti in vedno bolj spodbujati. Sčasoma je vse postalo lažje za starše in zame.

Torej so starši pravzaprav dajali prednost izobrazbi oziroma šoli?

Sigurno, da je oče, še posebej oče dajal prednost šoli. Bi rekel, da takrat roket še ni bil toliko razvit kot danes oziroma v zadnjih dveh, treh letih, tudi finančno ni bil tako visoko, mogoče starši niso verjeli, da bi lahko zaslužil s svojo kariero nekje do tridesetega, petintridesetega leta za celo življenje in potem živel od tega. Seveda sta nekaj nasprotovala, potem sčasoma sta videla, da se to da in je bilo vse lažje. So mi pomagali, me spodbujali. Ampak kljub temu nisem opustil šole, sem še vedno delal kolikor se je dalo, lahko bi malo boljše, ampak...pač kolikor se je dalo sem se trudil.

Starši so bili oziroma so športno aktivni?

Ne. Mogoče se še sam čudim, ker starši niso bili neki športno...Oče se ni nič ukvarjal, niti rekreativno, ni glih športno preveč...

Pa mama?

Mama je nekaj malega v mlajših letih igrala odbojko, košarko. Mogoče je ona kaj vplivala, ker tudi sem bolj po mami, starejši brat je bolj očetu podoben, jaz pa bolj mamin karakter.

Očitno sem malo po njej pobral, tako da... Drugače pa oba z bratom...tudi starejši brat je športno usmerjen, ampak on pač nima teh možnosti, kot jaz...

S katerim športom se ukvarja brat?

Ja, on je bolj košarko igral, pač je bila konkurenca prevelika, da bi se uvrstil v katerokoli mladinsko selekcijo ali kadetsko in so ga pri štirinajstih letih...pač so mu dali vedeti, da nima možnosti zaradi svoje višine. On je manjši od mene, v osnovnišpoli je bil relativno majhen, še manjši od fantov svoje generacije.

Bil je zelo dober igralec, ampak so mu dali vedeti, da ne bo mogel košarke igrati, tako da se je potem odločil, da se bo resno šoli posvetil, to mu je uspelo. Drugače pa je meni vedno pomagal, tako v šoli kot drugače, me podpiral, pač videl je, da pa jaz imam te možnosti... Videl je, da on ne more, jaz pa lahko in mu je to zato še več pomenilo.

Starši bi finančno zmogli podpirati vsak šport, ki bi si ga izbral? (npr. kak individualni šport: smučanje, tenis...)

Ja mislim, da ni bil...mislim ne bom rekel, da v družini, da smo imeli veliko ali malo denarja, ampak mislim, da če bi se odločil za tak šport, bi morali starši veliko več financirati, smučanje ali tenis...Ja mislim, da na začetku bi bil sigurno problem, ker za vsake starše, tak šport, še posebej pri individualnih športih moraš na začetku sam vlagati denar, da se kasneje povrne in to je ta riziko pri teh individualnih športih. Ne vem. Pač odločil sem se rokomet, ki mi je bil všeč, bil sem talentiran...

A v šoli pri športni vzgoji ste igrali rokomet?

Ja tudi v šoli smo igrali rokomet, ampak resno sem začel trenirati pri mladincih ali kadetih (op. ime kluba). Imel sem zelo dobrega trenerja. Mladega, ki je res znal z mladimi delati, bil je tudi igralec v prej drugi jugoslovanski ligi, potem je imel neko nesrečo prometno in se je odločil za delo trenerja. Je bil res pravi, še posebej za mlajše igralce. Vedel je kaj se dogaja v mladih glavah. Pač bili smo mladi, neumni... saj smo še zdaj... je res znal vsakega na pravo pot spraviti svetovat, tako športno, kot osebno je bil zelo v redu trener.

Kdaj pride do največje prelomnice...ne vem, mogoče da zaradi odrekanja razmišljaš o opustitvi kariere?

Saj pravim, enkrat v življenju, sigurno pri tistih letih petnajst, šestnajst, pride prelomnica, se moraš odločiti, ali boš ali ne boš. Mislim, da je takrat, če si rečeš, da boš, moraš vztrajati, vsaj nekaj časa, par let, da vidiš. Lahko ti uspe, lahko pa da ne. To je vse splet okoliščin, kje igraš, v kakšnem klubu, kako te sprejme družba, igralci, uprava kluba, način obnašanja, kako si resen, vse. Je težko, vse je to splet okoliščin ali ti bo uspelo ali ti ne bo. Sigurno pa ne smeš obupati, kajti pri teh letih je zelo veliko preprek, se moraš dosti stvarjem odreči, npr. tvoji prijatelji lahko hodijo ven zvečer v soboto, ti pa si moral biti ob dvanajstih doma. Zjutraj na treninge hoditi, potem spat, popoldne spet na trening. En stalen...ne vem, isti ritem, ki se ga privajaš. Je sigurno odrekanje dostim stvarjem. Recimo dopusti, da lahko greš kam na morje ali kaj. Saj je čas, ampak zelo malo...v juliju mesecu.

Saj je malo težje, ampak sčasoma se vsega navadiš. Moraš se sprijazniti s tem, da je to pač tako in če hočeš biti uspešen oziroma profesionallec mora pač biti tako. Prej, ko se sprijazniš, lažje ti je.

Kaj pa vloga, podpora staršev v teh prelomnih letih?

Ja, sigurno je pomembna. Mislim pa da tudi...pri meni je bila tudi moja trma, kar se tiče tega, da sem na vsak način hotel roket, roket, roket. Je bila ta prelomnica tudi pri meni. Sem se moral odločiti. Ta šport mi je res veliko pomenil. Verjel sem vase, da mi bo uspelo. Nikoli nisem obupal, pridejo težki dnevi, ko ti ne gre, ko si utrujen, ko te ne spodbujajo starejši, te zaničujejo nekateri igralci...Sigurno je to pri teh letih bistveno drugače, kot pri enem starejšem igralcu. Z leti v bistvu dobivaš te izkušnje. Moraš delati sam zase, v bistvu čimbolj zase poskrbet. Se prilagajati drugim, ne oni tebi. Mlajši moramo veliko več pretrpeti in delati, da se se dokažemo. Ampak, če si pravi pač to pretrpiš, tako dolgo, da si ne pridobiš nekega staža.

Kakšne so po tvojem mnenju pozitivne in kakšne negativne plati profesionalnega športa?

Je lepo življenje, drugačno od normalnih ljudi, mislim ljudi, ki se profesionalno ne ukvarjajo s športom, študentov, ljudi, ki hodijo v službo. Sigurno je večji zaslužek.

V bistvu je to odvisno od športa, ki ga treniraš, ponekod ni zaslužka, na primer atletika, v atletiko se zelo malo vlaga v Sloveniji. V Sloveniji se mi zdi, da Ministrstvo za šolstvo in šport premalo vlaga v športne panoge. Tako smo majhni, pa imamo tako vrhunske rezultate, v vseh športih in ekipno in posameznih, tako da se premalo vlaga.

Ja pa tudi med posameznimi panogami so velike razlike, kot si sam omenil atletiko.

Ja, seveda. Če pogledaš nogomet, so veliko večji zaslužki kot pri rokometu. Slovenski klubski nogomet je za moje pojme katastrofa, vendar kljub temu igralci zaslužijo veliko denarja, saj so slovenske razmere dokaj prilagojene svetovnim standardom. Pri rokometu pa imamo tri klube, ki so v špicu Evrope, pa so relativno majhni zaslužki v primerjavi z nogometom, že proti košarki...Počasi se tudi to spreminja, rokomet prej ni bila tako znan oziroma popularen, kot je danes. Mislim, da se je zdaj, v zadnjih treh, štirih letih, ta šport v Sloveniji in tudi drugod po Evropi zelo razvil, vedno bolj je gledan.

No zdaj lahko nadaljujemo s pozitivnimi vidiki. Koliko ti pomeni, da te ljudje poznajo. Slava?

Ja, slava pa ima pozitivne in negativne strani. Sigurno se dobro počutiš, ko te ljudje poznajo, ko si znan. Po drugi strani pa si kdaj ne želiš tega...Včasih igraš slabše, publika te hitro popljuje in sigurno to vpliva na tvojo glavo. Sigurno ima prednosti in slabosti slava... ampak si to nekako vzameš v zakup. Vsak športnik pride enkrat na mino, taka je pač publika, s tem se moraš sprijaznit. Pač enkrat te bodo dvignili, drugič pa te bodo potlačili. V bistvu se jaz s tem sploh ne obremenjujem. Slovenija je že na splošno, Slovenci smo tak narod, da hitro radi koga popljuvamo, se znašamo nad enim. Mogoče tisti sploh nič ni kriv, ampak nekoga moramo najdit...enega krivca. Tako je pač v športu.

Kaj pa negativne plati?

To pa je odrekanje, na primer dopusti, nočno življenje... ampak meni to osebno ne pomeni kaj dosti, jaz nerad hodim ven, po lokalih oziroma zvečer na pijače. Ne vem...to mi ne paše. Pač prilagodiš se situaciji. Športniki moramo biti zgled...ljudje pa radi hitro govorijo, kje si bil, s kom si bil, kaj si delal. Jaz se pač tega držim in sem rajši doma s punco, s starši.

To je tudi dosti boljše, kot da bi žural, saj s tem samo nazaduješ oziroma izgubiš dan, dva da potem prideš zopet k sebi.

Daj mi povej kako boš ti svoje otroke spodbujal športu oziroma uvajal v svet gibanja in aktivnosti?

Ja sigurno jih ne bom silil v šport, če jim ne bo do športa jih ne bom pač silil, bom pa jih sigurno spodbujal pri vseh stvareh, pa naj bo to študij, šport, karkoli...Kakorkoli maksimalno jim bom nudil podporo. Sigurno si bom želel, da bi kakšen izmed mojih otrok uspelv športu, ali je to rokomet, nogomet, košarka, karkoli. Če pa se za to ne bo odločil, se jaz s tem ne bom nič obremenjeval. Vsak ima svoje življenje, saj pravim, jaz mu bom stal ob strani in maksimalno pomagal skozi otroška leta, leta pubertete, ki so najtežja leta in jim pomagam ter prebrodim z njimi skupaj.

A si že razmišljal kaj bi želel početi po koncu kariere?

Ja, jaz bi v bistvu ostal v športu. Rad bi na primer pomagal mladim, ker sam vem, da si v mlajših letih, ko začneš trenirati še nekako izgubljen in ti nasvet in podpora veliko pomenita. To sem sam videl pri mojem trenerju, ki mi je v tem oziru res pomagal.

Na kako si se ti obrnil v lahko bi rekla temu slabih časih, punco, starše?

Veš kako je. Jaz sem mogoče preveč stvari držal in jih še držim v sebi in teh nekih stisk in težav ne razlagam, čeprav vem, da to ni dobro, ker te slej ko prej začne razžirati.

Kakšno pa je tvoje mnenje o športnih psihologih?

Predvsem to, da so potrebni, da jih je premalo, tako v Sloveniji, kot tudi drugje po svetu. V vsej moji karieri mislim, da sem se s psihologom pogovarjal trikrat, pa še to smo imeli skupinsko. Premalo denarja se vloži v to. Bi pa bili potrebni tako skupinsko, kot individualno.

Športne poškodbe!

Ja to pa je slaba stran športa. Vedno je prisoten riziko, da se poškoduješ in moraš prekiniti kariero, to je pač riziko, ki si ga vzameš v zakup.

Intervju: 6

Najprej mi predstavi svojo družin !

Dobro. Družina. Oče, mama. Smo štirje člani. Živimo v hiši. Oče je profesor športne vzgoje. V mesto.....(op.kraj) se je priselil pred 25 leti. Študiral je v.....(op. kraj), kjer je spoznal mojo mamo. Mama je diplomirani ekonomist, univerzitetni diplomirani ekonomist. Oče je športni pedagog, pomagal je pri Športni zvezi, kasneje je postal ravnatelj, potem je postal tudi predsednik Športne zveze.....(op. ime zveze), kasneje predsednik Lions kluba(op. ime kluba), potem je to opustil in je šel v politiko, je poslanec državnega zbora, svetnik. Mama dela na šoli, imela je tudi svojo firmo, mislim jo še ima in dela na šoli. Sestra študira ekonomijo, štiri leta je starejša, jaz pa sem najmlajši član.

Odraščal si tukaj v mestu..... (op. kraj)?

Ja, ja.

Opiši mi malo svoje športne začetke!

V bistvu me je oče usmerjal v šport. Ko sem imel pet, šest let, sem začel tako malo tenis, me je takoj navdušilo, sem rekel, da bi jaz tenis treniral, pa me je oče vključil v šolo tenisa pri takratnem trenerju današnje zelo uspešne slovenske teniške igralke. Pri njemu sem imel individualne treninge, to je trajalo do osmega razreda. Poleg tega je bila seveda še atletika, košarka in vsi ostali športi. Res vsi ostali športi, vendar sta bila tenis in atletika tista dva športa kjer sem se videl. Kasneje, star sem bil nekje deset, enajst let, to je tretji, četrti razred, sem začel trenirat rokomet, ki me je popolnoma premamil v osmem razredu, konec osmega razreda. Takrat sem pustil ostale športe in se začel na nek način profesionalno obnašati in vest do tega športa. Drugače pa so me hoteli v deseterboju, ker sem bil dober v različnih disciplinah, v šprintih, metu žogice, krosu...Oni ostali tekmovalci so tam redno trenirali, jaz sploh ne, ker sem imel druge športe, pa sem prišel tja pa zmagal ali pa bil zelo visoko uvrščen in to na državni ravni.

Kje si se pravzaprav spoznal z rokometom?

Tu v.....(op. ime kraja). Organizirana je bila šola rokometu. Prijatelj me je povabil na trening. Tako za foro, za zafrkancijo sem šel. Je rekel, da je tako mal hec, fajni trener. Pa sem rekel, veš da bom šel pogledat. Fajn. Prvo smo se kar nekaj lovili, malo žoge, ono, tretjo, tako počasi. Pa tudi oče me je potem usmerjal v rokomet, takrat je to bilo v tem kraju to najbolj razvito, tudi perspektiva kluba je bila najbolj vidna. Klub je imel dobrega sponzorja. Videlo se je, da se bo rokomet tukaj obdržal, bo vedno za mlade. Delo je dobro, strokovnjaki so dobri, razvoj je dober.

Kaj pa v šoli? Ste igrali rokomet?

Ja v šoli so bile namenjene ure rokometu, vendar ga je bilo bolj malo. Bolj nogomet. Zdaj, ko se jaz pogovarjam s temi športnimi pedagogi, je čedalje več rokometu. Sami učenci želijo igrati rokomet. Zdaj zaradi evropskega prvenstva, pa tudi zaradi slovenskih rokometnih klubov, ki so uvrščeni zelo visoko.

Kaj pa starša sta se kdaj ukvarjala s športom, aktivno?

Ne aktivno ne. Oče je, kot sem rekel športni pedagog, on je veliko delal z mladimi. Mama tako rekreativno. Sestra pa, ko je bila majhna se je tudi ukvarjala s tenisom, potem pa se je oče odločil...ti boš bolj ženska, ti ne boš športnica. Pa jo je vpisal bolj v klavir, balet, pa take fore. Meni pa očetu niso všeč take športne ženske... da bi bile ful mišičaste pa to...tako kot so te profesionalne športnice.

Spremljali pa ste šport, se pogovarjali o tem?

Ja, skoz, ja skoz. Po televiziji tenis, rokomet, nogomet, vse kar se je dogajalo, atletiko, vse, smučanje, vse.

Kako pa si usklajeval šolo in športno kariero?

Ja, šola. Ja v osnovni šoli, ko smo non stop hodili na neka tekmovanja, so tudi profesorji razumeli, tolerirali...pač razumejo to. Sami imajo hčerke, pa sinove isto stare, ki se ukvarjajo s športom, pač nekako razumejo. Je bilo lažje, kot v srednji šoli. V bistvu ne lažje, malo boljše razumevanje je bilo.

V prvem in drugem letniku mojega športa niso ne vem kako tolerirali, nekaj pa je bilo, ker sem imel pač status športnika, nekako se je že začelo govoriti, da igram rokomet, da sem perspektiven. V tretjem in četrtem letniku pa so mi res dosti šli na roko, s tem da so predstavljali teste, spraševanja, pomagali drugače, so se navadili na to. Saj so bili prvi, drugi letnik...tudi so se maksimalno prilagajali, takrat še niso bilo toliko navajeni, ni bilo toliko športnikov, ki bi to potrebovali. Jaz sem na primer v tretjem letniku prvi mesec manjkal, niti en dan nisem bil v šoli, sem bil na sredozemskih igrah, potem so oni že ne vem... deset testov pisali, jaz še nobenega. Oni so mi potem te moje obveznosti čez celo leto porazdelili, da sem lahko lepo v miru delal. Razumeli so, da imam jaz nekaj v čemer sem dober in so mi pomagali, da sem naredil šolo. Mi imamo treninge tam do devetih, pol desetih in kaj naj jaz...potem se stuširam, grem na pijačko, da se malo zluftam, pridem pol dvanajstih domov. Kaj se naj potem grem učiti? Spat grem. Ne gre. Boljše tako, da lepo porazdeliš, da ti pomagajo, po pouku sem šel do njih, sem kaj vprašal, so mi na primer postopek še enkrat razložili...

Kaj pa študij?

Ja letos sem se vpisal na Visoko poslovno šolo. Priskrbel sem si zapiske... samo zdaj ni časa...ker je bilo evropsko prvenstvo, zdaj imamo polfinale pokala pokalnih zmagovalcev, upam da se bomo uvrstili v finale, potem spet ne bo časa. Ampak po tem, po teh tekmah, pa bom poskusil en izpit naredit, enega moram.

Čemu pa so dajali tvoji starši prednost, športu ali izobraževanju, šoli?

Oboje. V bistvu so mi pomagali tako pri športu, kot pri šoli. Ni pa bilo tako, da bi mi zdaj prepovedali na treninge hodit, ker nisem bil v šoli dober. Ampak jaz nisem imel težav v šoli. V vseh štirih letih nisem imel graje. Če je bilo kaj, sem vse sproti popravljaj, pa tudi inštrukcije so mi plačevali, če sem potreboval. Ni me bilo v šoli, potem smo pisali in jaz normalno nisem vedel, no potem sem se zmenil za inštrukcije, so mi dali denar, da sem plačal, ker takrat še nisem toliko zaslužil, da bi si lahko sam plačeval, tako da so mi res pomagali.

Kako pa ocenjuješ starševsko podporo v času, ko si odraščal in danes?

Ja, dosti je bilo podpore. Ja nisem doma točno v mestu, zato so me non-stop vozili na treninge, skoz, pa po mene in ono in tretjo, pa na on turnir, ko sem še treniral tenis, pa cel dan tam z mano. Vedno so hodili in hodijo na tekme. Seveda tudi finančna pomoč. Nekako sem si poskusil sam obleke kupovat, danes že toliko zaslužim da lahko vse to sam, čeprav mi še vedno dajejo za hrano. Zdaj imam rokometiški organizirano prehrano v hotelu.....(op. ime hotela). Vsak dan dogovorjeno kosilo, dobivam bloke, tako da kdaj pa kdaj tudi starše in sestro povabim na kosilo, tako pač nekako...

Kaj pa čustvena, emocionalna podpora?

Ja to pa vedno, seveda. Tudi, če pridem v kako psihično krizo, se pogovorim z očetom, on je zame dober psiholog, mi pomaga.

Kako misliš je v primeru, da te doma ne podpirajo?

Ja, če maš doma bumbarje, moraš biti res sam tako močan. Pa nič se ti ne sme zalomit, ker če si te zalomi...res moraš imeti tako srečo, da se ti vse to poklapa. Je seveda dost težje. Če ti slučajno ne gre, te vsi pluvajo, pa se nimaš na koga obrnit...če se to zgodi...pol pa lahko kar greš. Potem pa se ne najdeš več. Folk pa več kako je, samo na zmage gledajo, če pa se izgubi pa...

A si razmišljal kdaj o opustitvi športne kariere, ne vem... npr. zaradi odrekanja?

Jaz s tem nimam problemov. Da bi bil prizadet zaradi odrekanja ali kaj podobnega...ker na primer nisem šel na koncert ali kaj drugega.. Jaz še vedno lahko grem na koncert, samo vem, da moram biti ob dvanajstih doma, ker je pač drugi dan tekma oziroma rajši sploh ne grem. Če pa je res kak ekstremno dober koncert, grem toliko da vidim, pa grem nazaj domov. Za dvajset minut, da jih vidim, kake zvezde, kar pa se sploh ne dogaja tukaj pri nas. Rajši počivam, ker vem da je drugi dan tekma, tako da ni zajebancije, še posebej če je kaka pomembna tekma.

Si kdaj imel občutek, da te starši silijo v šport?

Ne, to pa sploh ne. Ker to sploh ne gre, ker če te že silijo, ti slej ko prej pride vrh glave in opustiš. Meni je tudi tenis prišel vrh glave. Na primer če imamo danes kak piknik ali zabavo ob koncu sezone, pa igramo tenis, jaz rajši sodim. Mislim, da sem igral tenis po osnovni šoli enih šestkrat. Rajši grem igrat košarko, odbojko, karkoli, sam ne tenisa, še dobro, sva se z očetom tako zmenila.

Ali je oče kdaj sodeloval z rokometnim trenerjem?

Ne, no ja...ko sem bil mlad ja, to ja. Zdaj pa ne.

Kaj pa športne poškodbe? En rokometas je izjavil, da si v bistvu po koncu kariere invalid.

Ja s tem bi se kar strinjal. Hitro pride do poškodb, časa pa nekako ni, da bi se poškodbe popolnoma sanirale.

Mi našteješ prosim pozitivne in negativne vidike profesionalnega športa!

Negativne, ja to mislim, da so samo poškodbe. Pozitivne pa, ja fajn je življenje športnika. Meni to ogromno pomeni, poglej samo evropsko prvenstvo! Ni to samo zaslužek. Fora je, da jaz to z veseljem delam, sem srečen, zraven pa še zaslužim. Ja pa dosti ljudi spoznaš, pa po svetu hodiš. Ljudje te poznajo.

Kako bi svoje otroke uvajal v šport?

Ja, o tem pa še nisem razmišljal. Sigurno jih ne bi v nič silil, bi pa jim pomagal kolikor bi se le dalo, če bi se odločili za kak šport ali karkoli drugega, stoprocentno bi jih podpiral.

Če bi se ponovno odločal...?

Rokomet!!!

Kakšno je tvoje mnenje o športni psihologih?

Ja, mislim da so potrebni. Ni pa denarja v klubih.

Si imel kdaj občutek, da si preobremenjen?

Sem imel občutek, ampak ker imam ta šport zelo rad, mi ni problema hoditi na treninge in tekme. Uživam in se na takšen način sproščam.

Kakšni so načrti po koncu športne kariere?

Ne vem še. Skušal bom najti zaposlitev, kjer bom užival tako kot v rokometu.

Kako pogosto si treniral v osnovni šoli, pa danes?

V osnovni šoli enkrat dnevno sedaj, pa dva krat dnevno

Si imel oziroma imaš v družini privilegiran položaj glede na sestro? (v smislu kakih obveznosti v okviru družine)?

Ne nimam, če pa jih ima kdo jih ima ona.

Kdo so tvoji prijatelji, predvsem posamezniki iz športnega okolja?

Moji prijatelji so moji soigralci, prijatelji iz mojih let in še kateri.

Si razmišljal o igranju v tujini? Zakaj bi se odločil oziroma katere so prednosti igranja v tujini?

Sem razmišljal in upam da mi bo to tudi uspelo, sedaj imam težjo poškodbo kolena ki me bo oddaljila od parketa za 5 mesecev potem pa s polno paro naprej...

Poškodba mi je vlila še več motivacije za delo in novo dokazovanje in po operaciji se že veselim dela. Prednosti igranja: več težkih tekem, hitrejše napredovanje, igranje z največjimi mojstri rokometu

Intervju: 7

Opiši mi prosim svojo družino!

V družini smo štirje. Ati, mami pa brat. Odraščal sem tu blizu centra mesta, v hiši. Brat je eno leto mlajši. Mama je vzgojiteljica, ati pa organizator.

Tvoji športni začetki?

Jaz sem začel v prvem razredu s košarko, treniral sem eno leto, do drugega razreda, potem pa je trener moral oditi. Potem je bila mama v šoli, mislim, da na govorilnih urah, pa ji je športni profesor rekel, da je v rokometu (op.kraj) večja perspektiva kot v košarki, potem sem začel z rokometno šolo na šoli, od koder so me poslali v rokometni klub, potem se je začelo. Ne vem, bilo je tam nekje v četrtem razredu. Mislim, da sem bil star deset let. Od takrat neprestano treniram. Danes treniramo dvakrat na dan, prej ni bilo tako pogosto.

A si se ukvarjal oziroma se ukvarjaš tudi s katerimi drugimi športi?

Ja tako rekreativno igram košarko, nogomet, bordam...

Kaj pa podpora in spodbuda staršev?

Ja v moji karieri so me vedno spremljali in spodbujali, na vsako mojo tekmo se s svojim avtom peljeta oba starša. Brat tudi igra rokomet, on je začel za mano igrati, ker je mene videl in sem ga jaz navdušil. Tudi on igra pri.....(op. ime kluba) v prvi ekipi. Obema so starši zelo stali ob strani in to skoz.

Povej še mi kaj o bratu?

Kot sem rekel, je mlajši. Na brata sem jaz vplival, ker je videl, da jaz igram se je tudi on odločil za rokomet in tudi danes skupaj trenirava in igra v isti ekipi. Šel je po podobni poti kot jaz. V bistvu je bilo tako, da smo imeli poleti kondicijske treninge okrog jezera in je šel zraven, potem se je kar oblekel, trener je rekel, da lahko trenira zraven, fajn se mu je zdelo, pa je ostal.

Kaj misliš kaj je najbolj vplivalo na to, da si se odločil za rokomet?

Ja, nekaj je to, da se rokomet tukaj igra že vrsto let. Pa, kot sem rekel, je tisti trener priporočil mami rokomet in ona me je vprašala, če bi poskusil, pa sem rekel, da grem poskusit.

Kaj pa prijatelji so igrali rokomet?

Ne, to pa ne. Nisem nobenega poznal prej.

Kako pa je bilo s šolo, a so dajali staršim prednost šoli ali športu?

Šoli in športu. Ni pa bilo tako, da če mi ne bi šlo v šoli, da bi mi prepovedali na treninge, tega ni bilo nikdar. Nisem niti nikoli imel takih problemov v šoli, da ne bi smel na trening. Dobro je, ocene niso bile... no bil sem prav dober. Starši so mi rekli, da če ne bi bilo športa, da bi se potem mogel bolj potruditi, zdaj pa ko sem treniral...Rekli so, da če se že tam trudiš ne bomo potem tako strogi. Na tak način.

Kaj pa v srednji šoli?

Ja srednjo šolo sem končal. V srednji šoli sem imel status športnika, tako da sem si lahko sam izbral kdaj bom vprašan, pa take stvari. So tolerirali moj šport.

Kako pa si uskladiš učenje in treninge?

Ja, tako da sem se bolj malo učil, so pa mi pomagali.

Kake podpore staršev si bil deležen?

Recimo, jaz sem iz.....(op. kraj), to je tu dokaj blizu in mi ni bilo treba nikoli peš iti, vedno so me vozili na treninge, tako dolgo da sam nisem naredil izpita. Zdaj nekateri so se zgražali nad tem, moja mami pa je rekla, dokler mi bo lahko kamne iz poti odmikala mi bo. To je bilo, pa finančno tudi seveda.

Kaj pa družinske obveznosti, so tolerirali tvoj šport in ti ni bilo potrebno toliko pomagati?

Ja, po resnici povedano mi doma ni bilo treba nič kaj pomagati. Šola, da je šla, pa treningi in to je to. Mama je vse naredila. Pa, ko se je bilo treba učiti, se je včasih tudi z mano učila.

Kaj pa podpora v primeru slabih tekem?

Ja to pa ne, to sem jaz bolj pri sebi razrešil. Če bi slabo odigral, da bi me doma tolažili. To ne. Vsaj ati ne.

V takem primeru so dobri športni psihologi. Kaj meniš?

Jaz konkretno še s športnim psihologom nisem imel stika, tako da...drugače pa bi bil za to. Letos smo se v klubu nekaj pogovarjali, da bi to uvedli, jaz sem bil ful navdušen, vendar zaenkrat še ni bilo nič. Se mi zdi, da sem jaz tak, da če je psihično...da je prin dosti na psihi. Da bi mi to zelo pomagalo. Da bi lahko še boljše igral. Je pa res, da v klubih ponavadi za take zadeve zmanjka denarja. Za celo motivacijo igralcev veliko prispeva publika, vendar nedvomno za kako sproščanje bi pomagali tudi psihologi. Saj pred dvema letoma smo imeli neke kondicijske vaje in vaje za moč, pa je ta trener poskusil uvesti tudi neko vrsto sproščanja, nekateri so se mu smejali, meni pa so pravzaprav oni šli na živce. V glavnem meni je bilo všeč, za probat je, sploh če pomaga.

Zdaj pa mi povej, ko si bil majhen... a si imel možnost trenirati vse športne panoge? Bi tvoji starši bili finančno sposobni podpirati vsako tvojo izbiro, tudi kake individualne športe, ki so precej dragi?

Pri nas nismo nikoli imeli ne vem koliko denarja, vendar ni bil nikoli problem, tako da mislim da bi me lahko podpirali. Pa tudi v tem mestu sem imel možnost se ukvarjati z različnimi športi, res skoraj z vsem. Je pa res, da ima tu rokomet močno tradicijo.

Če bi se ponovno odločal, za kateri šport bi se odločil?

Ja, sigurno za rokomet.

Športne poškodbe?

Ja sigurno je pri športu veliko več tveganja, da se poškoduješ, kot pa tako drugače. Ampak se lahko tudi drugače poškoduješ. Saj sem bil že poškodovan, pa ni veliko časa za sanacije, ker se hočeš čimprej vrniti na parket. Po resnici povedano o tem še sploh nisem veliko razmišljal. Mogoče tudi zaradi strahu pred poškodbami, nočem o tem niti razmišljat.

Da pa bi razmišljal o tem kaj bo s poškodbami, ko bom končal s športno kariero, to pa sploh ne, ker mislim, da če že zdaj razmišljaš kaj bo po koncu kariere, potem lahko že zdaj kar nehaš.

A si kdaj razmišljal kdaj o opustitvi športne kariere, npr. zaradi vrstnikov, ki so imeli sigurno več prostega časa, so hodili na žure?

Ne, to pa res ne. Ker že doma je bilo tako dogovorejeno da sploh nisem ven hodil, nisem imel neke želje po tem. Mene so vedno tako vzgajali...drugi sovrstniki so lahko šli ven, starši sploh niso gledali na njih, če pa so imeli kdaj prepoved pa je bila to katastrofa. Mene pa so vedno tako vzgajali, recimo če so rekli, ob desetih boš doma, sem bil ob desetih doma, sploh ni bilo nobenih problemov. Zdaj, če sem rekel, če sem lahko malo dlje, so tudi rekli ja v redu, da pa bi bil po enajsti uri zunaj, to pa ne. Mislim, da sem bil šele v četrtem letniku dlje. Ni bilo nobene potrebe po tem, ni me niti vleklo v to. Je pa res, da je mama vzgojiteljica, tako da lahko, da je imela do naju dober vzgojni pristop.

A si razmišljal kaj, kaj boš počel po koncu kariere?

Ja, jaz bi ostal v športu, sem tako v bistvu že celo življenje v športu, tako da se ne vidim nikjer drugje. Nisem pa še natančno razmišljal, kaj naj bi pravzaprav točno počel. To še pride.

Daj mi povej še pozitivne in negativne plati profesionalnega športnika?

Ja, zdaj če si dost dober neka popularnost, potovanja, dosti ljudi spoznaš, dosti sveta se vidi, določena možnost tudi, da imaš koristi, prav zaradi teh poznanstev. Finačno. Negativno...ja hitro te popljujejo, če ti ne gre. Tako je, kot ti gre si naboljši si uauu, potem pa je ena slaba tekma pa te pomedajo, pa si najslabši. Ja pa tudi športne poškodbe, to je seveda riziko, kot sem rekel.

Ali sta se starša kdaj ukvarjala s športom; aktivno ali rekreativno?

Ne.

Ste doma spremljali po televiziji ali v časopisih športne dogodke, ste obiskovali tekme?

Po televiziji smo spremljali športne dogodke, tu in tam pa smo šli tudi na kakšno tekmo.

Kdo so tvoji prijatelji, so to večina posamezniki iz športnega okolja ali tudi nešportniki?

Ker se gibljam v športnih krogih, so tudi prijatelji večinoma športniki; so pa tudi takšni, ki se ne ukvarjajo s športom.

Kaj meniš, kako pomembne je podpora staršev pri mladem športniku?

Zelo pomembna; morda je ta še pomembnejša pri tistih, ki sami ne premorejo dovolj športne motivacije.

Kako bi ti svoje otroke uvajal v športni svet?

Ponudil bi jim možnost spoznati vse športe, končno odločitev pa bi prepustil njim samim. Ker poznam dosti primerov »prisile« ukvarjanja z določenim športom s strani staršev, kar pa se v dosti primerih ne obnese.

Si kdaj razmišljal o igranju v tujini? Katere so prednosti/ slabosti igranja v tujini?

Ja, vendar sem zaenkrat še premlad. Prednost vidim le v zaslužku. Slabosti pa so odmaknjenost od družine in domačega okolja. Tudi domači ljudje gledajo na domačega igralca bolj pozitivno kot na »tujca«.

Intervju: 8

Najprej mi prosim opiši svojo družino!

Ja, v družini smo štirje. Jaz pa sestra, pa mama in oči. Sestra je starejša in pridna študentka. Oče je športnik, končal je Fakulteto za šport, uči telovadbo, mami pa ima podjetje. Živimo skupaj v bloku, v naselju, na robu.....(op.kraj). Sicer sem v centru mesta, ampak v blokovskem naselju.

Opiši mi svoje športne začetke!

Jaz sem bil vedno tak energičen otrok, v vseh športih sem se poskusil, treniral sem fuzbal, smučarske skoke, hokej. Potem še atletiko, vse no.

Smučarske skoke?

Ja, tukaj v.....(op. kraj). Skakal sem tam trideset metrov, ko sem bil majhen. No, potem sem hokej treniral, v šoli pa sem skoz rokomet igral. Oče je igral v bivši(op. ime lige), bil je rokometaš. On je bil tudi trener, treniral je fante, ki so danes v reprezentanci. Potem je bil krožek v šoli, vsak četrtek če se ne motim, ali pa ponedeljek smo trenirali, potem nas je on iz šole poslal na.....(op. ime kluba) trenirat. Tako je nastala moja ljubezen do rokometu. Potem smo bili ful dobri na šolski prvenstvih, res smo bili dobra ekipa.

Kaj pa sestra, ona se je ukvarjala s športom?

Sestra pa se nikoli ni s športom ukvarjala. Anti športnik. Tisto, kar je v šoli morala je, drugače pa ne.

Pa mama?

Ne, ona tudi ne.

Oče pa ja?

Ja, on pa je nor na šport. Skoz televizija, šport....Vse, obvlada smučanje, učitelj smučanja, difovc pač, komplet šport, vse. Zdaj, ko sem šel k tebi je gledal rokomet in fuzbal. On je res športnik. V pravem pomenu besede.

Te je jemal s sabo na tekme, ko si bil mlad ?

Ja, to me je skoz. Saj zato sem jaz, vse to...rokometas pa to. Zato jaz igram ta šport. Če ne bi bilo njega ziher ne bi igral.

Kaj pa tvoji prijatelji, so igrali rokomet?

To pa v bistvu ne. Na šoli, sem se pač družil s temi rokometasi, ki smo skupaj igrali, da pa bi prav moji prijatelji igrali rokomet, to pa ne.

Te je kdaj kak drug šport privlačil, tako da bi ga treniral?

Ja, ja nogomet. Nogomet sem treniral dve leti na.....(op. ime kluba), potem pa sem šel na rokomet, tako je bilo. Jaz sem bil skoz tako. Jaz sem bilo recimo zbran v osmem razredu izbran za najboljšega športnika višje stopnje. Bili smo tretji v rokometu v državi, pa prvi v fuzbalu, jaz sem bil najboljši vratar v državi, potem smo bili tudi v Škl-ju med prvih šest, pa sem tudi igral prvo postavo basket, pa še tretji v metu žogice v državi.

Zakaj si se odločil za profesionalno igranje rokometas, lahko bi se za kak drug šport?

Ja. V rokometu sem bil najboljši, ko sem bil kadet pa to, jaz sem bil vedno najboljši strelec, na tekmah sem dajal po deset, po petnajst golov; so mi vsi rekli v temu boš uspel. Bili smo prvi državni prvaki, smo..... (op. ime kluba) premagali, pa tretji v Evropi. Od takrat naprej sem se odločil in sem si želel postati dober rokometas. Pred tem pa nikoli nisem razmišljal, da bi se prav s tem ukvarjal. Prej sem tako mislil...ker sem se hotel pač nekaj počet, ker sem tako bolj energičen. Tako zanimalo me je. Po tem uspehu pa me je začel rokomet ful privlačit, hotel sem uspet, začel sem ful spremljat tekme. Vse te rokometase sem poznal, na vse tekme hodil, non stop sem bil tam v športni dvorani.

Zdaj pa se osredotočiva na šolo. Kako si uskladiš šolo in treninge?

Ja s šolo... šport mi je bil marsikdaj, kako bi to rekel... v tolažbo, nisem bil dober v šoli, ker sem športnik, v bistvu pa je bila to samo potuha. Šport me je privlačil, nisem gledal knjig. Prišel sem iz šole, pustil torbo, šel ven in potem na trening, to mi je bila potuha. O tem se starša še danes sporečeta. Moja sestra je diplomirala na ekonomiji, pridna punca.

V bistvu pa sva bila v osnovni šoli čisto ista po uspehu, no potem se je ona ful učila, jaz a sem se ful zafirkaval. Pač kolegi, ženske, treningi. Tako, da sem bil jaz bolj neresen.

Čemu pa so dajali starši prednost, šoli, izobrazbi ali športu?

To pa je zdaj to kar pride, razpobja v družini, mama skoz šola, gor, dol, kreganje, prepiranje doma. Oče pa je zagovarjal šport in roket. To je bilo to. Oče mi je vedno potuho dajal, pač tekmo ima, ne more se učiti, utrujen je, pusti ga pri miru. Mama pa živčna, šola, šola...To je bilo pri meni, družinska težava.

Kako stopnjo izobrazbe si dosegel?

Ja, končal sem poklicno šolo, nadaljeval bom tri plus dva, ker mi še rad kasneje šel študirat.

A si kdaj razmišljal o prekinitvi športne kariere, ne vem... zaradi preobremenjenosti, zaradi odrekanja?

Ja, saj sem pred enim letom. V bistvu tako, čisto pošteno. Jaz sem pri petnajstih, šestnajstih letih prišel k članom, resnično potencialen, perspektiven igralec. Z mano so začeli in trenirali današnji reprezentantje. Igral sem levo krilo, sem pa bil rezerva, menjava.....(op.ime igralca). Bil sem še seveda mlad, on bolj izkušenj in tako naprej, saj ko sem igral sem zmeraj dajal gole, vendar mi je to stopilo v glavo, nikoli ne igram, nakar sem jaz začel bolj ko ne bluziti, druge stavri so mi začele hoditi po glavi, ženske, žuri, koncerti. V bistvu je takrat kvaliteta moje igre padla, če bi vztrajal bi mogoče bil danes uvrščen v reprezentanco, kot ti fantje, ki so z mano začeli igrati, trenirati. Potem se s trenerjem skregal, nekaj pavziral. Zamenjal sem dva kluba. Prestopil sem v slabši klub, tam sem igral, sem bil dober, pomagal sem jim prestopiti v višjo ligo. Dve tekmi nisem igral in smo izgubili, potem je meni počlo in sem se odločil, da bom nehal. Za en teden sem šel delat v pekarno. Sem delal kot žival. Vsaka delavka, ki je imela čas me je zafirkavala, sem bil čisto živčen. En teden sem delal, potem sem pustil. Sem pa v tem času še šolo naredil, ko sem nehal. Vse kar mi je manjkalo v trgovski sem v treh mesecih naredil s prav dobrim, ker sem se samo malo potrudil. Vse v treh mesecih, saj je v bistvu ful lahka šola.

Potem me je poklical trener tega kluba v katerem sem zdaj, je rekel, da potrebujejo levo krilo, je rekel da ve da sem dober, samo da nisem resen. No tako sem letos pokazal, da sem resen, tud dost dober, napredoval sem. To je to. In mislim seveda nadaljevat. Sem spet vzljubil ta šport. Meni je pravzaprav zbil motivacijo to, da nisem dobil priložnosti, onadva, ki sta zdaj v reprezentanci, sta igrala, ker so potrebovali beka in sredino, jaz pa nisem dobil priložnosti, jaz sem sedel na klopi, ker niso potrebovali krila. Veš se sprašuješ kako lahko oni igrajo, ti pa ne, če smo skoz skupaj igrali. Bil sem res perspektiven igralec, to so mi dali vedet, priložnosti pa ne in ne. Je pa res, da sem jaz tako...dokaj labilna osebnost, včasih mi kar nekaj pade v glavo. V letošnjem letu pa sem posta dokaj stabilna osebnost, sem napredoval, vem kaj hočem, čeprav se je letos v klubu dogajalo marsikaj in bi lahko pustil, pa sem rekel ne, igral bom naprej, zaradi sebe in kaj bo bo. Toliko truda kot vlagam to sezono bi v bistvu moral vse prejšnje sezone.

A si se v trenutkih, ko si se odločal prestopit klub in potem prekiniti kariero in potem spet nadaljevat posvetoval kaj doma s starši?

Ja, seveda z očetom. Klub, v katerega sem prestopil je v bistvu rojstni kraj mojega očeta, on je tudi pred leti treniral ta klub, tako da mi je v bistvu on to uredil. Z mamo pa ne, ona je itak bolj forsirala šolo. Oče mi skoz pomaga, zadnje časa tudi mama, če sem pošten, na tekme hodita, še celo sestra gre na kako tekmo evropske lige

Čemu si se moral odrekat oziroma se moraš odrekat?

Šoli. Jaz sem v bistvu zaključil to triletno in bi moral nadaljevati tri plus dva. Bi verjetno že zaključil. Šoli sem se najbolj moral odpovedati. Ampak eni lahko, nekateri moji soigralci, kapo dol, trenirajo in zelo uspešni so na fakulteti. Mislim, pa da je takih zelo malo, sam se vse da. Jaz sem mogoče bolj len, pa se mi ne da, bi mogoče raje mal ven hodu. Ne morem dvakrat na dan trenirat, ostali prosti čas, ki ga ni veliko, pa bi posvetil šoli. To ne morem. Odrekal sem se tudi na primer dopustom, imaš samo en mesec časa, julija. V bistvu sem se odrekal in se še, dost stvarem.

Kaj pa po koncu športne kariere, si kaj razmišljal o tem?

Ja v bistvu moram nadaljevati moje izobraževanje, rad bi zaključil ta tri plus dva, potem pa šel študirat zgodovino, ker zgodovina mi je res pri srcu. Na filozofsko fakulteto.

A mi lahko našteješ pozitivne in negativne vidike profesionalnega športa!

Ja, recimo pozitivni, nekaj je sigurno zaslužek, potem je to tudi, da si poznan in si potem lahko tudi preko tega zrihtaš kake stvari, saj tudi poznaš veliko ljudi. Pa tudi potovanja...na tekme ali pa mogoče priprave. Negativne pa nekaj poškodbe ja, pa seveda odrekanje raznim zadevam.

Tvoji prijatelji, so večina iz športnega okolja?

Ne, to pa ne. Imam res raznovrstno družbo, saj hodimo skupaj ven soigralci pa to, vendar imam jaz še veliko prijateljev, ki se s športom sploh ne ukvarjajo. Tako, da ne ne, ne samo športniki.

Kaj pa športne poškodbe? Nekateri menijo, da si po koncu kariere praktično invalid.

Ja, kaj jaz vem, po eni strani se strinjam, po drugi pa ne. V bistvu je res, da nimaš časa sanirat poškodb, ki pa so kar pogoste, vendar tako črnogledo vseeno ne gledam na stvar.

Športni psiholog! Kako je tvoje mnenje o tovrstni pomoči?

Ja, o tem sem se nedavno pogovarjal s svojim soigralcem. Mislim, da ga vsaka ekipa potrebuje, tako individualno, kot tudi skupinsko. Ne vem...veš kako težko je igrati pred šest tisoč ljudi, trema je prisotna...v takem primeru bi športni psiholog bil res dobrodošel. Jaz za sebe vem, da bi ga potreboval.

Povej mi kako bi ti svoje otroke spoznal s športom?

Spoznal oziroma pokazal bi jim čim več športov, ne bi pa jih v nič silil, skušal bi jim pomagat, jih spodbujat in jim nudit podporo. Kar bo seveda v moji moči.

Torej se ti zdi starševska podpora pomembna?

Ja, absolutno, čeprav moraš tudi sam imeti samoiniciativo.

Intervju: 9

Daj mi za začetek predstavi svojo družino!

V družini nas je pet vse skupaj, imam še dva brata. Starejšega in mlajšega. En je sedemindvajset, en pa trinajst.

Kaj pa počneta?

Starejši ima privatno delavnico, je avtoelektrikar, mlajši pa še v šolo hodi.

Pa starša, sta zaposlena?

Oče je že v penziji, mama pa je tudi veliko na bolniški, ima neke težave, drugače je prodajalka. Nekaj jo zdravje daje.

Živiš pa od rojstva že tukaj v mestu.....(op. ime kraja)?

Ja, ja. Prav v centru. V več stanovanjski hiši.

Zdaj pa pogledaj malo tvoje športne začetke! Od otroštva naprej!

Odkar pomnim se ukvarjam s športom. Vedno sem se zelo rad ukvarjal s športom. Prvo sem začel trenirati košarko, to je bilo v tretjem razredu osnovne šole, nekaj takega. Mislim, da sem treniral malo manj kot eno leto. Potem sem nehal, ker sem se imel predaleč za vozit. V..... (op. ime kraja) smo imeli treninge. Potem sem bil že zmenjen za fuzbal, da bi začel trenirati, medtem pa se je v moji okolici, na.....(op. ime kraja) začel rokomet. Potem so prijatelji, sošolci začeli, pa je še mene potegnilo. Čeprav tone bi bil nikoli moj prvi izbor. Še danes mi je včasih žal.

Kaj pa bi izbral fuzbal ali košarko?

Karkoli, oboje mi je všeč.

Pa so te starši kaj usmerjali v šport, sta bila starša športno aktivna?

Ne. Sploh ne. Ker tudi od začetka recimo nista spremljala. To sta vzela bolj kot moji hobi. Kasneje sta se začela zanimati.

Kaj pa brata?

Starejši je tudi treniral rokolet, ko je bil mlajši, kaki peti šesti razred. Treniral je dve leti, drugače pa ni nič kaj drugega treniral.

Pa te je kaj pritegnilo to, da brat trenira, je vplival nate?

Ne, glede rokoleta ne.

Kdo pa je vplival nate, da si začel trenirati košarko?

To pa sem sam. To sem si sam želel. Ja pa v šoli smo skoz igrali košarko.

No, pa mi malo povej katerim športom so v šoli dajali prednost?

Ja, tako je bilo, v šoli smo takrat ko je bila zima in mraz in smo bili noter vedno košarko igrali. Če pa je bilo toplo pa v glavnem fuzbal, včasih, res redko pa rokolet. Ne vem. Potem v višjih razredih smo začeli z rokoletom, ker nas je bilo več rokoletašev, potem smo malo več rokoleta igrali. Čeprav danes se igra na tej šoli veliko več rokoleta, mi smo bili pač prva taka generacija.

Torej, če narediva en sklep; če sem prav razumela si ti začel z rokoletom, ker je bil v okolici klub?

Ja, na začetku je bilo tako. Pa prijatelji so bili tam, pa te nekako not potegne.

Zakaj pa se nisi odločil za nogomet?

Veš kako je bilo s fuzbalom. Bil je v.....(op. kraj), kar je kar oddaljeno od moje okolice. Jaz sem bil že vse dogovorjen, sam nisem imel takrat kopačk, pogoj pa je bil, da imamo kopačke. Je pa trajalo par dni, da sem prepričal starše. Pač, da rabim kopačke, da bi lahko začel trenirati, to je trajalo potem, ne vem...en teden mogoče, v tem času pa se je tukaj začel rokolet in so me odvedli prijatelji, sem pač rekel, da bom šel probat in tukaj ostal.

Kako si usklajeval šolo in treninge, takrat ko si začel bolj resno trenirati?

Nikoli nisem imel težav v šoli. Dobro je, nisem bil, ne vem, ful dober učenec. Skoz sem bil soliden učenec, vendar zaradi treningov šola ni nikoli trpela.

Tako da... Mi je bilo bolj neumno to, no saj se je bolj redko zgodilo, da bi mi prepovedali treninge, ker bi imel slabe ocene. To je pri meni učinkovalo obratno, kot bi starši želeli.

So pa starši dajali prednost šoli?

Ja, ja. To pa ja.

Čemu si se moral in se še moraš danes odpovedati zaradi rokometu?

Ja največ večernim izhodom. Ne moreš pač ven hodit, na primer ob petkih, ker je v soboto tekma. Ja dostikrat ne moreš s prijatelji nikamor...na morje, ker za to imaš čas en mesec v juliju, takrat greš nimaš izbire. Ja pa verjetno, če ne bi treniral, bi šel naprej v šolo. Oboje pa ne gre, pravzaprav nisem tak človek. Zdaj pa se mi ne da, preveč se izmučim na treningih.

Kaj pa podpora staršev, ne vem npr. prevozi, superge?

Ja, v začetku je bil to problem. Verjetno tudi niso verjeli, da jaz mislim vse to resno. V začetku sem moral kar tečnarit za superge, pa take stvari, da me kam peljejo, potem pa ko sem odraščal, ko sem bil starejši je bilo vedno lažje. Ko so starši videli, da je resno. V bistvu sem samo jaz ostal od svoje generacije. Bilo nas je kakih dvajset, ki smo trenirali, danes od teh ne trenira nobeden več.

Ti že od začetka treniraš v tem klubu?

Ja v bistvu ja. No eno leto sem bil posojen v(op. ime kluba). Drugače pa sem skoz tukaj.

Pa starši danes hodijo na tekme?

Ja v glavnem na vse domače.

Kaj pa v primeru slabe tekme, na koga se obrneš?

Največkrat na nikogar. Največkrat pridem domov, se zaprem v sobo in sam fino to uredim. Nisem tak človek, da bi drugim govoril o svojih problemih, jaz veliko stvari držim v sebi.

Kaj pa misliš v takih primerih o športnem psihologu?

Jaz še nisem imel stika z njim. Verjetno pa bi bilo dobro. Nisem jaz...jaz hitro pozabim, če ne pa pač nekaj časa razmišljam in pozabim.

So starši kdaj sodelovali s trenerjem?

Ne. V bistvu jaz nikoli nisem nikoli dovolil, da bi težili ali kaj podobnega. Vedno sem sam zase poskrbel, tako je bilo najboljše.

Tudi, ko si prestopil klub, si se sam odločil?

Ja vse sam. V bistvu sem se pogovoril z njimi. Mama ni bila najbolj zadovoljna, ker je ful navezana na vse nas, tako da je bil malo problem glede tega. Vozil sem se in prihajal domov po polnoči. Mama se je počasi navadila.

Kaj pa bi mama rekla, če bi se odločil za igranje v tujini?

Ja, ne vem... Ne, saj.... V prvem trenutku je pač taka, da...vsa zaskrbljena pa ne vem kaj, pa verjetno bi me klicala vsak dan, od začetka, sčasoma bi se navadila. Ona mene tudi zdaj pogosto kliče. Samo toliko da ve kje sem, potem je v redu.

Pa si kdaj razmišljal, da bi nehal igrati, na primer zaradi odrekanja...prijatelji hodijo ven?

Ne nikoli. Mogoče sem se včasih malo naveličal rokometu, potem sem začel razmišljati koliko let treniram, koliko truda in časa sem vložil. Škoda se je temu odpovedati in vse skupaj zavreči. Nisem pa zaradi tega npr. ob petkih manjkal kot nekateri igralci, ki so šli raje ven. Jaz sem vedno hodil na treninge.

Kaj meniš o športnih poškodbah? Eden izmed igralcev je menil, da si po koncu športne kariere praktično invalid.

Ja to bi lahko rekel, da je res. To jaz vidim že pri svojih dvaindvajsetih, že kar čutim. Na primer, ko ležim in se potem vstanem, me vse boli. Sicer nisem imel nekih hudih poškodb, razen na kolenu ta meniskus, nič kaj težjega, sam skoz me nekaj matra. Mi ko pridemo ob enajstih na treningih smo pred ogrevanjem, tako kot da bi prišli ob šestih direkt iz postelje. Pa starejši igralci, pri njih je to najbolj vidno, saj se ful hitro poškodujejo.

Stare poškodbe se jim ponavljajo. Ja lahko bi rekel, da v rokometu pridobiš ene poškodbe, ki te spremljajo celo življenje.

Kdo pa so tvoji prijatelji? So to bolj športniki?

J večina. Tudi, če gremo ven, gremo s soigralci. Drugače ima par prijateljev iz osnovne šole, ki so tudi trenirali rokomet in so kar v redu.

Prej sva se pogovarjala o tujini. A si dejansko že razmišljal o igranju v tujini?

Ja letos sem v bistvu začel dosti o tem razmišljati. Pozanimal sem se tudi kakšne možnosti so, sploh zdaj z vstopom v EU bo to lažje. Pogovarjal sem se že z enim managerjem, tako da če bi bilo kaj pametnega...čakam... Zna se zgoditi.

Kaj se ti zdi pozitivno/negativno glede igranja v tujini?

Negativno je itak to, da nimaš prijateljev, nimaš družine, vsaj na začetku, me pa vleče ven. Fajn bi se bilo kak drug jezik naučit. Sanje vsakega športnika, da gre enkrat zaigrat v tujino. Verjetno bi mi bilo težko, sploh na začetku, ko nimaš nikogar s komer bi se pogovarjal, nimaš prijateljev. Res pa je, da so trenigi dvakrat na dan, tako da pozabiš...

Daj še mi povej kaj o pozitivnih in negativnih vidikih športa!

Ja, nekaj je zaslužek, pa to da te ljudje poznajo, na podlagi poznanstev imaš tudi kake ugodnosti. Si tudi v dobri kondiciji, skrbiš za zdravje, seveda če odmislimo poškodbe. Jaz bi se verjetno ukvarjal s športom, tudi če ne bi treniral.

Kako bi svoje otroke uvajal v šport?

Ja omogočil bi jim, da spoznajo različne športe in se potem sami odločijo, ne bi pa jih silil.